

Ikitaabo kya mbere kya Samweri Indangiriro

Yiki kitaabo kitonderiiri ku kyanya Haana akatanga umwana wage mwanuke Samweri, gira akizi kolera Rurema. Uyo Samweri anayiji ba mutwi we'maaja, anaba ye muzinda mu kati kaabo.

Ha nyuma, yiki kitaabo kiyerekiini ngiisi kwa'Bahisiraheeri bakatondeera ukuyiloozeza umwami.

- a) Sahuli ye kayima abe mwami wa mbere mu kati kaabo. Si umutima gwage gwâli riiri mwo kubiri. Ne'kyanya âli kizi tenguha Rurema, Rurema anamúshaaza ku bwami.
- b) Dahudi anaba ye gamúgomboola, anaba ye ri mwo'mutima gwo'kusimiisa Rurema.

Muziizi muguma gwi'sikamiro, guli mu 1 Samweri 2.30b: «...ngiisi ábali mu ngingika, baabo bo naani ngakizi gingika. Haliko ngiisi ábagakizi ngayiriza, nabo bagakizi gayirizibwa.»

Íbiri mwo ku bwofi

- a) Umutwi we'maaja Samweri (1-3)
- b) Akajumba ke'Kihango kagwatwa na'Bafirisiti, kanashubi galulwa (4-7)
- c) Sahuli ayimikwa abe ye mwami wa mbere mu Bahisiraheeri (8-15)
- d) Dahudi, ku kyanya atazi yima (16-27)
- e) Sahuli ashaazibwa ku bwami (28-31)

Herikana ne'mbaga yage, bagenda i Shiilo

¹ Hâli riiri mushosi muguma, iziina lyage ye Herikana. Âli tuuziri mu kaaya ke'Rama, mu migazi ya mu kihugo kya Hifurahimu. Herikana âli mugala Yerohaamu, mwijukulu Herihu. Na Herihu âli mugala Toohu, mwijukulu Suufu, wa mu gwogwo mulala gwa'Bahifurahimu. ² Uyo Herikana âli yaziri abakazi babiri, Haana na Peniina. Peniina âli kizi buta. Si Haana yehe, âli gumbiri, ndaanaye mwana ye âli hiiti.

³ Ngiisi mwaka, Herikana âli kizi lyoka i Rama, anazamuukire i Shiilo, gira agendi yikumba yo Nahano wo'bushobozi bwoshi, anamûtangire na'matuulo. Yahoo i Shiilo, bagala Heri bombi, Hofini na Finehaasi, bo bâli riiri bagingi.

⁴ Ikyanya Herikana âli kizi tanga ituulo, âli kizi heereza mukaage wa Peniina ugwage mutuli. Na ngiisi mwana wage, aba mutabana, kandi iri munyere, naye âli kizi longwa ugwage mutuli. ⁵ Haana yehe, kundu Nahano âli ki mûshwesiri ibuta, Herikana âli mûvunikiiri bweneene, kyanatuma agakizi mûsumburusa.

⁶ Uyo nakororo Peniina âli kizi shomboroza Haana. Anakizi mûraakaza, mbu bwo Nahano akamûyima ibuta. ⁷ Ikyanya Haana âli kizi genda mu nyumba ya Nahano ngiisi mwaka, uyo Peniina anakizi mûraakaza, mu kukizi mûkyokola. Haana anatondeera ukulira, anakizi zira ibyokulya.

⁸ Yiba Herikana anamûbuuza: «E Haana, kituma kiki uli mu yama ujengiirwi, unagweti ugaazira ibyokulya? Ka ndali nie ri na'kamaro imwawe, ho wangabuta abatabana ikumi?»

⁹ Lusiku luguma, bâli riiri yaho i Shiilo, mu nyumba ya Nahano. Ne'ri bakaba keera bayusa ukulya no'kunywa, Haana anayimuka. Umugingiri Heri, âli bwatiiri ha mulyango gwe'nyumba. ¹⁰ Uyo Haana âli koli jengiirwi bweneene, halinde anakizi huuna Nahano bufufumbwa.

¹¹ Ikyanya âli gweti agamúhuuna, anabiika indahiro kwokuno: «E Nahano wo'bushobozi bwoshi, nie mukozi wawe, ngweti ngalibuuka bweneene. Iri wanganyuvwirwa indengeerwa, utayibagire ukumbeereza umwana wo'butabana. Uyo mwana, ngakutangira ye, anakizi kukolera mu burambe bwage bwoshi, atanâye begwe.»

¹² Ku yikyo kyanya, ulya Haana anagenderera ukuhuuna Nahano. Uyo mugingiri Heri anakizi yitegeereza ku kanwa kaage. ¹³ Kundu akanwa kaage kâli kizi shagana-shagana, haliko izu litâli kizi yuvwikana. Mukuba, âli gweti agahuuna mu mutima gwage naaho. Kyanatuma Heri agaa-tona kwo Haana akoli lalusiri, ¹⁴ anamúbwira: «E maawe, iyi ndalwe yawe, ugagijanda mangoki? Iyi divaayi, ugijandage, maashi!»

¹⁵ Haana naye, ti: «E waliha, ndalalusiri. Ndaanayo divaayi yo nzi nywa, kandi iri ikindi kilalusa kyoshi. Si ngweti umwizingeerwe bweneene, na ngweti ngayereka Nahano íbigweti bigandibuza mu mutima gwani. ¹⁶ Nie mukozi wawe. Utambaruure nga kafwa-busha ka mukazi. Ku yiki kyanya kyoshi, njuba mu huuna Nahano hi'gulu lyo'mwizingeerwe gwo mbiiti, bwo ngoli shengusiri.»

¹⁷ Lyeryo, Heri anamúbwira: «E munyere wani, utaahage ku mutuula. Ngiisi byo wahu-una Rurema wa'Bahisiraheeri, akuheereze byo.»

¹⁸ Haana anamúshuvya: «Kongwa, e waliha! Ngizi gashaanirwa imbere lyawe.» Haaho, Haana analyoka yaho, analya ibyokulya, atanaki zizibala.

Samweri abutwa

¹⁹ Iri bukakya shesheezi, Herikana ne'mbaga yage banavyuka kare-kare. Ne'ri bakaba keera bayikumba Nahano, banataahira mu kaaya kaabo ke'Rama.

Uyo Herikana, ikyanya akamenyana na mukaage Haana, leero Nahano anayami heereza Haana ibuta. ²⁰ Ikyanya Haana akaheeka inda, anabuta umwana wo'butabana, anamúyinika iziina Samweri, anadeta: «Uyu mwana, n'gamúhuuna Nahano.»

²¹ Iri isiku zikalenga, Herikana ne'mbaga yage banashubi genda i Shiilo, gira bagendi tanga ituulo imwa Nahano. Yiryo ituulo, lyâli kizi tangwa ngiisi mwaka, mu kukwiza ngiisi byo akamúlagaania.

²² Ku yulwo lugeezi, leero Haana atakagenda. Haliko, anabwira yiba: «Ikyanya umwana agashuuka, lyo ngamútwala imbere lya Nahano, ninamúsige yo.»

²³ Herikana naye, ti: «Ngiisi kwo ubwini, ukugire. Ulindirire, halinde ikyanya uyu mwana agashuuka. Nahano akutabaale, halinde ulonge ukukwiza umuhango gwawe.» Kwokwo, Haana anagenderera ukuyoza umwana, halinde ku kyanya akashuuka.

²⁴ Uyo mwana, iri akaba keera ashuuka, uyo Haana anamútwala mu nyumba ya Nahano yaho i Shiilo, kundu âli ki riiri mwanuke. Anamútwala kuguma ne'shuuli ye'myaka ishatu, ne'kitiri kyo'mushyano, ne'kirembe kye'divaayi.

²⁵ Iri bakayusa ukubaaga iyo shuuli, banatwala uyo mwana imwo'mugingi Heri. ²⁶ Haana anamúbwira kwokuno: «E waliha, nga kwo utuuziri ho, biri ukuli kwo nie yolya mukazi úwâli yimaaziri hano ha butambi lyawe, ngweti ngahuuna Nahano. ²⁷ Ku kirya kyanya, nâli kizi múhuuna kwo ambeereze umwana. Na bunu, keera amúmbeereza. ²⁸ Uyu mwana, namútanga imwa Nahano, gira akizi múkolera ku kyanya kyoshi agaaba akiri mugumaana.»

Iri Haana akayusa ukubwira Heri kwokwo, anafukama imbere lya Nahano, iri anamúyikumba.

2

¹ Lyeryo, Haana anahuuna Rurema kwokuno: «Umutima gwani, gugweti gugashambaalira Nahano,

na ngweti ngasikama mu kati kaage.

Abagoma baani, ngweti ngabashekeereza,

haliko wehe, ndi mu shambaalira ubukize bwawe.

² Ndaaye gundi úli mweru nga Nahano, ndaanaye gundi Rurema.

Ndaaye úli lwala nga Rurema witu.

³ Yukwo kuyihaya kwinyu, mukutwikirage kwo, mutanakizi deta ku bwikangaate.

Si Nahano, ye Rurema, anali ye yiji byoshi,

ye nali mu gera imikolezi ya ngiisi mundu.
⁴ Baguma, kundu ziri ndwani,
 haliko imiheto yabo iri mu vunwa.
 Si ábashuba mu siitara boohe, bakoli sikamiri.
⁵ Balya ábâli yigusiri, buno bakola mu kolerana,
 mbu lyo balonga byo bagaalya.
 Si ábâli shalisiri boohe, buno bakoli yigusiri.
 Úshuba ngumba, keera abuta abaana balinda.
 Si ulya útágweti abaana bingi, akola kiguli-
 guuli.
⁶ Nahano ye mu leeta ulufu,
 anali mu gira abandu babe bagumaana.
 Kundu ali mu baziika,
 haliko ali mu shubi bazuula.
⁷ Nahano ye mu keneesa baguma, anagaze
 abandi.
 Ali mu tindimaza baguma, anakuze abandi.
⁸ Abakeni, Nahano ali mu bayinamula
 mu luvu, na mu munyota-kiiko.
 Anabayimike, banabwatale kuguma na'batwali.
 Ikihugo kyoshi, kiri kye'mwage,
 ye kakitereka ku ndaliro zaakyo.
⁹ Ngiisi ábamúyemiiragi, ali mu kizi balanga.
 Si banangora-mabi boohe, bagaherera mu
 kihulu.
 Ndaaye úli mu hima ku misi yage yenyene,
¹⁰ si ngiisi ábali mu hagana na Nahano
 bagatemwa-temwa biniga-biniga.
 Agalavya hi'gulu lyabo, nga mulavyo ukulyoka
 hi'gulu,
 ye ganahana amahanga gooshi.
 Agaheereza mwami wage imisi.

Ee! Bwo keera akamútoola,
aganamúhuuza.»

¹¹ Uyo Haana, iri akayusa ukudeta kwokwo, anataahira i Rama bo na yiba. Haliko, ulya mwana Samweri, anasigala yaho i Shiilo, gira akizi kolera Nahano, mu kukizi tabaala umugingi Heri.

Bagala Heri bahigula

¹² Bagala Heri batâli simbahiri Nahano, si bâli riiri banangora-mabi. ¹³ Ikyanya abandu bâli kizi tanga amatuulo imwa Nahano, batâli kizi gasimbaha. Mukuba, inyama ízatangwa ituulo, ikyanya zâli kizi ba zikiri mu birira, ¹⁴ lyeryo ulya mukozi wo'mugingi anayami gendi tunga umushito mu nyungu. Gulya mushito, ngiisi nyama yo gugahikira kwo, inayami ba iri yo'mugingi. Ikyanya Abahisiraheeri booshi bâli kizi yiji tanga amatuulo i Shiilo, kwokwo kwo bâli kizi girirwa ibikoleere.

¹⁵ Ulya mukozi wo'mugingi, kiri na ku kyanya ibinyule bitazi siriizibwa ngi'tuulo imwa Nahano, âli kizi yija, anabwire ngiisi úgweti úgatanga ituulo: «Uheereze umugingi inyama, gira ayokye. Bwo ataloziizi indeeka, umúheereze naaho imbishi.»

¹⁶ Uyo mundu, iri angamúshuvya: «Ulindire ibinyule bitee siriizibwa, ukabuli yabiira ngiisi yo uloziizi.» Lyeryo, umukozi wo'mugingi anayami múmamira, ti: «Nanga! Ndagakulindirira, ugimbeereze bwobuno. Ne'ri wangalahira, ngagiyabiira ku misi.» ¹⁷ Yabo bagala Heri, ikyanya bâli kizi gira ibyaha mwene

yibyoy, banakizi ba bagayiriza amatuulo ga Nahano. Kyanatuma agabarakarira bweneene.

Samweri atuuziri i Shiilo

¹⁸ Ku kyanya Samweri âli kizi kolera Nahano, âli kizi ba ayambiiti ikangaata lyo'bugingi lye'kitaani. ¹⁹ Ngiisi mwaka, nyina âli kizi mûlukira ihikanju. Ne'kyanya bâli kizi gendi yikumba Nahano i Shiilo, no'kugendi tanga ituulo, lyo âli kizi mûtwalira hyo.

²⁰ Uyo Herikana bo na mukaage, Heri anakizi bagashaanira, ti: «Nahano, akizi kuheereza abandi baana ku'yu mukazi, bagomboole uyu ye ukatanga imwa Nahano.»

Ha nyuma, banagalukire i kaaya. ²¹ Nahano anagashaanira Haana, anamûheereza abandi baana bashatu bo'butabana, na'banyere babiri. Umwana Samweri, anagenderera ukukula bwija imbere lya Nahano.

Heri na'bagala

²² Ku yikyo kyanya, Heri âli kola mushaaja kongotwe. Anakizi yuvwa ngiisi kwa'bagala bagweti bagaagira ibihigo mu Bahisiraheeri. Akanayuvwa na kwo bakola mu shuleha abakazi âbâli kizi kola ha mulyango gwi'heema lye'mihumaanano.

²³ Kyanatuma agababuuza kwokuno: «Abandu bakola mu mbwira ngiisi kwo mugweti mugabakolera kwe'bihigo. Aahago! Kituma kiki mugweti mugayifunda mu bitalaalwe mwene yibyoy? ²⁴ E baana baani, yibyoy mugweti mugaagira, bitali nga byo. Keera byanamenyeezana hooshi mu bandu ba Nahano.

²⁵ Umundu, iri anghubira uwabo, anahuunirwe ulukogo imwa Rurema, agaakogwa. Haliko, iri anghubira Rurema yenyene, nyandagi úwangaki múkoga? Si ndaaye!»

Kundu Heri akahanuula abaana baage kwokwo, haliko batanamútwaza. Mukuba, Nahano âli mali shungika kwo agabayita.

²⁶ Umwana Samweri, anagenderera ukukula, anakizi simiisa Nahano, kiri na'bandu.

Ubuleevi hi'gulu lye'mbaga ya Heri

²⁷ Lusiku luguma, umukozi wa Rurema anay-ijira Heri, anamúmenyeesa iyi indumwa uku-lyoka Nahano, ti: «E Heri, ikyanya Abahisiraheeri bâli ki riiri mu buja i Miisiri imwa mwami Faraho, n'gayimenyeesa ku bweranyange imwa shokulu wawe wa Harooni. ²⁸ Mu milala yoshi ya'Bahisiraheeri, ye n'gatoola, kwo abe mug-ingi. Ye wâli kwaniini ukundangira amatuulo go'kusiriiza ku katanda, anakizi nyokera umubadu, anakizi yija imbere lyani, ayambiiti ikangaata lyo'bugingi. Iyo mbaga ya shokulu wawe, nanagiheereza amatuulo go'kusiriiza ga'Bahisiraheeri bâli kizi ndangira.

²⁹ «Aaho! Amatuulo gaani, kituma kikagi ugweti ugagagayiriza? Si ugweti ugaakuza abaana baawe ukumbima. Ikyanya Abahisiraheeri bali mu ndangira amatuulo, muli mu yiduzza mwenyene, mu kukizi lya inyama íziheshiri.

³⁰ «Buno, Nahano Rurema wa'Bahisiraheeri adetaga kwokuno: “N'gabiika umuhango, kwo mu mulala gwa'Balaawi, imbaga yawe ye gakizi ngolera, halinde imyaka ne'myakuula. Haliko

buno, yiri igambo litâye ki be. Si ngiisi ábali mu ngingika, baabo bo naani ngakizi gingika. Haliko, ngiisi ábagakizi ngayiriza, nabo bagakizi gayirizibwa.

³¹ «“Lolaga! Mu siku ízigayija, aba mwi'kondo lyawe, booshi bagakizi yami shereera. Ndaanaye mushaaja úwâye ki boneke mwo. ³² Uganakizi yama uli ne'ngerania. Na kundu ngakizi gashaanira Abahisiraheeri, haliko mu mbaga yawe, ndaaye kiri no'muguma úwâye ki hike mu bushaaja. ³³ Na mu beene winyu, ngiisi ye ndagayitira ha kashasha kaani, agakizi vunika umutima, ku mwizingeerwe. Abaana baawe, bagakizi fwa, bakiri misore.

³⁴ «“Yago magambo, íbigakuyereka kwo gali go'kuli, bagala baawe, Hofini na Finehaasi, bombi bagayami fwa ku lusiku luguma.

³⁵ «“Ha nyuma, na nyimangike umugingí úkwaniini. Yehe, agakizi gira nga kwo njungisiri mu mutima gwani. Abandu ba mwi'kondo lyage, ngabasikamya, halinde banakizi kolera umukozi wani ye ngatoola. ³⁶ Na ngiisi bandu ba mwi'kondo lyawe ábasigiiri, bagakizi yiji fukama imbere lya'baana baage, iri banamúhuuna ifwaranga ne'kikoojoka kyo'mukate, banamútakire, ti: Twakuyinginga we kongwa, utuheereze imikolwa mirebe mu bagingi, gira nyiitu tukizi longá hyo twangaleeza ku kanwa.”»

3

Nahano ahamagala Samweri

¹ Samweri âli kizi kolera Nahano, mu kutabaala Heri. Haliko mu yizo siku, Igambo lya Nahano, lyâli kola nga ndaalyo. Kiri na'mabone, gâli keehiri. ² Umugingi Heri, amasu gaage gâli kola mwo'lundanda, atanâli kiri mu bona.

Iri hakaba lusiku luguma, bushigi, Heri âli koli gwejiiri ahandu haage. ³ Itara lya Nahano lyâli ki yasiri. Samweri naye âli koli gwejiiri mu nyumba ya Nahano, ha butambi lya'Kajumba ke'Kihango kya Rurema. ⁴ Lyeryo, Nahano anahamagala Samweri. Samweri anayitaba, ti: «Ndi hano, e waliha!»

⁵ Uyo Samweri anayami vyuka, anatibitira imunda Heri, anamúbwira: «Ndi hano, e waliha! Nayuvwa kwo ugweti ugambamagala.» Heri, ti: «Nanga, ndakuhamagala! Galuka, ugendi gwejera.» Kwokwo, Samweri anagaluka, anagwejera.

⁶ Nahano anashubi múhamagala: «E Samweri!» Samweri anavyuka, anagenda imunda Heri, anamúbwira: «Ndi hano, e waliha! Nayuvwa kandi kwo wambamagala.» Haliko Heri analahira, ti: «Nanga, e mwana wani! Ndakuhamagala! Ugendi gwejera.»

⁷ Ku yikyo kyanya, Samweri atâli zaazi menya Nahano. Mukuba, atâli zaazi yerekwa Igambo lyage. ⁸ Kwokwo, Nahano anashubi hama-gala Samweri ubwa kashatu. Lyeryo, Samweri anashubi vyuka, anagenda kandi imunda Heri, anamúbwira: «E waliha, ngola hano! Ka wambamagala?»

Lyeryo, ulya Heri anayami menya kwo Nahano ye gweti úgahamagala Samweri. ⁹ Kwokwo,

Heri anamúbwira: «Ushubi gendi gwejera. Ne'ri angashubi kuhamagala, unamúyitabe kwokuno: “E Nahamwitu, ndi mukozi wawe! Deta, ngweti ngakuyuvwiriza.”» Kwokwo, Samweri anashubi gendi gwejera.

¹⁰ Iri hakazinda, Nahano anayiji yimanga ha butambi lya Samweri, anamúhamagala, nga kwo ashuba mu múhamagala: «E Samweri, e Samweri!» Leero, anayitaba, ti: «E Nahano, ndi mukozi wawe! Deta, ngweti ngakuyuvwiriza.»

¹¹ Nahano anamúbwira kwokuno: «E Samweri, lolaga! Ngoli loziizi ukugira igambo mu Bahisiraheeri. Na ngiisi úgaliyuvwa, agakan-guka. ¹² Ku yulwo lusiku, ngaagira ngiisi byo n'gashungika hi'gulu lya Heri ne'mbaga yage, ukulyokera ku ndondeko, halinde ukuhisa ku mbeka. ¹³ Mukuba, ulya Heri, kundu âli yiji-yiji ngiisi kwo bagala baage bagenderi-iri ukungeneka, atanabakanukira. Kwokwo, nanamúbwira kwo ngakizi hana imbaga yage imyaka ne'myakuula. ¹⁴ Keera nanabiika indahiro. Kundu bangagira mbu bakizi tanga am-atuulo hi'gulu lya'mabi gaabo, gatâye kogwe.»

¹⁵ Kwokwo, uyo Samweri anagwejera halinde shesheezi. Iri bukakya, anavyuka, anayigula inyiivi ze'nyumba ya Nahano. Halikago, anay-oboza ukugendi bwira Heri hi'gulu lya'mabone gaage.

¹⁶ Kundu kwokwo, Heri anamúhamagala, ti: «E mugala wani wa Samweri, tee yije hano.» Samweri anayitaba, anadeta: «Ndi hano, e waliha!»

17 Heri anamúbwira: «Kutagi kwo Rurema akubwira? Ukumbishuuke. Ee! Umbwire byoshi. Iri wangabimbisha, Rurema akuhaniirize.»

18 Ngiisi byo Samweri akabwirwa, anamúganuulira byo, buzira kumúbisha igambo lyoshi. Heri anashuvya: «Ye Nahano. Leka agire ngiisi kwo aloziizi.»

19 Samweri anagenderera ukukula. Nahano, banakizi yamanwa. Ngiisi byo Samweri âli kizi deta, ndaalyo kiri ne'liguma írikafwa ubusha. 20 Abandu mu kihugo kye'Hisiraheeri, ukulyokera imwa Daani, halinde ukuhisa i Beeri-Sheba, booshi bâli yiji kwo'yo Samweri ali muleevi mwemeera wa Nahano.

21 Nahano anagenderera ukukizi yiyerekana imwa Samweri yaho i Shiilo, anakizi múheereza igambo lyage.

4

1 Amagambo ga Samweri ganakizi lumbuuka mu Bahisiraheeri booshi.

Akajumba ke'Kihango kagwatwa imbirira

Ku yikyo kyanya, Abahisiraheeri banagendi lwisa Abafirisiti. Ne'kyanya bakagenda, banashumbika i Hebenezeeri. Abafirisiti nabo, banashumbika i Hafeeki. 2 Haaho, Abafirisiti banayiji teera Abahisiraheeri. Ne'kyanya izibo likakungula, yabo Bafirisiti banahima, banayita Abahisiraheeri bihumbi bina.

3 Ikyanya yabo basirikaani ba'Bahisiraheeri bakagaluka mu shumbi yabo, abashaaja baabo banayibuza: «Kituma kiki Nahano aleka

Abafirisiti batuhime zeene? Leka tutee genda i Shiilo, tugendi yabiira ya'Kajumba ke'Kihango kya Nahano. Iri twangakizi kagendana mwi'zibo, kagakizi tukiza mu bagoma biitu.»

⁴ Kwokwo, banatuma abashosi baguma i Shiilo, gira bagendi leeta Akajumba ke'Kihango kya Nahano wo'bushobozi bwoshi. Kalya Kajumba, kâli riiri kwo bamakerubi. Na Nahano yenyene âli kizi beera ha kati kaabo. Yako Kajumba, kakayija kakulikiirwi na bagala Heri bombi, Hofini na Finehaasi.

⁵ Kalya Kajumba ke'Kihango kya Nahano, ikyanya kakahika mu shumbi ya'Bahisiraheeri, banakabandira akabuuli, awi yiyi yiyi, halinde ikihugo kyoshi kyanajugumbana. ⁶ Yabo Bafirisiti, mbu bayuvwe, banadeta, ti: «Maki yago? Si Abaheburaniya bagweti bagabanda akabuuli!»

Iri bakamenya kwa'Kajumba ke'Kihango kya Nahano keera kayingira mu shumbi ya'Baheburaniya, ⁷ banatondeera ukuyoboha, iri banadeta kwokuno: «Yayewe! Hali umuzimu mulebe,* úgwayingira mu shumbi yabo. Ulwitu leero lwahikaga! Si igambo mwene yiri, litazindi ba ho! ⁸ Yayewe imwitu! Nyandagi úgaki tukiza mu maboko go'muzimu gwabo, bwo guli no'bushobozi? Si yugwo muzimu, gwo gwâli kizi libuza Abamiisiri bweneene mwi'shamba!

⁹ «Ngahwe e Bafirisiti! Mukizi kania indege. Buzira kwokwo, mugayiji ba baja

* **4:7** 4.7 muzimu mulebe Kandi iri Rurema. Mukuba, Abafirisiti boohe batâli múyiji. Si bâli toniri kwo Rurema wa'Bahisiraheeri guli muzimu nge'mizimu yabo bonyene.

ba'Baheburaniya, nga kwo nabo keera bakaba baja biitu. Kwokwo, musikamage, tubalwise.»

¹⁰ Balya Bafirisiti banalwisa Abahisiraheeri. Ku lwolwo lusiku, izibo likakungula bweneene. Abasirikaani ba'Bahisiraheeri ábâli geeziri na'magulu banayitwa mwe'bihumbi makumi gashatu. Ne'kyanya bakahimwa, ngiisi Muhisiraheeri, anapumukira imwage. ¹¹ Kiri na'Kajumba ka Rurema, nako kanagwatwa imbira. Na bagala Heri bombi, Hofini na Finehaasi, banayitwa.

Heri afwa

¹² Ku lwolwo lusiku, mundu muguma wa mu beene Binyamiini, anapuumuka ukulyoka mwi'zibo, anagenda halinde i Shiilo. Ibyambalwa byage byâli kola bibere-bere. Na mwi'twe lyage, mwâli yijwiri ulukungu.

¹³ Ne'ri akahika áhali Heri, anamúgwana ayishumasiri ku kitumbi kyage, ku butambi bwe'njira. Heri âli yobohiri bweneene mu mutima gwage hi'gulu lya'Kajumba ke'Kihango kya Rurema. Ikyanya uyo mundu akayingira mu kaaya, anabwira abandu ngiisi íbyakoleka mwi'zibo. Haaho, abandu booshi mu kaaya, banatondeera ukulira ku kimombo.

¹⁴ Heri, iri akayuvwa, anabuuza: «Yikyo kimombo, kiri kya biki?»

Uyo mundu anakwabadukira áhali Heri, gira amúganuulire. ¹⁵ Ku yikyo kyanya, Heri âli kola ne'myaka makumi galimwenda na munaana. Na'masu gaage gâli kola mwo'lundanda, atanâli kizi ki bona.

16 Uyo mundu anaganuulira Heri, ti: «Zeene bwobuno, lyo nafuuka mwi'zibo.» Heri anamúbuuza: «E mugala wani, myazi miki iyo munda?»

17 Na wa naye, ti: «Abahisiraheeri bapuumuka Abafirisiti. Na mu kati kiitu, mwafwa akandaharuurwa ka'basirikaani. Ne'ngingwe, bagala baawe bombi, Hofini na Finehaasi, nabo bafwa. Kiri na'Kajumba ka Rurema, abagoma bakagwata imbira.»

18 Heri âli kola mushaaja, anâli jeziri bweneene. Ulya mundu, mbu abe akiri mu deta hi'gulu lya'Kajumba ka Rurema, lyeryo Heri anayami sheruka ku kitumbi kyage, igosi lyananyooka, anayami fwa. Uyo Heri akahisa imyaka makumi gana agweti agarongoora Abahisiraheeri.

Muka Finehaasi afwa

19 Ku yikyo kyanya, mwali-kazi Heri, muka Finehaasi, âli riiri ne'nda ndeera ho. Naye, mbu ayuvwagwe kwa'Kajumba ka Rurema kagwatwa imbira, na kwo shevyala na yiba keera bafwa, lyeryo ngana anayami yuvwa umukero, anatondeera ukubuta. Haliko, gulya mukero gwanamúkayira bweneene.

20 Ne'ri akaba akoli lambamiri, akola mu hamba, abahumbwa banamúbwira: «Ewe! Ukanie umutima. Keera wabuta umwana wo'butabana.» Haliko, uyo muka Finehaasi atanabatwaza, atanabadesa.

21 Ulya mwana wage, uyo muka Finehaasi anamúyinika iziina Hikaboodi, iri anadeta: «Ubulangashane bwa Rurema keera bwalyoka

mu Bahisiraheeri.» Na íbitumiri akamúyinika yiryo iziina, bwa'Kajumba ka Nahano kakagwatwa imbira, na bwo shevyala na yiba bakafwa. ²² Anashubi deta: «Akajumba ka Nahano, bakagwata imbira. Yoho wee! Ubulangashane bwa Rurema, keera bwalyoka mu Bahisiraheeri.»

5

Akajumba ke'Kihango katwalwa mu Bafirisiti

¹ Abafirisiti, iri bakaba keera bagwata Akajumba ka Rurema imbira, banakalyosa i Hebenzeeri, banakatwala mu kaaya kaabo ke'Hashidoodi. ² Ne'ri bakakahisa yo, banagendi katereka mu luheero lwabo, ha butambi lyo'mugisi gwabo Dagooni.

³ Iri hakaba shesheezi, abandu banagwana gulya mugisi Dagooni gukoli gwiri buubi imbere lya'Kajumba ka Nahano. Kwokwo, banashubi guyimangika.

⁴ Iri hakaba shesheezi kandi, banagwana kandi gulya mugisi Dagooni gukoli gwiri buubi imbere lya'Kajumba ka Nahano. Leero, itwe lyagwo, kiri na'maboko gaagwo, byâli nongosiri, byanalambama ha kisimba-lyango. Hanasi-gala naaho ikimbiri-mbiri. ⁵ (Kyo kitumiri abagingi bo'mugisi Dagooni, na ngiisi ábali mu guyikumba, halinde zeene, ikyanya bali mu yingira mu luheero lwagwo, batali mu fina mu kisimba-lyango kyalwo.)

⁶ Balya bandu be'Hashidoodi, Nahano abahana bweneene, kuguma na'bandu bo'tundi

twaya útwâli bazungulusiri. Anabalibuza bwe-neene ne'birole.

⁷ Balya bandu be'Hashidoodi, ikyanya bak-abona íbyabakoleka kwo, banadeta: «Rurema wa'Bahisiraheeri, ye gweti úgatuhana, twe no'mugisi gwitu Dagooni. Kano Kajumba ka Nahano, katakwaniini kwo kakizi beera ino munda imwitu.»

⁸ Yabo bandu banayami tumira abakulu ba'Bafirisiti, banababuza: «Yaka Kajumba ka Rurema wa'Bahisiraheeri, tukagire kuti?» Nabo, ti: «Kakwaniini katwalwe i Gaati.» Kwokwo, banakatwala i Gaati.

⁹ Ne'kyanya kakaba keera katwalwa i Gaati, abandu ba mu yako kaaya nabo, Nahano anashubi bahana, mu kubalwaza ibirole. Yibyo birole, byanakizi yahukira imisore na'bashaja. Kwokwo, nabo banaba mwa'kalugi.

¹⁰ Kyanatuma kalya Kajumba, bagakalyosa yaho, banakatwala mu kaaya ke'Hekurooni. Iri kakahika mwo, abandu banabanda akaluulu, ti: «Nyiitu, mu kutuleetera Akajumba ka Rurema wa'Bahisiraheeri, mwayiji tumaliisa, kuguma na'bandu biitu.»

¹¹ Lyeryo, banakuumania abatwali ba'Bafirisiti, banababwira: «Yaka Kajumba ka Rurema wa'Bahisiraheeri, mukagalulire ho katuula. Buzira kwokwo, twe na'bandu biitu, tugaamala.» Na íbikatuma bagaadeta kwokwo, bwo Rurema âli kola mu bahana, na baguma baabo bâli mali fwa. ¹² Ku yikyo kyanya, ngiisi ábatakafwa, bâli gweti bagalibuuka bweneene ne'birole. Abandu booshi ba mu yako kaaya,

banalira ku kimombo. Izu, lyanayuvwikana mwi'gulu.

6

Akajumba ke'Kihango kagalulwa

¹ Yako Kajumba ka Nahano, kakamala imyezi irinda mu kihugo kye'Bufirisiti.

² Iri hakatama, yabo Bafirisiti banatumira abagingi baabo, kiri na'bafumu, banababuza: «Yaka Kajumba ka Nahano, tukagirage kuti? Mutubwire ngiisi kwo tugakagalulira beene ko.»

³ Yabo bagingi, ti: «Yaka Kajumba ka Rurema wa'Bahisiraheeri, iri mwangakagalula, kataki gende koonyene. Haliko, mukatume kuguma na'matuulo go'kuhyula. Kwokwo, lyo mugaasisa ibitumiri mugweti mugalonga-longa yiki kihano, halinde munakizibwe.»

⁴ Balya bandu banabuza: «Aaho! Bikagi byo tugahyula?»

Banashuvya, ti: «Mutulage imigisi itaanu mu nooro, gube mugani gwa yibi birole, ne'gindi itaanu iri nga mbeba. Iyo migisi, ngiisi muguma gugayimangira umutwali muguma-muguma mu Bafirisiti. Mukuba, mweshi kuguma, ikiija kikamuyingira mwo. ⁵ Na ibigaatuma mugagitu-ula, mukuba yiby byombi byo biri mu shereeza ikihugo kiinyu.

«Ikyanya mugaagira kwokwo, lyo mugaaba mwasimbaha Rurema wa'Bahisiraheeri. Hali ikyanya angaleka ukumuhana, analeke ne'migisi yinyu, ne'kihugo kiinyu. ⁶ Mutakolwe mbu mukizi yumya imitima yinyu, nga kwa'Bamiisiri na Faraho bakagira. Bwo

boohe batakahanguula Abahisiraheeri kwo balyoke mu kihugo kyabo, kyanatuma Rurema agabashundeeza na'malibu ga kwingi-kwingi.

⁷ «Ku yukwo, muloozagye igaare lihyahya. Yiryo igaare likululwe ne'ngaavu zibiri ízikiri mu yoza inyana, zinabe zitazindi shwekerwa ibyuma mwi'gosi. Si inyana zaazo muziyobore, munazishwekere mwi'ruli. ⁸ Yiryo igaare, munalitereke mwo kalya Kajumba ka Nahano. Na mu hindi hijumba, munabiike mwe'rya migisi ye'nooro, irya yi'tuulo lyo'kuhyula.

«Kwokwo, munaleke zirya ngaavu zitwale lirya igaare zoonyene, buzira kurongoorwa. ⁹ Munalilolage, iri ligayami twala Akajumba ka Nahano mu kihugo kyage, mu kaaya ke'Beeti-Shemeeshi. Kwokwo, lyo tugaamenya kwo yiki kiija kyaleetwa na Rurema wa'Bahisiraheeri. Yiryo igaare, iri litangagenda yo, lyeryo tugaamenya kwo Rurema atali ye watuhana. Tuna-sobanukirwe kwo yiki kiija zaaba maana mbi naaho.»

¹⁰ Yabo bandu, ikyanya yabo bagingi bakababwira kwokwo, banabigira. Banayabiira ingaavu zibiri ízâli kizi yoza inyana, banazishwekera ku yiryo igaare. Inyana zaazo, bakaziyobora. ¹¹ Na'Kajumba ka Nahano, banakashoneza mwi'gaare kuguma ne'hijumba hyo bâli biisiri mwe'migisi ye'mbeba na ye'birole íkatulwa mu nooro.

¹² Yizo ngaavu zanayami genda, halinde mu kaaya ke'Beeti-Shemeeshi, iri zinayana. Zitanayahuka ilulyo, kandi iri ilumoshu. Yabo

baami bataanu, bâli zishalagiiri, halinde ukuhika ku lubibi lwe'Beeti-Shemeeshi.

¹³ Ku yikyo kyanya, abandu be'Beeti-Shemeeshi, bâli gweti bagaagesha ingano mu ndekeera. Mbu bayinamulage amasu, banabona Akajumba ka Nahano, banashambaala bweneene.

¹⁴ Yiryo igaare lyanayitundira ha ndalo ya Yoshwa, umutuulaga we'yo munda. Lyanayimanga ha butambi lyo'mukungubwe. Yiryo igaare, yabo bandu banalishenya. Na yizo shaali, banazisiriigiza mwo Nahano yizo ngaavu, libe ituulo lyo'kusiriiza lwoshi.

¹⁵ Yako Kajumba ka Nahano, Abalaawi banakalyosa yaho, na hirya hijumba îhyâli riiri mwe'migisi îkatulwa mu nooro, banabitereka ku gulya mukungubwe. Ku lwolwo lusiku, abandu be'Beeti-Shemeeshi, banatangira Nahano amatuulo go'kusiriiza lwoshi, na'matuulo go'kuyerekana ingoome. ¹⁶ Yabo batwali bataanu ba'Bafirisiti, iri bakabona kwokwo, banayami galukira i Hekurooni.

¹⁷ Kwokwo, kwo yabo Bafirisiti bakatuma yibyö birole îbikatulwa mu nooro, gira libe ituulo lyo'kuhyula imwa Nahano hi'gulu lya'mahube gaabo. Mugisi muguma gukatangwa hi'gulu lya'kaaya ke'Hashidoodi, no'gundi hi'gulu lya ke'Gaza, no'gundi hi'gulu lya ke'Hashikelooni, no'gundi hi'gulu lya ke'Gaati, no'gundi hi'gulu lya ke'Hekurooni. ¹⁸ Iyo migisi, umuharuuro gwayo gwâli kulikiriini no'twaya twabo, nga kwo twâli twazirwi na'batwali baabo bataanu ba'Bafirisiti. Yutwo twaya tutaanu,

twâli zitiirwi bweneene. Hâli riiri no'twaya twa mu mbingiro. Yugwo mukungubwe, kali kamasi ka íbikakoleka yaho ha ndalo ya Yoshwa we'Beeti-Shemeeshi. Kiri na zeene, gukiri ho.

¹⁹ Haliko, yabo bandu be'Beeti-Shemeeshi bakatumbuula Akajumba ka Nahano, kyana-tuma Rurema agabayita mwa'bandu makumi galinda. Ikyanya akabahana, banalira ku ki-mombo.

Akajumba ke'kihango katwalwa i Kiryati-Yariimu

²⁰ Balya bandu be'Beeti-Shemeeshi banabuzania: «Nyandagi úwangaki yimanga imbere lya Nahano? Si ali mweru bweneene! Akajumba kaage, ikyanya kagalyoka imwitu, kagagenda imwa nyandi?»

²¹ Banatuma indumwa mu kaaya ke'Kiryati-Yariimu, ti: «Abafirisiti keera bagalula Akajumba ka Nahano. Muyiji kayabiira, mukatwale imwinyu.»

7

¹ Yabo bashosi be'Kiryati-Yariimu, ikyanya bakabwirwa kwo bayiji yabiira Akajumba ka Nahano, kwo bakanagira. Banakatwala imwa Habinadabu, umutuulaga wa mu tugangazi, banataluula mugala wage wa Heryazaari, abe ye gakizi kalanga.

² Yako Kajumba ka Nahano, kanamala imyaka makumi gabiri, kali yaho i Kiryati-Yariimu. Na ku yikyo kyanya kyoshi, lya'Bahisiraheeri bakashubi tondeera ukulooza Nahano.

Samweri atwala

³ Ku yikyo kyanya, Samweri anabwira Abahisiraheeri booshi kwokuno: «Iri mwangaba muloziizi ukugalukira Nahano ku mitima yinyu yoshi, mukwaniini mutwikire ku bindi ibiri mu yikumbwa, na ku mugisi Hashitarooti. Munakulikire Nahano ku mutima ugushenguusiri. Yehe naaho, abe ye mugakizi kolera. Iri mwangagira kwokwo, lyoki agamukiza mu maboko ga'Bafirisiti.»

⁴ Kwokwo, balya Bahisiraheeri banatwikira ku migisi yo'muzimu Baali, na ku ya Hashitarooti, banakizi kolera Nahano naaho.

⁵ Ha nyuma, Samweri anababwira: «Mukumanie Abahisiraheeri booshi i Misipa, gira lyo mbahuunira imwa Nahano.»

⁶ Ikyanya bakaba keera bakuumana yaho, banavwoma amiji, banagayona imbere lya Nahano. Ku lwolwo lusiku, banayishalisa, iri banayilega kwokuno: «E Nahano, keera tukakuhubira bweneene.» Haaho i Misipa, Samweri anakizi twa imaaja za'Bahisiraheeri.

⁷ Abafirisiti, iri bakayuvwa kwa'Bahisiraheeri keera bakuumana i Misipa, abaami baabo banabakuumana, gira bayiji bateera. Abahisiraheeri, mbu bayuvwe kwokwo, banatondeera ukuyoboha, ⁸ banabwira Samweri: «Utaluhe ukukizi takira Rurema Nahamwitu hi'gulu liitu, gira atulyose mu maboko ga'Bafirisiti.»

⁹ Samweri anayabiira ikyanabuzi, anakitanga libe ituulo lyo'kusiriigiza Nahano, anabuli mutakira bweneene hi'gulu

lya'Bahisiraheeri. Ne'kyanya akamúhuuna, Nahano anamúshuvya.

¹⁰ Lirya ituulo, ikyanya Samweri akaba akiri mu litanga, Abafirisiti banaba keera bayija, gira bateere Abahisiraheeri. Haaho, Nahano anakyula mwi'gulu, kwi'zu lihamu nga lya mukungulo.

Balya Bafirisiti, iri bakayuvwa kwokwo, banayami shindibuka, banashaabuka. ¹¹ Abahisiraheeri banayami genda babalandiriziizi iri banabayita, banabahisa hoofi na'kaaya ke'Beeti-Kaari.

¹² Samweri anayabiiraga ibuye, analishinga ha kati ke'Misipa ne'Sheeni. Yiryo ibuye, analiyinika iziina Hebenezeeri, iri anadeta: «Halinde buno, Nahano aki gweti agatutabaala.»

¹³ Kwokwo, kwa'Bafirisiti bakahimwa, batanaki shubi yiji lwisa Abahisiraheeri.

Ku kyanya kyoshi Samweri âli ki riiri ho, Nahano wo'Bushobozi âli kizi kandamira Abafirisiti. ¹⁴ Utwaya twoshi twa'Bahisiraheeri, ukulyokera i Hekurooni halinde i Gaati, kundu Abafirisiti bâli tunyaziri, haliko twanashubi galukira Abahisiraheeri. Hali no'tundi twaya two bakabagalulira kwakundi. Kiri na'Bahamoori banatuulanwa na'Bahisiraheeri mu kati ko'mutuula.

¹⁵ Uyo Samweri, mu siku zaage zooshi, anakizi twa imaja za'Bahisiraheeri. ¹⁶ Ngiisi mwaka, âli kizi genda agazunguluka mu kaaya ke'Beteeri, na mu ke'Girigaali, na mu ke'Misipa. Ikyanya âli kizi hika mu yutwo twaya, âli kizi batwira imaja.

¹⁷ Ha nyuma, anakizi galukira imwage i Rama. Na yaho kwakundi, âli kizi twa he'maaja za'Bahisiraheeri, anahayubaka akatanda ka Nahano.

8

Abahisiraheeri bahuuna umwami

¹ Ikyanya Samweri akaba akola mushaaja, anabiika bagala baage, gira bakizi twa imaaja za'Bahisiraheeri. ² Ifula yage, ye Yuheeri. Na úgamúlonda, ye Habiya. Yabo bagala baage bombi, bâli kizi twa imaaja za'bandu i Beeri-Sheba. ³ Kundu kwokwo, batâli tuuziri bwija nga yishe. Si boohe, bâli kizi yihahalira boonyene, banakizi yakiira ikitulire. Na kwakundi, banakizi shobania íbikwaniini.

⁴ Kwokwo, abakulu ba'Bahisiraheeri banakumuana i Rama, gira bagendi bona Samweri. ⁵ Iri bakahika, banamúbwira: «Lolaga! Keera washaaja. Na bagala baawe, bagweti bagakulikira izindi-zindi ngesho, zitanali nge'ze'mwawe. Ku yukwo, utuyimikire umwami, gira abe ye gakizi tutwala, lyo nyiitu tube nga bandu be'gindi milala.»

⁶ Ikyanya bakahuuna Samweri kwokwo, bitanamúsimiisa, kyanatuma agagendi hanuusa Nahano.

⁷ Nahano anamúbwira: «Yaba bandu, ngiisi byo bagweti bagakubwira, ubiyemeere. Utali we balahira. Si nie balahira, kwo ndaki be mwami wabo. ⁸ Bagweti baganjanda, nga kwo bâli kizi gira, ukulyokera ho n'gabalyokeza i Miisiri, banakola mu kolera ibindi íbiri mu yikumbwa,

halinde zeene. Ngiisi kwo bâli kizi ngirira, kwo na naawe bakola mu kugirira. ⁹ Kwokwo, ubategage amatwiri. Na kwakundi, ubakengule ku bweranyange. Unabayereke ngiisi kwo mwami agakizi bagirira.»

¹⁰ Yago gooshi go Nahano akamenyeesa Samweri, anagendi gaganuulira abandu booshi, kwo bâli kuumaniri yaho hi'gulu lyo'kuhuuna umwami, ¹¹ ti: «Umwami ye mwahuuna, agakizi yabiira bagala biinyu, bakizi genda bagatibita imbere lya'magaare gaage, ne'mbere lye'fwarasi zaage. ¹² Baguma baabo, agakizi bagira babe bakulu be'bisu bya'basirikaani kihumbi. Na'bandi, banabe bakulu ba'basirikaani makumi gataanu-gataanu. Abandi bagakizi múlimira indalo, banashubi ba bo bagaziyimbula. Abandi, bagakizi mútulira ibyugi bi'zibo, banakizi linaania ne'bikolanwa bya'magaare gaage.

¹³ «Banyere biinyu nabo, bagakizi múyengera amalaasi, banabe badeesi, banakizi múyokera ne'mikate.

¹⁴ «Uyo mwami aganyaga indalo ziinyu nyiija, kiri ne'ndalo ze'mizehitsuuni, na ze'mizabibu, anaziheereze abakozi baage. ¹⁵ Agakizi yabiira ikihande kiguma ki'kumi kye'mimbu yinyu, kuguma na kye'divaayi, anabiheereze abatwali, na'bakozi baage. ¹⁶ Aganyaga na'bakozi biinyu, abashosi na'bakazi, kiri ne'ngaavu ziinyu, na bapunda biinyu, gira bakizi múkolera. ¹⁷ Mu bitugwa biinyu, agakizi yabiira mwe'kihande kiguma ki'kumi. Na mwenyene, agamùgira mube baja baage. ¹⁸ Kundu mwambuuna kwo muhaabwe umwami, haliko ikyanya

agamùgirira yibyo byoshi, mugayamiza bweneene, mbu muluhuulwe. Si ku yulwo lusiku, Nahano atagaki mùyuvwa.»

¹⁹ Ulya Samweri, kundu akabahanuula kwokwo, haliko batanamútwaza, banamúbwira: «Nanga! Tuloziizi naaho kwo tubaagage no'mwami. ²⁰ Kwokwo, lyo nyiitu tugaaba nga bandu be'gindi milala. Umwami witu agakizi tutwala. Ne'kyanya tugagendi gira izibo, ye gakizi turongoora.»

²¹ Samweri, iri akayuvwa ngiisi kwo bamúbwira, anagendi bwira Nahano. ²² Nahano anamúshuvya: «E Samweri, yabo bandu, ubayuvwirize. Ubaheereze umwami.»

Kwokwo, Samweri anabwira Abahisiraheeri: «Ngiisi mundu, agalukirage mu kaaya kaage.»

9

Samweri ashiiga Sahuli amavuta

¹ Mu beene Binyamiini, mwâli riiri umundu muguma mugangambale, iziina lyage ye Kishi. Uyo Kishi âli riiri mugala Habyeri, mwijukulu Zeroori. Na Zeroori âli riiri mugala Bekoraati, mwijukulu Hafya, wa mu baabo beene Binyamiini.

² Uyo Kishi âli gweti mugala wage, iziina lyage ye Sahuli. Sahuli âli nonosiri bweneene, ukuhima Abahisiraheeri booshi. Anâli riiri mula ukubahima. Mu kati kaabo, umula âli múhikiiri mu bitugo.

³ Iri hakaba lusiku luguma, uyo Kishi, bapunda baage bakateereka, anabwira mugala wage: «E

Sahuli, bapunda keera bateereka. Ugendage no'mukozi muguma, gira mugendi balooza.»

⁴ Sahuli bo no'yo mukozi, banakizi genda bagalooza yabo bapunda mu migazi ye'kihugo kye'Hifurahimu, batanababona. Banalenga na mu mbande ze'kihugo kye'Shalisa, kiri ne'Shaliimu. Iyo munda yoshi, batanababona. Ha nyuma, banazunguluka mu kihugo kyoshi kya Binyamiini, shoobe!

⁵ Iri bakahika i Suufu, Sahuli anabwira uyo mukozi: «Ugire tugalukire i kaaya. Daata atakiri mu gerania hi'gulu lya bapunda naaho. Si akola mu gerania na hi'gulu liitu!»

⁶ Ulya mukozi, ti: «Lolaga! Mu kano kaaya, muli umukozi wa Rurema. Abandu banamúsimbahiri bweneene. Ngiisi byo ali mu gwanwa adeta, kwo binali mu koleka. Ugire tugende imwage. Ngeeka angatubwira ngiisi ho yabo bapunda bali.»

⁷ Sahuli, ti: «Iri twangagenda yo, bikagi byo tugamúheereza? Si indanda tutayiyikiiri, keera zamala! Ndaanahyo tuhiiti, hyo twangaheereza uyo mukozi wa Rurema. Biki byo tuhiiti?»

⁸ Uyo mukozi, ti: «Lolaga! Mbambiri ikingorongoro kye'harija. Kyekyo, kyo ngamúheereza, gira atuhanuule hi'gulu lya luno lugeezi lwitu.» ⁹ (Yaho kare, mu kihugo kye'Hisiraheeri, iri umundu angalozizi ukuhanuusa Rurema, âli kizi deta: «Yija tugende imwa úli mu bona.» Mukuba, ngiisi úli mu buuzibwa zeene kwo ali muleevi, yaho kare, âli kizi buuzibwa «úli mu bona»).

¹⁰ Sahuli naye, ti: «Ndaakwo kundi, tugendage!» Kwokwo, banashokola injira yo'kugenda mu kaaya ko'yo mundu wa Rurema.

¹¹ Iri bakaba baki gwati bagazamuuka ku mugazi, banagwana abanyere ábâli kizi gendi vwoma. Basahuli banababuuza: «Ulya úli mu bona, ka kiri mu kaaya?»

¹² Yabo banyere, ti: «Yoliira, ha mbere li-inyu. Iri mwangakubiriza, mwangaki múduuka. Bwobuno, lyo akiri mu yingira mu kaaya kiitu. Mukuba zeene, abandu bagaterama ukutanga ituulo ku mugazi. ¹³ Mango mwahika naaho mu kaaya, mugamúgwana, ku kyanya agaaba atazi terama ukutanga ituulo ku mugazi. Na yaho ku mugazi, abandu batagalunguli lya, átazi hika. Na yiryo ituulo, ye kwaniini atee ligashaanira, anabuli bahanguula balye. Ku yukwo, mukubirize maashi, mugaki múduuka.»

¹⁴ Kwokwo, Sahuli no'mukozi wage, banazamuukira mu kaaya. Ne'ri bakaba baki gwati bagakayingira mwo, banabona Samweri akola mu lyoka mwo, akola mu genda ho bali mu yikumbira.

¹⁵ Ku kyanya Sahuli átâli zaazi hika mu kaaya, Nahano âli mali gwanwa abwira Samweri kwokuno: ¹⁶ «Kusheezi, ku kihe íkiri nga kyekino, ngakuleetera umundu ukulyoka mu kihugo kya beene Binyamiini. Uyo mundu, ukamúshiige amavuta, gira abe mutwali wa'bandu baani Abahisiraheeri. Ye gakizi kiza abandu baani mu Bafirisiti. Mukuba, ngoli bwini ngiisi kwo bali mu libuuka. Ee! Akaamyokaabo, keera kambikira.»

17 Kwokwo, ikyanya Samweri akabona Sahuli, Nahano anamúbwira: «Uyu, ye yolya mundu n'gakubwira, kwo ye gaaba mutwali wa'bandu baani.»

18 Lyeryo, Sahuli anayegeera Samweri kwi'rembo lya'kaaya, anamúbuuza: «E waliha, nakuyinginga, unyereke ho nangabona inyumba yo'lya úli mu bona.»

19 Samweri anamúshuvya kwokuno: «Nie yehe! Mugwanwe ahandu ho'kuyikumbira. Mukuba, zeene tugashangiira ibyokulya. Na kusheezi shesheezi, lyo ngashuvya ibibuuzo byawe. Ha nyuma ngakuleka utaahe. 20 Na hi'gulu lya balya bapunda ábakola isiku zishatu bateresiri, utaki geranie. Keera baboneka. Na kandi, ibya Abahisiraheeri byoshi, bikola bi-gaaba bye'mwawe na bye'mbaga ya yisho.»

21 Sahuli anamúshuvya: «Niehe ndi wa mu beene Binyamiini. Na mu milala yoshi ya'Bahisiraheeri, yabo beene Binyamiini, gwo'mulala úgutoohiri. Kiri na mu yabo beene Binyamiini, imbaga yitu ye toohiri. Aaho! Kituma kikagi wangambwira amagambo mwene yaga?»

22 Samweri anatwala Sahuli no'mukozi wage mu bululi, ho ábalaalike bâli bwatiiri, an-abagingika, mu kubabwataza no'lushaagwa áhâli bwatiiri ábalaalike makumi gashatu.

23 Lyeryo, Samweri anabwira umudeesi: «Un-deetere gulya mutuli gwe'nyama gwo nakubwira kwo uguhandule.»

24 Uyo mudeesi anagendi leeta ikisingiira no'munyofu gwakyo gwoshi, anakileeta imbere

lya Sahuli. Haaho, Samweri anamúbwira: «Lo-laga! Ibyokulya byo utábikiirwi, yibi. Ubilye, bwo we wabiteganulirwa ku luno lusiku, lunali lwo ndalisiri kwo yaba bandi.» Kwokwo, ku lwolwo lusiku, Sahuli anashangiira ibyokulya na Samweri.

²⁵ Iri bakaba keera balya, banalyoka yaho, banayingira mu kaaya. Samweri na Sahuli banashonera hi'gulu lye'nyumba,* banatondeera ukuganuula. Sahuli analaala haaho.

²⁶ Iri bukakya shesheezi, Samweri anahamagala Sahuli yaho hi'gulu lye'nyumba, anamúbwira: «Vyuka, nguherekeze.» Kwokwo, Sahuli anavyuka, bombi banashokola injira.

²⁷ Ne'ri bakaba bakola inyuma lya'kaaya, Samweri anamúbwira: «Ubwire uyu mukozi wawe agwanwe ha mbere liitu.» Uyo mukozi, iri akaba keera agwanwa, Samweri anadeta: «Ulinde hiniini, ngubwire byo Rurema adeta.»

10

¹ Haaho, Samweri anayabiira injebe ya'mavuta, anagayonera mwi'twe lya Sahuli, anamúnyunyuguta, iri anamúbwira kwokuno: «Nahano ye wakushiiga amavuta, gira ube mutwali wa'bandu baage.

² «Ikyanya tugaaba keera twasigaana, ugagwana abandu babiri ha butambi lye'shinda ya

* **9:25** 9.25 yaho hi'gulu lye'nyumba Abandu baguma bâli kizi vimba inyumba zaabo mu kutambika amatavi hi'gulu, banagabaraate kwe'nzizi, no'kugahoma. Na yaho ho bâli kizi luhuukira, kandi iri kuhuunira ho Rurema, kandi iri kugirira he'miganuulo.

Laheeri. Iyo shinda, iri i Zereeza, mu lubibi lwa'Binyamiini. Yabo bandu, bagakubwira kwo balya bapunda bo ushuba mu genda ugalooza, keera baboneka. Mbu na yisho ataki hahiri hi'gulu lyabo, si akola no'luhahalizi hi'gulu lyawe, anagweti agayishuhiza, ti: “Uyo mwana wani, kuti namu giraga hi'gulu lyage?”

³ «Ikyanya ugalyoka yaho, ugaahika ha kiti kyo'mwalooni gwe'Taboori. Yaho, mugagwanana na'bashosi bashatu, bali mu gendi tangira Rurema ituulo i Beteeri. Mu yabo bandu, muguma agaaba asholiiri imbene zishatu. Uwa kabiri, agaaba agweti imikate ishatu. No'wa kashatu, agaaba abetwiri ikirembe kye'divaayi. ⁴ Yabo bandu, bagakulamusa, banakufumbadike imikate ibiri. Iyo mikate, ugiyakiire.

⁵ «Ha nyuma, ugaahika i Gibeyati-Helohimu, ahali ishumbi ya'Bafirisiti. Ikyanya ugayegeera akaaya, ughumaanana ne'kiso kya'baleevi, bali mu lyoka iwa kuyikumba, banabe bagweti bagatanga ubuleevi, iri banalasa ibinubi, ne'miduuli, ne'miteera-teera, ne'nzeeze.

⁶ «Lyeryo, Umutima gwa Nahano gugayami kushonookera kwo, unatondeere ukutanga ubuleevi mwe nabo. Yugwo mutima gwage, gugakuhindula, unabe gundi-gundi. ⁷ Yibi byereso, ikyanya ugaabona kwo bikoli gweti bigakoleka, haaho, unagirage ngiisi kwo ubwini. Mukuba, Rurema agaaba akola kuguma na naawe.

⁸ «Kwokwo, utee manukira mu kaaya ke'Girigaali, unandindire ho siku zirinda. Ku kasiisa, ngakugwana ho, tunatange ha'matuulo

go'kusiriiza lwoshi, na go'kuyerekana ingoome. Ne'kyanya ngaaba ngola yaho, ngakubwira ngiisi byo ugaagira.»

⁹ Uyo Sahuli, mbu ahinduke, gira basigaane na Samweri, Rurema anayami hindula umutima gwage. Galya magambo gooshi go Samweri akamúbwira, ganakoleka ku lwolwo lusiku.

¹⁰ Sahuli no'mukozi wage, mbu bahikage i Gibeya, anasanganirwa ne'kiso kya'baleevi. Umutima gwa Rurema gwanayami múyingira mwo, naye anatondeera ukutanga ubuleevi.

¹¹ Ngiisi ábâli yiji Sahuli, ikyanya bakabona kwo akoli gweti agatanga ubuleevi, banabuuza: «E balya, biki yibi ibigweti bigakoleka ku mugala Kishi? Yee! Ka Sahuli naye akolaga muleevi?»

¹² Umutuulaga muguma we'yo munda, anadeta: «Ngiisi mundu ahangwirwi ukuba muleevi, kundu yishe ali nyandi.» Lyeryo hanayami twibwa umugani úgudesiri, ti: «Ka Sahuli naye akolaga mu baleevi?» ¹³ Ulya Sahuli, ikyanya akaba keera ayusa ukutanga ubuleevi, anazamuukira ho bagweti bagayikumbira.

¹⁴ Yishe wage Sahuli, iri akamúbona bo no'mukozi wage, anababuuza: «Ewe! Hayi mushuba?» Naye, ti: «Tushuba mu genda tugalooza bapunda. Ne'kyanya twababula, twanagendi bonaana na Samweri.»

¹⁵ Yishe wage, ti: «E Sahuli, ngiisi byo Samweri akumenyeesa, umbwire byo.»

¹⁶ Sahuli, ti: «Akatuganuulira ku bweranyange kwo yabo bapunda keera

bakaboneka.» Haliko, atanamúbishuuka kwo Samweri amúbwira kwo agaaba mwami.

Sahuli ayimikwa

¹⁷ Uyo Samweri anakuumania Abahisiraheeri booshi imbere lya Nahano yaho i Misipa.

¹⁸ Ne'ri bakahikaga, anababwira kwokuno: «Nahano Rurema wa'Bahisiraheeri, adeta kwokuno: "N'gamùlyosa mu kihugo kya'Bamiisiri. Na bwo bâli kizi mùlibuza, nanamùkiza mu bushobozi bwabo, kiri na mu bwa'gandi maami.»

¹⁹ «“Ndi Rurema winyu, na ngweti ngamùkiza mu makayu, na mu makuba. Kundu kwokwo, keera mukandahira. Munagweti mugaadeta kwo nimùheereze umwami. Aaho! Ngïisi kwe'milala yinyu iri, na'makondo giinyu, mweshi muku-umanage imbere lyani.”»

²⁰ Uyo Samweri, iri akaba keera aleetaga irya milala yoshi ya'Bahisiraheeri imbere lya Nahano, umulala gwa Binyamiini gwanaba gwo gugatoolwa.

²¹ Yugwo mulala gwa Binyamiini, anagubiika ha mbere, ukukulikirana na'makondo gaagwo. Na mu kati kaabo, ikondo lya Matiiri lyana-toolwa. No'buzinda, ulya Sahuli mugala Kishi, anatoolwa. Haliko, iri bakamúloozza, atanaboneka.

²² Banashubi buuza Nahano: «Uyo mundu, hayagi ali?» Nahano anabashuvya: «Agweti agayibisha mu miteekerwa.»

²³ Kwokwo, banayami tibitira he'yo miteekerwa, banagendi lyosa Sahuli, banamúleeta. Ne'ri akayimanga mu muhumaanano gwabo,

anaboneka kwo ye mula ku booshi. Mu kati kaabo, ábâli bala, bâli kizi múhikira mu bitugo.

²⁴ Kwokwo, Samweri anabwira abandu booshi: «Uyu mundu, ye Nahano atoola mu kati kiinyu. Ndaanaye gundi úli nga ye.» Yabo bandu, banayami banda akabuuli, awi yiyi yiyi! Banakizi deta: «Mwami witu, ayame ho!»

²⁵ Ha nyuma, Samweri anabamenyeesa imaaja zo mwami akwaniini akizi simbaha. Yibyo byoshi byo akababwira, anabiyandika mu kitaabo, anakibiika imbere lya Nahano. Ha nyuma, anabasezera. Ngiisi muguma, anataahira imwage.

²⁶ Ulya Sahuli naye, anataahira imwabo mu kaaya ke'Gibeya, aherekeziibwi ne'ndwani. Mukuba, Rurema áli mali bakania imitima.

²⁷ Si utunambaaga twohe, twanayiji deta, ti: «Umundu mwene uno, kutagi kwo angashobola ukutukiza?» Yabo bandu, banagenderera ukumúgayiriza, ndaanago matuulo go bakamúleetera. Kundu kwokwo, Sahuli atanabatwaza.

11

Sahuli ahima Abahamoori

¹ Iri hakaba lusiku luguma, mwami Nahaashi wa'Bahamooni, anazamuuka, anayiji teera akaaya ke'Yabeeshi-Giryadi. Abatuulaga booshi ba mu yako kaaya, iri bakabona kwokwo, banamúbwira: «E Nahaashi, uleke tunywane maashi, halinde tukizi kukolera.»

² Uyo Nahaashi, ti: «Nayemeera kwo tuny-wane. Haliko hali igambo liguma lyo ngabi-ika. Ngiisi muguma winyu, nimújobolage isu lye'lulyo, lyo mbonia Abahisiraheeri booshi is-honi.»

³ Abashaaja be'Yabeeshi banamúshuvya kwokuno: «Utuheereze isiku zirinda, gira tutee tuma indumwa mu kihugo kyoshi kya'Bahisiraheeri. Ne'ri mutangaboneka úgatuguluula, iri tugayibiika mu maboko gaawe.»

⁴ Yizo ndumwa, ikyanya bakahika i Gibeya, imunda Sahuli, banaganuulira abandu booshi. Ne'ri bakayuvwa, booshi banatondeera ukubu-luluka ku kimombo.

⁵ Ku kyekyo kyanya, Sahuli âli kola mu fuluka ne'shuuli zaage, anabuuza: «Biki byo yaba bandu bagweti bagalirira?» Haaho, banamúbwira amagambo ga yabo bandu be'Yabeeshi.

⁶ Ulya Sahuli, mbu ayuvwagwe kwokwo, Umutima gwa Rurema gwanayami múyijira ku bushobozi, anaraakara bweneene. ⁷ Anayami yabiira ishuuli zibiri, anazitema bitolo-bitolo. Inyama zaazo, anazituma mu Bahisiraheeri booshi.

Indumwa zanakizi deta: «Ngiisi mundu útagayibiika ku Sahuli na ku Samweri, anabe alahiiri ukugenda mwi'zibo, kwoku kwe'shuuli zaage zigatemwa-temwa.»

Nahano anateera ikyoba mu Abahisiraheeri, kyanatuma booshi kuguma bagayimuka. ⁸ Sahuli

anabakuumania i Bezeeki. Mu yabo Bahisir-aheeri, mwâli riiri abashosi bihumbi magana gashatu. Na mu Bayuda, mwâli riiri abashosi bihumbi makumi gashatu.

⁹ Banabwira yizo ndumwa: «Mugendi bwira abandu be'Yabeeshi-Giryadi kwokuno: “Kusheezi, ku kyanya kya'kalenge-renge, mugaaba keera mwaguluulwa.”» Ikyanya zikagendi bwira abandu be'Yabeeshi kwokwo, banashambaala bweneene. ¹⁰ Banagendi bwira Nahaashi: «E mwami, kusheezi tugayibiika mu maboko gaawe, unatugirire ngiisi kwo uloziizi.»

¹¹ Iri bukakya, Sahuli âli mali gaba yabo bandu baage mwe'bisu bishatu. Shesheezi kare-kare, banazindikiri yifunda mu shumbi ya balya Bahamooni, banatondeera ukubayita, halinde ukuhisa akalenge-renge. Ngiisi ábakafuuka, banayami shaabuka. Hatanasigala kiri ha'babiri bali kuguma.

Sahuli ayimikwa abe mwami

¹² Ha nyuma, Abahisiraheeri banabuuza Samweri: «Balya bandu ábakalahira kwo Sahuli atabe mwami, balyagagi hayi? Utuleetere bo, gira tubaminike.»

¹³ Haliko, Sahuli anababwira: «Nanga! Ndaaye mundu úwangayitwa zeene. Si ku luno lusiku, lyo Nahano aguluula Abahisiraheeri!»

¹⁴ Samweri anabwira yabo booshi: «Yiji, tugendage tweshi i Girigaali, gira tugendi yimika Sahuli.» ¹⁵ Kwokwo, banagenda yo, banayimika

Sahuli imbere lya Nahano, banatangira Nahano amatuulo go'kuyerekana ingoome. Sahuli na'baabo Bahisiraheeri booshi, banashambaala.

12

Samweri alaga Abahisiraheeri

¹ Samweri anabwira Abahisiraheeri booshi kwokuno: «Keera mwambuuna kwo nimùyimikire umwami. ² Na buno, keera namùyimikira ye. Aahago! Leka akizi mùrongoora. Si ku luhande lwani, ngola mushaaja we'nvwi. Na bagala baani mutuliinwi.

«Niehe, ukulyokera ubusore bwani, nâli kizi mùrongoora. ³ Na buno nyimaaziri imbere liinyu. Iri hangaba hali igambo libi lyo n'gamùgirira, mutangage ubumasi imbere lya Nahano, ne'mbere lyo'yu mwami úwatoowa. Ka hangaboneka umundu ye n'ganyaga ishuli yage, kandi iri punda wage? Ka hali umundu ye n'galyalyania, kandi iri ye nâli kizi libuza? Ka hali umundu úkandulira, mbu lyo ndatwaze ubuligo bwo ali mu gira? Mu kati ka yibi byoshi, mumbwirage, halinde ngalule ngiisi byo n'gamùyabiira.»

⁴ Na wa nabo, ti: «Nanga, maashi daata! Ndaaye mundu ye ukagunga. Utanazindi tulyalyania. Ndaanaye mundu ye uzindi nyaga ihindu hyage.»

⁵ Samweri anashubi deta: «Nahano, ye kamasi kiinyu zeene, kuguma no'yu mwami úwashiigwa amavuta. Ndaahyo hindu hyo mwabona kwo n'gamùzimba.» Banashubi múshuvya: «Ee! Nahano, ye kamasi kiitu.»

⁶ Samweri anashubi babwira kwokuno: «Nahano ye kayimangika Musa na Harooni, mu kulyosa bashokuluza biinyu mu kihugo kye'Miisiri.

⁷ Aaho! Mugire muyimangage hano, gira nimùkengeeze hi'gulu lya'miija gooshi go Nahano âli kizi mùgirira, kuguma na bashokuluza biinyu.

⁸ «Beene Yakobo, ikyanya bâli koli tuuziri mu kihugo kye'Miisiri, banatabaaza Nahano, halinde anabatumira Musa na Harooni. Yabo bombi, bo bakabalyosa i Miisiri, banabaleeta mu kino kihugo kyo mukoli tuuziri mwo.

⁹ «Si yabo bashokuluza biinyu, banayibagira Nahano, kundu âli riiri Rurema wabo. Kwokwo, anabatanga mu maboko ga Siseera, umukulu wa'basirikaani ba Hazoori, anabatanga na mu maboko ga'Bafirisiti, na mu ga mwami we'Mohabu. Yabo booshi, bâli kizi lwisa bashokuluza biinyu, banabahime.

¹⁰ «Ku yikyo kyanya, bashokuluza biinyu banatondeera ukukizi lirira Nahano, ti: “Keera tukayifunda mu byaha. Na kundu we Nahamwitu, haliko tukakujanda, twanakizi kolera imizimu Baali, na Hashitarooti. Kwokwo buno, twakuyinginga utukize mu maboko ga'bagoma biitu, gira lyo tukizi kukolera.”

¹¹ «Ku yikyo kyanya, Nahano anamütumira Yurubaali, na Bedaani, na Yefuta, kiri na naani nie Samweri. Ku njira yabo, âli kizi mùkiza mu bagoma biinyu, kundu bâli mùsokaniini. Kyanatuma mugakizi tuula mu mutuula.

¹² «Nahano Rurema ye mwami winyu. Kundu kwokwo, ikyanya mukabona kwo mwami

Nahaashi wa'Bahamooni, agayiji mùteera, mwanambwira mbu: “Nanga! Tuloziizi utuheereze umwami, ayiji turongoora.”

¹³ «Na buno, umwami ye mwayitoolera, ye yoyu imbere liinyu. Ee! Ye mukahuuna, Nahano keera amùherezagya ye. ¹⁴ Kwokwo, iri mwanagakizi yoboha Nahano, Rurema winyu, munakizi mùkolera, munakizi mùsimbaha, buzira kukizi hongola imaaja zaage, mwe na mwami winyu, mugakizi genduukirwa.

¹⁵ «Haliko, iri mutangakizi simbaha Nahano, mu kuhongola imaaja zaage, ukuboko kwage kugakizi mùkandamira, nga kwo kwâli kizi kandamira bashokuluza biinyu.

¹⁶ «Mutuuzagye, gira mulole igambo lya kahebua lya Nahano agamùgirira. ¹⁷ Buno, ka kitali kyo kyanya kyo'kugesha ingano? Kundu kwokwo, ngola ngahuuna Nahano aleete invula, kuguma ne'milavyo. Haaho, lya mugasobanukirwa kwo mwagira amabi imbere lya Nahano, mu kuyiloogeza umwami.»

¹⁸ Ku kyekyo kyanya, ulya Samweri anahuuna Nahano kwo aniese invula. Ku lwolwo lusiku, Nahano anaginiesa. Kiri ne'milavyo, yanalavya, lya! Yabo booshi, ikyanya bakabona ngiisi kwo Nahano agira ku njira ya Samweri, banalenga mwe'kinyukura.

¹⁹ Banayinginga Samweri, ti: «We kongwa! Tuli bakozi baawe. Utuhuunire ulukogo imwa Rurema Nahamwinyu, gira tutayiji fwa. Mukuba, keera twagira ibyaha bingi, twanabiyushuula kwa'gandi mabi, mu kuyiloogeza umwami.»

20 Samweri anabashuvya kwokuno: «Mutayobohe! Kundu mwagira yaga mabi gooshi, haliko muhindukire Nahano, munakizi mukulikira. Mukizi mukolera ku mutima gwinyu gwoshi.

21 «Si imigisi, bwo iri mizira kamaro, yohe mukizi gitwikira kwo. Mukuba, itangamugashaanira, itanganamukiza. Si iri tufwa-busha naaho.

22 «Bwo Nahano ahiiti iziina lya kahebuuza, atagamujanda. Si agakizi mugira mube bandu baage. Kwokwo, kwo asiimiri.

23 «Niehe, ndaye gire ikyaha imbere lya Nahano, mbu ndeke ukumuunira. Ngenderera ukukizi muyigiriza ibikwaniini mu kati ko'kuli. 24 Kwokwo, mukizi simbaha Nahano. Munakizi mukolera ku mutima gwinyu gwoshi. Munakizi kengeera ibitangaaza byo ali kizi mugirira.

25 «Haliko, iri mwangahaasa-haasa ukugira amabi, mwe na mwami winyu, mugayami minikwa.»

13

Izibo mu Bafirisiti

1 Ikyanya Sahuli akayimikwa, ali koli twiri. Anahisa imyaka iri tiita ali mwami wa'Bahisiraheeri.*

2 Uyo Sahuli anatoola abashosi bihumbi bishatu mu Bahisiraheeri. Mu kati kaabo,

* **13:1** 13.1 Mu kitaabo kye'kiheburaniya, abandisi batakayandika imyaka yo Sahuli ali koli hisiizi ikyanya akayima, batakanayandika kiri ne'myaka yo akatwala.

anayabiira mwe'bihumbi bibiri, anababeerana i Mikimasi mu migazi ye'Beteeri. Ne'kindi kihumbi, mugala wage wa Yonataani ye wâli bayimangiiri, anabatuma i Gibeya, mu kihugo kya Binyamiini. Na'bandi ábakasigala, anabanguula kwo bagalukire i kaaya.

³ Uyo Yonataani anagendi teera abasirikaani ba'Bafirisiti ábâli shumbisiri i Gibeya. Ikyanya akagira kwokwo, yabo Bafirisiti booshi banayuvwa umwazi. Kwokwo, Sahuli anadihiriza ikibuga mu kihugo kyoshi kya'Bahisiraheeri, gira bamenye umwazi.

⁴ Yabo Bahisiraheeri booshi, banayuvwa kwo Sahuli keera ashereeza ishumbi ya'basirikaani ba'Bafirisiti, na kwa'Bafirisiti bakoli bashombiri bweneene. Banabwirwa kwo bagendi yibiika kuguma na Sahuli i Girigaali.

⁵ Yabo Bafirisiti bâli riiri na'magaare gi'zibo bihumbi bishatu, na'basirikaani bihumbi ndatu bo'kugendera ku fwarasi, na'bandi basirikaani kizimya-izuuba bo'kugenda na'magulu. Yabo booshi, banagendi shumbika i Mikimasi, uluhande lwe'sheere lwe'Beeti-Haweni.

⁶ Balya Bahisiraheeri, iri bakabonaga kwa'basirikaani baabo bakola mu makuba, banatondeera ukuyibisha mu nyaala, na mu myobo, na mu maala, na mu bikombo, na mu birimbi-rimbi. ⁷ Abandi banajabuka ulwiji Yorodaani, banapuumukira mu kihugo kye'Gaadi, na mu kye'Giryadi.

Ku yikyo kyanya, Sahuli âli ki riiri i Girigaali. Abasirikaani baage booshi bâli gweti

bagalenga mwo'musisi. ⁸ Uyo Sahuli anahis-
 agya isiku zirinda, agweti agalindirira Samweri
 yaho i Girigaali, ukukulikirana na kwo Samweri
 akamúbwira. Haliko, ikyanya Samweri akatinda
 ukuyija, abasirikaani ba Sahuli banatondeera
 ukumútibita.

⁹ Kwokwo, Sahuli anadeta: «Mundeetere
 amatuulo go'kusiriiza, na'gandi go'kuyerekana
 ingoome.» Yago matuulo, iri gakaleetwa, ana-
 gasiriiza.

¹⁰ Sahuli, mbu ayuse ukugasiriiza, haaho-
 haaho Samweri anahika. Sahuli anahulukira
 imbuga, anamúsanganira. ¹¹ Samweri
 anamúbuuzwa: «E Sahuli, maki gano wagira?»

Sahuli anashuvya: «Nabona kwo utahika ku
 siku zo ukandagaania, na kwa'Bafirisiti bakola
 mu kuumana i Mikimasi, na kwa'bandu bakola
 mu ndibita. ¹² Nanayami tona kwa'Bafirisiti
 bakola bagayiji ndeera hano i Girigaali. Nan-
 aba ndazi huuna Nahano kwo angashaanire,
 nanabona kwo ndaakwo kundi kwo ngaagira,
 nanatanga ituulo lyo'kusiriiza lwoshi.»

¹³ Samweri anamúshuvya kwokuno: «Mu
 kugira kwokwo, wahwijikala bweneene. Si
 ulubaaaja lwo Rurema Nahamwinyu akakub-
 wira, utaki lusimbahiri. Úkilusimbahe, Nahano
 ashuba agagashaanira ubwami bwawe, buyame
 ho mu Bahisiraheeri imyaka ne'myakuula.

¹⁴ «Si buno, abaana ba mu mbaga yawe,
 batagaki yimikwa. Mukuba, ngiisi byo Nahano
 akutegeka, utabisimbaha. Kwokwo buno, Na-
 hano keera alooza umundu ye asiimiri. Uyo,

keera amútaluuula, kwo abe ye gaaba mutwali wa'bandu baage.»

¹⁵ Ha nyuma, Samweri analyoka yaho i Giri-gaali, anagenda i Gibeya mu kihugo kya Binyamiini. Sahuli anaharuura abandu bo bâli ririinwi, anabona kwo hakiri bandu magana galindatu.

Abahisiraheeri batahiiti ibilwaniiso

¹⁶ Ikyanya Abafirisiti bâli koli shumbisiri i Mikimasi, Sahuli na mugala wage wa Yonataani, kuguma na'basirikaani baabo, bâli tuliinwi yaho i Gibeya, mu kihugo kya Binyamiini.

¹⁷ Yabo Bafirisiti banayihandula mwe'bisobishatu, gira bagendi teera Abahisiraheeri. Kiso kiguma kyanalenga i Hofura mu kihugo kye'Swari. ¹⁸ Ikindi, kyanalenga i Beeti-Horoni. Ne'kindi, kyanalenga mu njira yo'kugenda mu ndekeera ye'Zebohimu, uluhande lwa mwi'shamba.

¹⁹ Ku yikyo kyanya, mu kihugo kyoshi kya'Bahisiraheeri, ndaaye mutuzi úwâli riiri mwo. Mukuba, Abafirisiti bakalahiza Abahiburaniya kwo batangayitulira ingooti, kandi iri amatumu. ²⁰ Kwokwo, Abahisiraheeri banakizi gendi tyaziisa ifuka zaabo, ne'sururu, ne'sheenyoy, no'tushibuulo mu Bafirisiti. ²¹ (Mu kutyaziisa ifuka kandi iri isururu, Abahisiraheeri bâli kizi liha ibihande bibiri bya'kashatu bye'harija. Na mu kutyaziisa ikanya, kandi iri isheenyoy, kandi iri kushongola ikyuma, bâli kizi liha ikihande kiguma kya kashatu kye'harija.)

²² Kwokwo, ku lusiku lwo'kugira izibo, ndaaye Muhisiraheeri úwâli kizi fumbata ingooti, kandi iri itumu. Si Sahuli na mugala wage wa

Yonataani naaho, bo bâli gweti ibilwaniiso. ²³ Ku yikyo kyanya, Abafirisiti banatuma abasirikaani baguma, gira bagendi ziba injira, halinde abandu batakizi sookera iwa lwala lwe'Mikimasi.

14

Yonataani ahima Abafirisiti

¹ Iri hakaba lusiku luguma, Yonataani mugala Sahuli, anabwira umusore úgwâli kizi mútwaza ibyugi, ti: «Yijaga, tujabukire iwa shumbi ya'Bafirisiti.» Haliko Yonataani, atanabwira yishe kwo bagenda.

² Ku yikyo kyanya, Sahuli âli biisiri ishumbi yage mwi'dako lye'kiti kya'makomamanga i Migorooni, inyuma lya'kaaya ke'Gibeya. Âli riiri na'bandu magana galindatu. ³ Mu yabo bandu, mwâli riiri umugingi Ahiya, âli yambiiti ikan-gaata lyo'bugingi. (Uyo Ahiya âli riiri mugala Ahituubu mwene wabo Hikaboodi. Uyo Ahituubu âli riiri mugala Finehaasi, mwijukulu Heri. Na Heri, âli riiri muringi wa Nahano mu kaaya ke'Shiilo.) Ku yikyo kyanya, ndaaye mundu úkamenya kwo Yonataani keera abalyoka mwo.

⁴ Yonataani âli kwaniini ukulenga ha kati ke'nyajwe zibiri, abuli hika ku shumbi ya'Bafirisiti. Yizo nyaajwe, luguma lwâli kizi detwa Bozeezi, no'lundi lwâli kizi detwa Seene. ⁵ Lwajwe luguma, lwâli riiri uluhande lwe'kisaka lwa'kaaya ke'Mikimasi. No'lwabo, lwâli riiri uluhande lwe'mbembe lwa'kaaya ke'Gibeya.

⁶ Uyo Yonataani anabwira umutabaazi wage: «Yijaga, tusooke luno luhande, halinde ku

shumbi ya balya bapagaani. Nahano angakoli tutabaala. Ee ma! Ikyanya ali mu kiza, ndaaye úwangamúhangirira, baba bingi, kandi iri bagerwa naaho.»

⁷ Uyo mutabana, ti: «E nahamwitu, ngiisi byo uloziizi ukugira, ubigirage. Ndagakugookera.»

⁸ Yonataani, ti: «Tujabukire haliira bali, gira batubone. ⁹ Iri bangatubwira kwo tubalindirire hano, tubeerage haahano, tutanazamuukire ho bali. ¹⁰ Haliko, iri bangatubwira kwo tubagwane, tugaaba twalonga ibyereso kwo Nahano agababiika mu maboko giitu.»

¹¹ Yabo bombi banagendi yiyerekana imwa'Bafirisiti. Balya Bafirisiti, mbu bababonage, banadeta: «Langiizi Abaheburangiya! Bashubi yibishiri mu myobo. Na buno, bagihuluka mwo.»

¹² Yabo Bafirisiti banahamagala Yonataani, kuguma no'yo mutabaazi wage, ti: «Muzamukirage hano, gira tumùyigirize ngiisi kwo mugaalwa.» Yonataani anabwira uyo wabo: «Ungulikire! Si Nahano keera ababiika mu maboko giitu.»

¹³ Lyeryo, Yonataani anazamuuka agweti agayandala ku lwajwe. Yugwo musore gwanamúkulikira. Yabo bombi, iri bakahika ha lugulu, banayami teera balya Bafirisiti, uluhande no'lundi. ¹⁴ Mu yikyo kiteero, banayita abandu nga makumi gabiri, buzira kuyikondeera hala.

Abahisiraheeri bahima Abafirisiti

¹⁵ Lyeryo, yabo basirikaani booshi ba'Bafirisiti, banakanguka. Baguma bâli riiri mu shumbi,

na'bandi mu mbingiro, hali na'bandi bâli kizi gendi teera.* Haaho, ikihugo kyanalenga mwo'musisi, halinde booshi banashenguka bwe-neene.

¹⁶ Abagahirizi ba Sahuli i Gibeya, banabona kwa'basirikaani bingi ba'Bafirisiti bakola mu puumuka.

¹⁷ Lyeryo, Sahuli anabwira abaabo: «Muyi-haruure, tumenye banyandi ábatulyoka mwo.» Iri bakayiharuura, banabona kwo Yonataani, na úwâli kizi mútwaza ibyugi, batabali mwo.

¹⁸ Sahuli anabwira umugingi Ahiya: «Utee leeta Akajumba ka Nahano.» (Mukuba, ku yikyo kyanya, kâli ki riiri kuguma na'Bahisiraheeri.)

¹⁹ Sahuli, iri akaba akiri mu ganuulira umugingi, mu shumbi ya'Bafirisiti mwanayushuuka akamburugu. Kwokwo uyo mugingi, Sahuli anamúbwira: «Leka, tugende. Utaki kaleete.»

²⁰ Lyeryo, Sahuli na'basirikaani, banayibi-ika ibiringiini, banayami tondeera ukulwisa Abafirisiti. Yabo Bafirisiti, bwa'kamburugu kâli kola kingi mu kati kaabo, kyanatuma bagamalana boonyene ku boonyene.

²¹ Ku yikyo kyanya hâli Abaheburaniya baguma, boohe bâli mali yibiika ku Bafirisiti, banagendanwa mu shumbi yabo. Kundu kwokwo, banayami bahinduka, banashubi yibiika ku Sahuli na Yonataani.

²² Abahisiraheeri booshi ábâli yibishiri mu migazi ye'kihugo kye'Hifurahimu, ikyanya bakayuvwa kwa'Bafirisiti bakola mu puumuka, nabo banakizi genda babalandiriziizi.

* 14:15 14.15 13.17, 23.

²³ Kwokwo, kwo Nahano akatabaala Abahisir-aheeri. Ku yulwo lusiku, izibo lyanagenderera ukukungula, kiri ne'kajabo ke'Beeti-Haweni.

Sahuli ahwijikala mu kubiika indahiro

²⁴ Ku lwolwo lusiku, Abahisiraheeri bâli koli shengusiri bweneene. Mukuba, Sahuli âli mali biika indahiro, ti: «Hatagirage umundu úgaalya, izuuba lítazi sooka. Ndoziizi ndee yihoola abagoma baani. Ngiisi úgaalya, agaaba akoli daasirwi.» Kwokwo, ndaaye mundu úkalabula ku hyokulya.

²⁵ Ku yikyo kyanya, abasirikaani booshi banayingira mu lubako, banagwanana ubuuki bugweti bugajungulukira haashi. ²⁶ Kundu kwokwo, ndaaye mundu úkagira mbu abulambe kwo. Mukuba, bâli koli yobohiri irya ndahiro ya Sahuli.

²⁷ Haliko Yonataani, ikyanya yishe akabiika indahiro, yehe atakagiyuvwa. Kwokwo, anayami yingiza ingoni yage mu bibambala, analamba ku buuki, anayami yiyuvwa kwo ashaluuka.

²⁸ Lyeryo musirikaani muguma anamúbwira: «Ewe! Si yisho keera akatubiikira indahiro, ti: “Ngiisi úgaalya zeene, agaaba akoli daasirwi. Kyo kitumiri yaba bandu, umwena gukola mu bakuvya.”»

²⁹ Yonataani, ti: «Nanga! Daata atufunda tweshi mu makuba. Si niehe buno, keera nalamba ku buuki, nanashaluuka. ³⁰ Aaho! Kiri na'basirikaani biitu, bákilye kwe'yi minyago ya'Bafirisiti, lyo bangabaminisiri ingingwe.»

³¹ Ku lwolwo lusiku Abahisiraheeri bakayita Abafirisiti, ukulyokera i Mikimasi halinde i Hayalooni. Haliko, bâli mali hula ni'shali.

³² Kwokwo, ikyanya bakaba keera banyaga Abafirisiti, banayabiira ibibuzi, ne'shuuli, ne'nyana, banabibaagira haashi, banalya inyama zikiri mwo'muko.

³³ Lyeryo muguma wabo anagendi bwira mwami Sahuli: «Lolaga yaba! Keera bahubira Nahano, mu kulya inyama, ikiri mwo'muko.»

Sahuli anayami babwira kwokuno: «Maki gano? Si mwagira buligo bweneene! Mugendi yabiira ibuye lihamu, munalihirikire hano.

³⁴ Mubwire abandu booshi, kwo bakizi leeta ingaavu ne'bibuzi, gira bayiji bibaagira hano, banabilye. Si mutashubi gira ikyaha imbere lya Nahano, mu kulya inyama kuguma no'muko.»

Kwokwo, abandu banaleeta ingaavu yaho, banazibaaga. ³⁵ Ha nyuma, Sahuli anahayubakira Nahano akatanda. Kanali ko katanda ka mbere ko akamúyubakira.

³⁶ Ha nyuma, Sahuli anababwira: «Tulandirize Abafirisiti, halinde ubushigi bwoshi. Tunabashahule ibindu, halinde shesheezi. Hatanasi-gale kiri na wo'muti.» Banamúshuvya: «Ngi-isi byo ubwini, ubigire.» Haliko umugingi anamúhanuula, ti: «Tutee hanuusa Rurema.»

³⁷ Lyeryo Sahuli anahuuna: «E Rurema, ka ngendi teera Abafirisiti? Ka ugababika mu maboko giitu?» Haliko, Rurema atanamúshuvya.

³⁸ Uyo Sahuli ikyanya atakalonga ishuvyo, anayegereza ibirongoozi bya'basirikaani,

anadeta: «Muyijage hano, gira tumenye kyaha kiki kyo twagira zeene imbere lya Nahano. ³⁹ Nahano, ye mu kiza Abahisiraheeri. Nga kwo ayamiri ho, ngiisi úwagira ikyaha, akwaniini ayitwe, kundu angaba mugala wani wa Yonataani.»

Mu yabo booshi ábâli riiri yaho, ndaaye úkamúyakula. ⁴⁰ Lyeryo Sahuli anababwira: «Muyimange yulwo luhande. Twe na mugala wani wa Yonataani, tunayimange yaha.» Yabo bandu banamúshuvya: «Ngiisi byo ubwini, ubigire.»

⁴¹ Uyo Sahuli anahuuna Nahano, ti: «E Rurema wa'Bahisiraheeri, iri nangaba niehe kandi iri mugala wani wa Yonataani twe twagira ikyaha, kandi iri yaba bandu baawe, ukiyerekane ku njira yo'kutaara ikibare.» Ne'ri bakakitaara, kyanagwata Sahuli na Yonataani. Abandi banayerekwa kwo ndaabwo buhube bwo bahiiti.

⁴² Lyeryo Sahuli anadeta: «Ikibare kishubi taarwa hi'gulu lyani, na mugala wani wa Yonataani.» Yikyo kibare, iri kikataarwa, kyanayerekana kwo Yonataani ye wagira ikyaha.

⁴³ Kwokwo, Sahuli anamúbuuza: «E Yonataani, kyaha kiki kyo wagira?» Naye, ti: «N'gafunda ingoni yani mu bibambala, nanabilamba. Aaho! Ka yukwo kwangatuma ngayitwa?»

⁴⁴ Sahuli anadeta mu kushiikiza: «E Yonataani, iri utangayitwa, Rurema anyite nienyene.»

⁴⁵ Balya bandu, mbu bayuvwe kwokwo, banabwira Sahuli kwokuno: «E mwami, kituma kiki Yonataani angayitwa, anali ye watuleetera

ubuhimi? Nanga, bitagaaziga! Nga kwo Nahano ayamiri ho, kiri ne'hidende higuma hyo'mushaku gwage, hitagadoodoka. Si uyu Yonataani, ngiisi byo agira zeene, abigira ku butabaazi bwa Rurema.» Kwokwo, kwo yabo bandu bakakiza Yonataani, atanaki yitwa.

⁴⁶ Haaho, Sahuli analeka ukubingiriza Abafirisiti, banagalukira mu kihugo kyabo.

Ubutwali bwa Sahuli ne'mbaga yage

⁴⁷ Ikyanya Sahuli akayimikwa abe mwami wa'Bahisiraheeri, âli yamiri agweti agaalwa na'bagoma baabo ba mu mbande zooshi. Âli kizi Iwa na'Bamohabu, na'Bahamooni, na'Bahedoomu, na'baami be'Zoba, na'Bafirisiti. Ulya Sahuli, ngiisi kyanya âli kizi gira izibo, âli kizi hima. ⁴⁸ Emwe! Âli riiri kikalage, anakizi hima Abahamareki. Ne'kyanya Abahisiraheeri bâli kizi terwa, âli kizi bafuusa mu bagoma baabo.

⁴⁹ Uyo Sahuli, bagala baage, bâli Yonataani, na Hishivi, na Malikishuwa. Na mu baali baabo, ulubere ye wâli Meraabu. Na mulumuna wage, ye wâli Mikaali. ⁵⁰ Muka Sahuli âli kizi buuzibwa Ahinwamu, munyere Ahimaazi. No'mukulu wa'basirikaani baage, ye wâli Habineeri mugala Neeri. No'yo Neeri, âli riiri mulumuna wa yishe wa Sahuli. ⁵¹ Yishe wa Sahuli, ye wâli Kishi. Na yishe wa Habineeri ye wâli Neeri. Kwokwo, Kishi na Neeri, bâli riiri baana ba Habyeri.

⁵² Mu siku zooshi zo Sahuli âli riiri mwami, âli yamiri ali mu gira amazibo ge'ngunguula mu Bafirisiti. Na ngiisi kyanya âli kizi bona ikikalage

mu ndwani, anayami múbiika mu basirikaani baage.

15

Sahuli alwisa Abahamareki

¹ Lusiku luguma, Samweri anabwira mwami Sahuli: «Nahano ye kanduma kwo nyiji kuyimika, ube mwami wa'bandu baage, Abahisiraheeri. Na buno, uyuvwagwe bwija ngiisi bya'nduma. ² Nahano wo'bushobozi bwoshi, adeta kwokuno: “Ngola ngaahana Abahamareki. Mukuba, ikyanya Abahisiraheeri bakalyoka i Miisiri, yabo Bahamareki bakabalwisa. ³ Kwokwo buno, ugendi bateera. Ibindu byabo byoshi, ubijigiivye. Hatanagire ye ugaasiga kitwe-kibona, aba mushosi kandi iri mukazi, kiri na'baana bo'tulenge, kandi iri utuboojo. Muyitage booshi, kiri ne'ngaavu, ne'bibuzi, ne'ngamiya, na bapunda.”»

⁴ Sahuli, mbu ayuvwe kwokwo, anakuumania abasirikaani, anabatwala i Telahiimu. Mu yabo basirikaani, mwâli riiri abasirikaani bihumbi magana gabiri ábâli kizi genda na'magulu. Mwâli riiri ne'bindi bihumbi ikumi, ukulyoka i Buyuda. ⁵ Yabo booshi, Sahuli anabagendana hoofi na'kaaya kaguma ka'Bahamareki.

Iri bakahika yo, banayibisha mu kabanda. ⁶ Sahuli anatee bwira beene Keeni: «Mushaagage hano mu Bahamareki. Buzira kwokwo, niinyu tugamuyitira kuguma. Mukuba, mwehe, ikyanya Abahisiraheeri bakalyoka i Miisiri, mukabagirira amiija.» Kwokwo, yabo Bakeeni, banayilyosa mu Bahamareki.

⁷ Haaho, ulya Sahuli anatondeera ukul-wisa Abahamareki, anabahima, ukutondeerera i Havila, halinde ukuhisa i Shuuri, uluhande lwe'sheere lwe'kihugo kye'Miisiri. ⁸ Ulya Sahuli anagwata mwami wabo Hagagi, haliko atanamúyita. Si abandi Bahamareki boohe, anabaminika ku ngooti.

⁹ Kwokwo, kwo Sahuli na'basirikaani baage, bakafuusa Hagagi, kuguma ne'bitugwa íbishishiri, íbibuzi, ne'ngaavu, ne'nyana, ne'byanabuzi. Ngiisi íbikaboneka kwo biri biija, batanaki bishereeza. Bakashereeza naaho ngiisi byo bakaneena, banabibona kwo biri bya busha.

¹⁰ Haaho, igambo lya Nahano lyanahikira Samweri kwokuno: ¹¹ «Nayishuhiza, bwo n'gayimika Sahuli kwo abe mwami. Lolaga, ngiisi kwo keera anjanda. Ngiisi byo ngweti ngamúbwira, atakiri mu bisimbaha.» Iri Samw-eri akayuvwa kwokwo, anashenguka bweneene, anatondeera ukuhuuna Nahano, bwanakya aki gweti agamútakira.

¹² Iri hakaba shesheezi kare-kare, Samw-eri anavyukaga, anagendi looza Sahuli. Haliko, anabwirwa, ti: «Mwami Sahuli agenda i Karimeeri, keera anayubaka yo'lwingo luhamu lwo'kuyikengeeza. Na buno amanukira i Giri-gaali.»

¹³ Iri Samweri akahika áhali Sahuli, Sahuli anamúbwira: «Nahano akizi kugashaanira. Keera nagira ngiisi kwo Nahano akadeta.»

¹⁴ Samweri anamúbwira kwokuno: «Hafe! Maki gano nayuvwa? Si íbibuzi ne'ngaavu,

bigweti bigayana!»

¹⁵ Sahuli naye, ti: «Abasirikaani baleeta ibitugwa ibishishiri, ibibuzi ne'ngaavu, gira bayiji tangira Rurema Nahamwinyu ituulo. Si ibindi byoshi, keera twabiminika lwoshi!»

¹⁶ Samweri, ti: «E Sahuli, hulika ngana! Ngola ngakubwira ngiisi byo Nahano ambwira mu bushigi bwa zeene.» Sahuli, ti: «Bimbwire.»

¹⁷ Samweri anamúshuvya kwokuno: «Kundu wáli kizi salira kwo we toohiri, haliko we kola mu rongoora imilala ya'Bahisiraheeri. Nahano keera akakushiiga amavuta, mu kukuyimika ube mwami wabo.

¹⁸ «Nahano akakutuma, ti: “Ugendi minika Abahamareki. Yabo banangora-mabi, ugendi bajigiiriza, hatanagire ye ugaasiga.” ¹⁹ Aaho! Kituma kiki utasimbaha Nahano? Si mwayami kubirira iminyago! Mwagira ikyaha bweneene imbere lya Nahano.»

²⁰ Sahuli, ti: «Nanga! Nasimbaha Nahano. Si nagenda imunda akanduma, nanaminika Abahamareki booshi. Umwami wabo Hagagi naaho, ye naleeta. ²¹ Ne'kyanya abasirikaani bakabona iminyago, banashamba ingaavu izishishiri, ne'bibuzi. Binali byo bikataluulwa imwa Rurema Nahamwinyu, gira tuyiji bitanga ituulo imwage, hano i Girigaali.»

²² Haliko, Samweri anamúshuvya:
«Ka twangakizi simiisa Nahano,
mbu bwo twatanga amatuulo go'kusiriiza,
kuguma na'gandi matuulo.
Tukwaniini tukizi músimbaha.

Ee! Ukumúsimbaha, kwo kuhimiri yago matu-
ulo.

No'kukizi mútega amatwiri, kwo kuhimiri
ibinyule bye'hipanga.

²³ Ikyanya tuli mu huna,
kwo kuguma ne'kyaha kyo'kulaguza.

Ne'kyanya tuki gweti tugayikangaata,
kwo kuguma ne'kyaha kyo'kuyikumba
imigisi.

Bwo keera wajajaaka igambo lya Nahano,
naye keera akujanda. Utagaki ba mwami.»

²⁴ Sahuli anadeta kwokuno: «E waliha,
nayemeera kwo nagira ikyaha. Ngiisi byo Na-
hano ambwira, ndabitwaza. Kiri na'magambo
gaawe, ndagasimbaha. Yaba bandu, nabay-
obooha, nanakulikira ngiisi byo bambwira. ²⁵ Ku
yukwo, nakuyinginga ungejeerere ku byaha
byani, unanyemeerere tugalukanwe, gira ngendi
yikumba Nahano.»

²⁶ Halikago, Samweri anamúshuvya: «Yukwo
kugalukanwa, bitagaki ziga. Si ngiisi byo Nahano
akakubwira, keera wabijanda. Kwokwo naye,
keera akulyosa ku mutima gwage. Ku yukwo,
utagaki ba mwami wa'Bahisiraheeri.»

²⁷ Uyo Samweri, ikyanya akakebaanuka
gira agaluke, Sahuli anamúgwatira kwi'kano
lyo'mulondo, gwanabereka.

²⁸ Samweri anadeta kwokuno: «Yubu bwami
bwawe, ukulyokera zeene, keera Nahano
abuyabiira, anabuheereza ugundi mundu mu
kati kiinyu. Uyo mundu, ye mwija ukukuhima.

²⁹ «Rurema ayamiri ho imyaka ne'myakuula,
atanali mu tebana. Ngiisi byo ashungisiri, atali

mu biyishuhiza kwo. Yehe, atali nga mundu, mbu akizi hinduka-hinduka ku nzaliro zaage.»

³⁰ Sahuli naye, ti: «Nayemeera kwo nagira ikyaha. Kundu kwokwo, nakuyinginga, we kongwa, unzimbahiise imbere ya yaba bashaaja, kiri ne'mbere lya'Bahisiraheeri. Ugire tugalukanwe, gira ngendi yikumba Rurema Nahamwinyu.» ³¹ Iri hakazinda, Samweri anayemeera, anagaluka kuguma na Sahuli. Iri bakahika, Sahuli anayikumba Nahano.

³² Ha nyuma, Samweri anadeta: «Mundeetere umwami wa'Bahamareki, Hagagi.» Uyo Hagagi anayija akoli shambiiri, anayitoneesa, ti: «Ku kasuusa, ndagaki yitwa.»

³³ Haliko ulya Hagagi, Samweri anamúbwira: «Wehe, wâli kizi koleesa ingooti mu kuyita abaana, unabasigiise banyina.

Kwokwo naawe buno, nyoko akola agaabula umwana wage.»

Haaho i Girigaali, Samweri anatenga-tenga Hagagi imbere lya Nahano.

³⁴ Ha nyuma, Samweri anagalukira i Rama. Haliko Sahuli yehe, anagalukira imwage i Gibeya. ³⁵ Ukulyokera ku yulwo lusiku, Samweri atanaki shubi bonaana na Sahuli, halinde ku lusiku lwo Sahuli akashaaja kwo. Kundu kwokwo, Samweri âli yamiri agweti agalirira Sahuli bweneene. Nahano anayishuhiza bwo akayimika Sahuli, abe mwami wa'Bahisiraheeri.

16

Dahudi atoolwa kwo abe mwami

¹ Nahano anabwira Samweri: «Ugayama ug-weti ugajengeerwa hi'gulu lya Sahuli, halinde mangoki? Keera n'gamúlahira kwo atagaki ba mwami wa'Bahisiraheeri. Uyijuze injebe yawe amavuta, unagitwale imunda ngakutuma, mu kaaya ke'Betereheemu, imwa Yese. Mu bagala baage, keera natoola mwo muguma wabo, kwo ye gaaba mwami.»

² Samweri anamúbuuza: «E Nahamwitu, kuti kwo nangahika yo? Yiryo igambo, iri Sahuli angaliyuvwa, si aganyita.»

Nahano anamúshuvya: «Uyabiirage inyana nguma. Ne'kyanya ugaahika iyo munda, unadete: “Nayiji tangira Nahano ituulo.”

³ Ne'kyanya ugalitanga, unatumire Yese naye, abe ho. Haaho, lyo ngakuyereka ngiisi kwo ugaagira. Ngisi ye ngakuyereka, ugamúnjiigira amavuta.»

⁴ Kwokwo, Samweri anagenda i Betereheemu, nga kwo Nahano akamúbwira. Iri akahikaga yo, abashaaja baayo banamúsanganira. Haliko, bâli gweti bagalenga mwo'musisi, banamúbuuza: «E Samweri, ka watuyijira mu kati ko'mutuula?»

⁵ Samweri, ti: «Nayija mu mutuula. Na íbyandeeta hano, gira nyiji tangira Nahano ituulo. Ku yukwo, muyiyeruse, gira tugendi mútangira lyo, tuli kuguma.» Lyeryo, Samweri anayeruusa Yese na bagala baage, anabayegereza kwo bashangiire ituulo.

⁶ Ikyanya bakahikaga, Samweri anabona Heryabu, anayidesa mu mutima: «Ku kasiisa, uyu ye gashiigwa amavuta imbere lya Nahano.»

⁷ Nahano anamúbwira kwokuno: «E Samweri, uyu, keera namúlahira. Utakizi lolera umundu ku njusho yage, kandi iri ku mutumba gwage. Yibyo bya'magala, si bya'bandu nabo bali mu lola kwo. Haliko niehe, ndi mu loleekeza naaho ku biri mu mutima.»

⁸ Haaho, Yese anahamagala Habinadabu, anamúleeta imbere lya Samweri. Haliko Samweri analahira, ti: «Kiri no'yu, Nahano atamútoola.» ⁹ Yese anashubi leeta Shaama. Samweri anadeta: «Kiri no'yu, Nahano atamútoola.»

¹⁰ Yese analeeta bagala baage booshi kwo bali balinda, imbere lya Samweri. Haliko Samweri anamúbwira: «Mu yaba booshi, ndaaye ye Nahano atoola.»

¹¹ Iri hakatama, Samweri anamúbuuza: «E Yese, bagala baawe, ka booshi bano?» Naye, ti: «Hakiri umuzibo. Ye mungere we'bibuzi.» Samweri, ti: «Utee mútumira. Tutagaalya, átazi hika.»

¹² Lyeryo Yese anamútumira. Uyo Dahudi, âli riiri na'magala miija, anâli nonosiri. Na'masu gaage gâli kizi keyengana. Nahano anabwira Samweri: «Yoyu, ye gaaba mwami. Umúshiigage amavuta.»

¹³ Kwokwo, Samweri anayabiira injebe, anashiiga uyo Dahudi amavuta imbere lya'bakulu baage. Ukulyokera ku yulwo lusiku, Umutima gwa Nahano gwanashonookera ku Dahudi ku bushobozi.

Ha nyuma, Samweri anagalukira i Rama.

Dahudi akolera Sahuli

14 Ku kyekyo kyanya, Umutima gwa Nahano gwanalyoka mu Sahuli. Nahano anamútumira ikisigo, kyanamúyingira mwo, kyanakizi músuuza bweneene.

15 Abakozi ba Sahuli, ti: «E nahamwitu, byaboneka kwe'kisigo ukulyoka imwa Rurema kyo kigweti kigakuluguuvya. 16 Ukyulage kwo yaba bakozi baawe bakuloogeze umundu muguma úyiji bwija ukulasa ululanga. Ne'kyanya ikisigo kigakizi kuyijira, agakizi lasa ululanga lwage, halinde unakizi holeera.»

17 Sahuli anakyula: «Mundogeze umundu úyiji ukulasa ululanga bwija, munamúndeetere.»

18 Mu yabo bakozi baage, muguma anadeta, ti: «Keera n'gabona mutabana muguma mugala Yese, wa mu kaaya ke'Betereheemu. Uyo mutabana, ali no'bulenga bwo'kulasa ululanga. Kiri na mwi'zibo, alyagagi ndwani. Na mu kudeta, ali mu rongorora. Na kandi, anonosiri bweneene. Nahano bayamiinwi.»

19 Kwokwo, Sahuli anatuma indumwa imwa Yese, ti: «Undumire mugala wawe wa Dahudi, ulya mungere we'bibuzi.»

20 Iri Yese akalonga indumwa, anayabiira punda, anamúbetuza imikate, no'ludaha lwe'divaayi, ne'kyanahene. Yiby byoshi, anabisheegula Sahuli, ku njira ya Dahudi.

21 Uyo Dahudi, iri akahika imunda mwami Sahuli, anatondeera ukumúkolera. Sahuli anamúkunda bweneene, anamúyabiira abe muguma mu bali mu mútwaza ibyugi.

²² Ha nyuma, Sahuli anatuma igindi indumwa imunda Yese, ti: «Uleke Dahudi, tutuulanwe. Anzimiisa bweneene.»

²³ Kwokwo, ikyanya Rurema âli kizi tumira Sahuli kirya kisigo, Dahudi anakizi yabiira ululanga lwage, analulase. Lyeryo, yikyo kisigo kinayami lyoka mu Sahuli, anayami kira.

17

Golyati akyokola Abahisiraheeri

¹ Ku yikyo kyanya, Abafirisiti banakuumania abasirikaani baabo hi'gulu li'zibo, banagenda i Sooko mu Buyuda, banashumbika i Hefeese-Damiimu, ha kati ke'Sooko ne'Hazeeka. ² Sahuli na'Bahisiraheeri nabo, banashumbika mu ndekeera ye'Hela, banayibiika ibiringiini, gira bakizi lwisa Abafirisiti. ³ Yabo Bafirisiti, banayimanga i kajabo ku mugazi muguma, na'Bahisiraheeri nabo banayimanga ku gundi. Na ha kati kaabo, hâli riiri indekeera.

⁴ Mu shumbi ya'Bafirisiti, mwanayimuka indwani nguma, iziina lyage ye Golyati, wa mu kaaya ke'Gaati. Uyo Golyati, âli riiri kishugusha kyo'mushosi, anâli hisiizi meetere zishatu.

⁵ Kwi'twe lyage, âli yambiiti ingofeera ikatulwa mu mulinga. Na mu kifuba, âli yambiiti ikooti lyage lye'miringa. Yiryo ikooti, lyâli riiri no'buzito bwe'bilo makumi gataanu na birinda. ⁶ Na ku magulu gaage, âli kizi yambala kwe'zindi siribo izikatulwa mu miringa. Na ha lutugo, âli kizi betula hi'tumu lira irikatulwa mu miringa. ⁷ Ne'rindi itumu lyage, lyâli riiri lihamu, nga kiti kyo'kulukira kwe'mirondo.

No'musholo gwalyo, gwâli riiri no'buzito bwe'bilo birinda. Ha mbere lyage, hanakizi genda umutabaazi, amútwaziizi isiribo.

⁸ Uyo Golyati âli kizi yimuka, anashaahuze abasirikaani ba'Bahisiraheeri, kwokuno: «Kitunga kiki muli mu yitegaanura hi'gulu li'zibo, kwo muli mweshi? Niehe, ndi Mufirisiti. Na niinyu muli bakozi ba Sahuli. Aahago! Mu kati kiinyu, mutoole muguma winyu ayije tulwe.

⁹ «Uyo mundu, iri angambima, ananyite, lyo tugaaba baja biinyu. Haliko, iri nangamúhima ninamúyite, mwehe mwe mugaaba baja biitu, munakizi tukolera. ¹⁰ Ku lusiku lwa zeene, ngweti ngamúshomboroza, mwe basirikaani ba'Bahisiraheeri. Mundumire umundu muguma naaho, ye tugaalwa twe naye.»

¹¹ Sahuli na'basirikaani baage booshi, iri bakayuvwa ngiisi kwo'yo Mufirisiti agweti agayihaya, banashenguka bweneene ne'kyoba.

Yese atuma Dahudi mu shumbi ya Sahuli

¹² Ku kyanya Sahuli âli riiri mwami, Yese âli kola mushaaja. Uyo Yese âli Muhefurata, we'Betereheemu mu Buyuda. Âli hiiti bagala baage munaana. ¹³ Mu yabo bagala baage, bashatu bâli geeziri na Sahuli mwi'zibo: ifula Heryabu, na úgamúlonda Habinadabu, no'wa kashatu Shaama. ¹⁴ Mu yabo bagala baage booshi, Dahudi ye wâli riiri wo'muzibo. Yabo bakulu baage bashatu, bâli kola kuguma na Sahuli. ¹⁵ Dahudi naye âli kizi gendi kolera Sahuli. Ne'kindi kyanya, anashubi galukira i

Betereheemu, gira agendi ragira ibibuzi bya yishe.

¹⁶ Uyo Mufirisiti Golyati anamala isiku makumi gana agweti agatyoza Abahisiraheeri, ngiisi shesheezi, na ngiisi kabigingwe.

¹⁷ Iri hakaba lusiku luguma, uyo Yese anabwira mugala wage wa Dahudi: «Uyabiirage buno busuuzu bwe'ngano ngalange, kuguma ne'mikate ikumi. Ukwabaduke, gira ubisheegule bakulu baawe mu shumbi. ¹⁸ Ne'yi mituli ikumi ya'makaavwe nayo, ugitwalirage umukulu we'kiso kyabo. Kwokwo, ugendi tanduula bakulu baawe, gira ukayiji mbwira ngiisi kwo bavyuka. ¹⁹ Yabo bakulu baawe, bali kuguma na mwami Sahuli, na'basirikaani baage booshi. Bagweti bagaalwa na'basirikaani ba'Bafirisiti mu ndekeera ya Hela.»

²⁰ Iri bukakya, shesheezi kare-kare, Dahudi anavyuka, anasigira uwabo mungere ingoni. Ne'ri akayabiira ibyokulya, anabigendana, nga kwo yishe akamúbwira.

Uyo Dahudi, iri akahikaga ha shumbi ya'Bahisiraheeri, anagwanana booshi keera bagendi yimanga ngiisi ho bagalwira, iri banabanda akaluulu ki'zibo. ²¹ Abasirikaani ba'Bahisiraheeri, na ba'Bafirisiti, booshi bâli kola ibiringiini ukugagika, banâli kola mu langiizania.

²² Uyo Dahudi anatee siga ibyokulya áhali umulaazi, anatibitira áhali abasirikaani, analamusa bakulu baage. ²³ Iri akaba aki gweti agabaganuulira, Golyati, irya ndwani ye'Gaati, anayimuka imbere lya'Bahisiraheeri, nga kwo

âli komiiri. Ne'kyanya akashaahuza Abahisiraheeri, Dahudi âli múteziri amatwiri.

²⁴ Yabo Bahisiraheeri, mbu babonage Golyati, booshi banagwatwa ne'kyoba, banayami puumuka. ²⁵ Banabuuzania, ti: «Ka mwabona ngiisi kwo kirya kihagarusi kiri mu yiji tuty-oza? Mwami Sahuli keera akyula kwo ngiisi úgamúyita, agamúheereza akanyamwala ke'bindu. Kiri na munyere wage, angamúha ye. Na kwakundi, abandu be'mbaga yage batangakizi ki rambura.»

²⁶ Dahudi anabuuzza yabo bandu ábâli múyimaaziri ha butambi, ti: «Umundu úwangayita uyu Mufirisiti, analyokeze Abahisiraheeri ishoni, kuti kwo angagirirwa? Uliira Mufirisiti, si atali mutenguule. Alyagagi nyandi, halinde akizi tyoza abasirikaani ba Rurema, ulya úli mugumaana?»

²⁷ Yabo bandu nabo, banashubi deta gaagogaago, ti: «Ngiisi úgayita Golyati, yeyo yo mbembo yage.»

²⁸ Mukulu wa Dahudi, Heryabu, iri akayuvwa ngiisi kwo Dahudi agweti agaganuuzza abandu, anabona buligo bweneene, anadeta: «E Dahudi, bikagi íbyakuleeta hano? Biryabibuzi byawe, nyandi ye wabisigira i bungere? Si ugweti ugayikangaata, no'mutima gwawe, gukoli hindusiri! Íbyakuleeta hano naaho, gira lyo uyiji loleera izibo.»

²⁹ Dahudi naye, ti: «Biki byo nahuba? Ka ndakwaniini ukubuuza?» ³⁰ Lyeryo, Dahudi anagendi buuza abandi bandu byebyo-byebyo

bibuuzo. Ngiisi yeshi ye âli kizi buuza, âli kizi múshuvya gaago-gaago.

³¹ Ikyanya abandu bakayuvwa ngiisi kwo Dahudi adeta, banagendi menyeesa Sahuli. Kwokwo, Sahuli anamútumira.

³² Dahudi, iri akahika, anamúbwira: «E mwami Sahuli, hataki gire úgavunika umutima hi'gulu lyo'lya Mufirisiti. Ndi mukozi wawe. Ngagendi múlwisa.»

³³ Sahuli anashuvya: «E Dahudi, utangahasha ukugendi lwisa uliira Mufirisiti. Si ukiri mwana mwanuke! Haliko, yehe ali mundu úkomiiri izibo ukushaagira ubusore bwage.»

³⁴ Dahudi naye, ti: «E waliha, ngomiiri ukuragira ibibuzi bya daata. Ikyanya indare, kandi iri ikinguti, biri mu yiji gwata ikyanabuzi, ³⁵ ndi mu yami bibingiriza, na nvuuse ikyanabuzi mu kanwa kaabyo. Ne'ri byangandeera, ndi mu bigwatira ku kinwanwa, na mbishulike, halinde na mbiyite. ³⁶ E waliha, keera n'gayita indare, kiri ne'binguti. Na buno, uyu Mufirisiti ngamúyusa kwakundi. Si atali mutenguule! Anagweti agatyoza abasirikaani ba Rurema úli mugumaana. ³⁷ Nahano ye kangiza mu nyunu ze'ndare, na mu ze'kinguti, anali ye gangiza na mu maboko go'liira Mufirisiti.»

Iri hakatama, Sahuli anamúbwira: «E Dahudi, ugendage! Nahano akizi kutabaala.» ³⁸ Lyeryo Sahuli anayabiira ibyambalwa byage bi'zibo, anabiyambika Dahudi. Kwi'twe lyage, anamúyambika ingofeera yo'mulinga. Na hi'gulu lyo'kuhaliza ikifuba, anamúyambika

ikooti lyage lye'kyuma. ³⁹ Dahudi anahagata ne'ngooti ya Sahuli.

Uyo Dahudi, iri akagira mbu alengeze ukugulu, shoobe! Yiby byambalwa, byanamúzidohera bweneene, bwo atâli komiiri ukuyambala ibyambalwa mwene yiby. Kyanatuma agaadeta: «E mwami, ibyambalwa mwene bino, ndabikomiiri. Ndangabigendana mwi'zibo.»

Kwokwo, anabihogola. ⁴⁰ Analyoka yaho afumbiiti ingoni yage, anagenda ha lwiji, anatoola amabuye gataanu go'mubumbiri. Yago mabuye, anagahamba mu ludaha lwo âli kizi hagata mu kuragira. Kwokwo, anagenda afumbiiti akahobola, anayegeera Golyati.

Dahudi ahima Golyati

⁴¹ Uyo Mufirisiti anayegeera Dahudi. No'mukozi wage wo'kumútwaza isiribo, âli kizi genda ha mbere lyage. ⁴² Uyo Mufirisiti, iri akayitegeereza Dahudi, anabona kwo kundu agweti amagala miija, haliko, akiri mwanuke. Kyanatuma agamúgayiriza bweneene.

⁴³ Anayami hamagala Dahudi kwokuno: «Iyo ngoni yo ufumbiiti, iri ya biki? Ka wasalira kwo ndi kabwa, halinde wanyijira ne'ngoni?» Uyo Mufirisiti anadaaka Dahudi mu kukoleesa iziina lye'mizimu yabo. ⁴⁴ Anashubi deta: «Yegeeraga hano! Zeene amagala gaawe, ngagatobera utununi ne'nyamiishwa.»

⁴⁵ Ulya Dahudi anamúshuvya kwokuno: «Wehe, ugweti uganyijira ne'ngooti, na'matumu. Halikago niehe, nakuyijira kwi'ziina lya Nahano wo'bushobozi bwoshi. Ali Rurema

wa'Bahisiraheeri. Na buno ugweti ugabatyoza-tyoza. ⁴⁶ Zeene, Nahano agakubiika mu maboko gaani. Ngakudeedeka haashi, na ngusingule itwe. Ibirunda bya'basirikaani biinyu, bigaaba byokulya byo'tunyuni, ne'nyamiishwa.

«Haaho, lya'bandu ba'mahanga gooshi bagaamenya kwo halyagagi Rurema úyamiinwi na'Bahisiraheeri. ⁴⁷ Kiri na bano bandu booshi ábakumaniri hano zeene, lyo bagaamenya kwo Nahano, ikyanya agaakiza abandu, atali mu koleesa amatumu, kandi iri ingooti. Si izibo liri lye'mwage, ye ganamùbiika mweshi mu maboko giitu.»

⁴⁸ Uyo Golyati anashubi yegeera imunda Dahudi, gira amúwise. Lyeryo Dahudi naye anayami tibitira ho bâli kizi lwira, ⁴⁹ anahuma mu ludaha, analyosa mwi'buye liguma, analibiika mu kahobola, anayami lishunguusa imunda Golyati. Yiryo ibuye, lyanayami fubula Golyati amalanga, lyanayingira mu kahanga. Golyati anayami gwa buubi.

⁵⁰ Kwokwo, kwo Dahudi akahima Umufirisiti. Akamúyita mu kushunguusa ibuye na'kahobola. Ndaanayo ngooti yo âli hagasiri.

⁵¹ Dahudi anakwabadukira áhali Golyati, anamúlibata kwo, anamúyomola ingooti, anamúsingula itwe.

Balya Bafirisiti, iri bakabona kwe'ndwani yabo keera yayitwa, baabo ku magulu, ti puu! ⁵² Abahisiraheeri na'Bayuda banayamiza kwi'zu lyo'buhimi, iri banalandiriza Abafirisiti, halinde i Gaati, na ku marembo ga'kaaya ke'Hekurooni. Ne'birunda bya ábakakomerekera mwi'zibo,

byanaba mijande-mijande mu njira, ukulyokera i Sharayimu, ne'Gaati, halinde kiri ne'Hekurooni.
⁵³ Ikyanya Abahisiraheeri bakayusa ukubingiriza Abafirisiti, banabuli galukira mu shumbi ya'Bafirisiti banashahula mwe'bindu.

⁵⁴ Ulya Dahudi anayabiiraga itwe lya Golyati, analitwala mu kaaya ke'Yerusaleemu. Haliko, ibyugi bya Golyati, anabisingula mwi'heema lyage.

Dahudi atwalwa imunda Sahuli

⁵⁵ Iri Sahuli akabona ngiisi kwo Dahudi agweti agagendi lwisa Golyati, anabuuza Habineeri, umukulu wa'basirikaani baage: «Yugu musore, ali mugala nyandi?» Habineeri, ti: «E mwami, nga kwo uyamiragi ho, ku kasiisa ndamúyiji.»

⁵⁶ Mwami, ti: «Ugendi buuza.»

⁵⁷ Ikyanya Dahudi akaba keera ayita Golyati, uyo Habineeri anayami mútwala imwa Sahuli. Ku yikyo kyanya, Dahudi âli ki fumbiiti liryà itwe.

⁵⁸ Sahuli anamúbuuza: «E mutabana, uli mugala nyandi?» Dahudi anamúshuvya: «E waliha, ndi mugala wo'mukozi wawe Yese, wa mu kaaya ke'Betereheemu.»

18

¹ Ikyanya Sahuli akayusa ukuganuuzà Dahudi, mugala wage wa Yonataani anamúbona. Ulya Yonataani, anasiima Dahudi bweneene, anamúkunda nga kwo ayikuuziri yenyene.

² Ukulyokera ku yulwo lusiku, Sahuli anabeera na Dahudi mu mwage, atanaki múhanguula kwo agalukire imunda yishe.

³ Bwo Yonataani âli biisiri Dahudi ku mutima gwage, kyanatuma bombi baganywana ikihango. ⁴ Yonataani anahogola ikanju lyage, analiheereza Dahudi, anamúheereza no'mwingiro, kiri ne'ngooti, no'muheto, no'mukaba.

⁵ Ngiisi ho Sahuli âli kizi tuma Dahudi, Dahudi âli kizi genduukirwa. Kyanatuma Sahuli agamúbiika, abe mu bakulu ba'basirikaani baage. Abandu booshi, iri bakabona kwokwo, banasiima. Kiri na'bakulu ba'basirikaani ba Sahuli, nabo banamúsiima.

Sahuli agwatwa no'luugi hi'gulu lya Dahudi

⁶ Ikyanya Dahudi akaba keera ayita Golyati, abasirikaani booshi banashokola injira yo'kugalukira i kaaya. Haaho, abakazi banasholooloka ukulyoka mu ngiisi kaaya ka'Bahisiraheeri, gira bagendi sanganira mwami Sahuli. Balya bakazi, bâli kizi yimba ku bushambaale, iri banatamba. Banakizi lasa imiduli ne'nanga. ⁷ Ne'kyanya bâli gweti bagatamba, banakizi yimba inyimbo zo'kuyakuranwa, kwokuno:

«Mwami Sahuli ayita ibihumbi bya'bagoma baage.

Si Dahudi yehe, ayita ibinoono ne'binoono.»

⁸ Yulwo lwimbo, mbu Sahuli aluyuvwe, anayagalwa, anaraakara, anadeta: «Ka Dahudi abe ye bagaheereza ibinoono ne'binoono? Na niehe mbe nie bagaheereza ibihumbi naaho. Byaboneka kwo niehe, ndaabyo byani ibiki sigiiri, kútali kuheereza Dahudi ubwami.»

⁹ Ukulyokera ku yulwo lusiku, Sahuli anakizi lya Dahudi ikisuure.

¹⁰ Iri bukakya, Rurema anatuma ikisigo, kyanayami bambura Sahuli. Lyeryo Sahuli anatondeera ukulomboojera mu mwage nga musire.

Ku yikyo kyanya, Dahudi âli gweti agamúlakiza ululanga, nga kwo âli yamiri ali mu gira. Na Sahuli âli fumbiiti itumu. ¹¹ Yiryó itumu, Sahuli analiliikira Dahudi kabiri-kabiri. Mukuba, âli toniri, ti: «Yiri itumu, ligananiiriza Dahudi ku kibambaazi.» Haliko Dahudi analiyiyeka ubugira kabiri.

¹² Uyo Dahudi, Nahano bâli yamiinwi. Haliko Sahuli yehe, Nahano âli mali mújanda. Kwokwo, Sahuli anayoboha Dahudi bweneene.

¹³ Iri hakatama, Sahuli analyosa Dahudi mu mwage, anamúbiika abe mukulu wa'basirikaani kihumbi. Yabo basirikaani, Dahudi anakizi barongoora bwija mwi'zibo. ¹⁴ Ngiisi byo Dahudi âli kizi gira, âli kizi genduukirwa bweneene, bwo Nahano bâli yamiinwi.

¹⁵ Uyo Sahuli, iri akabona ngiisi kwo Dahudi âli kizi genduukirwa, anakaviiriza ukumúyoboha.

¹⁶ Kundu kwokwo, Abahisiraheeri booshi, kiri na'be'Buyuda, bâli kuuziri Dahudi bweneene. Mukuba, ye wâli kizi barongoora bwija mwi'zibo.

Dahudi ayanga umuluzi-nyere

¹⁷ Lusiku luguma, Sahuli anabwira Dahudi: «Munyere wani wo'lubere Meraabu, yoyu! Nakuheereza ye, umúyange. Ngiisi byo ugan-girira naaho, unyerekage kwo uli ndwani, halinde ukizi gira izibo lya Nahano.» Na íbikatuma Sahuli agaadeta kwokwo, mukuba

âli toniri kwa'Bafirisiti bo bagayita Dahudi, ho angamúyiyitira yenyene.

¹⁸ Halikago, Dahudi anamúshuvya kwokuno: «E mwami, niehe, ndyagagi nyandi? Kiri ne'mbaga yani, kandi iri umulala gwitu, tuli banyandi mu Bahisiraheeri, halinde mbe mukwi wa mwami?» ¹⁹ Kwokwo, ikyanya Meraabu âli agayangwa na Dahudi, atanaki yangwa. Si Hadiryeri, umundu wa mu kaaya ke'Mehoola, anaba ye gamúyanga.

²⁰ Ugundi munyere Sahuli, iziina lyage Mikaali, anavunikira Dahudi bweneene. Uyo Mikaali, ikyanya akagendi ganuulira yishe, yishe anashambaala ngana-ngana. ²¹ Mukuba, âli kizi tona mu mutima gwage, ti: «Ngamúheereza ye, halinde lya'Bafirisiti balonga ubulyo bwo'kumúyita.» Kwokwo, Sahuli anabwira Dahudi: «Buno leero, ngola ngaaba shovyala.»

²² Lyeryo Sahuli anayami bwira abakozi baage: «Mutwale Dahudi áhayiheriiri, munamúbwire: “Mwami akukuuziri bweneene. Kiri na'bakozi baage nabo, booshi bakukuuziri. Ku yukwo, uyemeere ube mukwi wage.”»

²³ Yago magambo ga Sahuli, yabo bakozi baage banagendi gabwira Dahudi. Halikago, Dahudi anabashuvya: «Ka mutoniri kwo'kuba mukwi wa mwami galyagagi malyogo? Niehe, ndi mukeni, ndanayijikiini mu bandu.»

²⁴ Yabo bakozi, ikyanya bakagendi bwira Sahuli yago magambo, ²⁵ Sahuli anadeta, ti: «Mugendi bwira Dahudi kwokuno: “Mwami, ndaabyo byo akuloziizi kwo, bíтали bikoba igana

byo'tuti twa'Bafirisiti, gira lyo alonga ukuyi-hoola abagoma baage.”» Mu kudeta kwokwo, Sahuli âli shungisiri kwo Dahudi agagendi yitwa na'Bafirisiti.

²⁶ Yabo bakozi ba Sahuli, iri bakabwira Dahudi kwokwo, Dahudi anashambaala. Iri isiku zikaba zitazi lenga, ²⁷ Dahudi anayimuka kuguma na'bandu baage. Banagendi yita Abafirisiti magana gabiri, anabashisha yibyo bikoba byo'tuti twabo, analeeteraga mwami umuharuuro úgukwiziri, gira lyo aba mukwi wage. Kwokwo, Sahuli anaheereza Dahudi munyere wage wa Mikaali, anamúyanga.

²⁸ Ulya Sahuli, iri akasobanukirwa kwo Nahano ali kuguma na Dahudi, na kwo Mikaali amúvunikiiri bweneene, ²⁹ anakaviiriza ukumúyoboha, anayami ba mugoma wage halinde ku lusiku lwo akafwa kwo.

³⁰ Abasirikaani ba'Bafirisiti, banakizi gendi lwisa-lwisa Abahisiraheeri. Haliko, ngiisi kyanya bâli kizi lwa, Dahudi ye wâli kizi longa ubuhimi ukuhima abandi batwali booshi ba Sahuli. Kyanatuma iziina lyage ligakizi lumbuuka.

19

Sahuli ahiiva Dahudi

¹ Sahuli anabwira mugala wage wa Yonataani, kuguma na'bakozi baage, kwo bayite Dahudi.

Haliko Yonataani âli kuuziri Dahudi bwe-neene. ² Kyanatuma agamúkengula, ti: «Daata akoli kuhigiiri, kwo akuyite. Aahago, uyiyeke! Kusheezi kare-kare, ugendi looza ho ugayibisha mu ndalo. ³ Naani, ngayija haaho-haaho, twe na

daata, ninamúganuuze hi'gulu lyawe. Na ngiisi byo tugaganuula, ngayiji kumenyeesa byo.»

⁴ Kwokwo, Yonataani anatondeera ukuhu-
uza Dahudi imbere lya yishe, ti: «E mwami,
utakolwe kwo wahubira umukozi wawe Dahudi.
Si ndaahyo hyo azindi kuhubira. Ne'kyanya
ali mu kukolera, uli mu genduukirwa bwe-
neene. ⁵ Kiri ne'kyanya akayita ulya Mufirisiti
Golyati, si akayitanga ho angasiga itwe lyage,
halinde Nahano anahimira Abahisiraheeri bwe-
neene. Ne'kyanya ukabona kwokwo, wenyene
wanashambaala. Aaho! Kituma kikagi ugweti
ugalooza ukuyona umuko gwo'mundu muzira
buhube? Ka ugamúyitira ikimaama?»

⁶ Ikyanya Yonataani akadeta kwokwo, Sahuli
anabiika indahiro, ti: «Nga kwo Nahano ayamiri
ho, ndagaki yita Dahudi.»

⁷ Ha nyuma, Yonataani anahamagala Dahudi.
Yago gooshi, anamúganuulira go, anamútwala
imunda Sahuli. Dahudi anashubi múkolera, nga
kwo âli tuula amúkolera.

⁸ Ha nyuma, izibo lyanashubi yubuka mu
Bafirisiti. Dahudi anayimuka, anagendi lwisa
yabo Bafirisiti bweneene, halinde banayami pu-
umuka.

⁹ Lusiku luguma, Sahuli âli bwatiiragi mu
nyumba yage, afumbiiti itumu. Ku yikyo
kyanya, ikisigo ukulyoka imwa Nahano,
kyanashubi múyingira mwo. Na Dahudi âli
gweti agamúlakiza ikinubi. ¹⁰ Lyeryo ngana
Sahuli anashubi lasha Dahudi itumu. Haliko,
Dahudi anayiyeka, lyanayijomeka ho Dahudi

âli shendamiiri. Mu bwobwo bushigi, Dahudi anayami puumuka.

¹¹ Sahuli anatuma abandu ha mwa Dahudi, babeere haaho, gira bakamúyite shesheezi. Halikago, mukaage Mikaali anamúkengula, ti: «E namwani, unyuvwe! Utibitage mu bwobuno bushigi. Buzira kwokwo, bagakuyita kusheezi.»

¹² Mikaali anayami leeza Dahudi mu kaazo, mu kumúshonoolera imbuga, anapuumuka, halinde anafuushuka. ¹³ Mikaali anayabiira umugisi, anagugwejeza ku ngingo, anagubwikira no'mulondo. Na hi'twe lyagwo, anahabiika umusego gwo'bwoya bwe'mbene.

¹⁴ Ikyanya Sahuli akatuma abakozi baage kwo bagendi gwata Dahudi, Mikaali anababwira: «Alwaziri.»

¹⁵ Iri Sahuli akabwirwa kwokwo, anashubi batuma, ti: «Ulya Dahudi, kundu angaba ali ku kyajo, mumúndeetere hano, gira ndonge ukumúyita.»

¹⁶ Yabo bandu, iri bakayingira mu mwa Dahudi, banabona umugisi gukoli gwejiiri ku ngingo. Na hi'twe lyagwo, hali umusego gwo'bwoya bwe'mbene.

¹⁷ Sahuli anayami kanukira Mikaali: «Kituma kiki wandeba, mu kuleka umugoma wani andibite?» Mikaali naye, ti: «E daata, ambwira kwe'ri ndangamúleka agende, aganyita.»

¹⁸ Ikyanya uyo Dahudi akapuumukaga, anagenda i Rama, imwa Samweri, anamúganuulira ngiisi byo Sahuli âli kizi múgirira. Kwokwo, Dahudi na Samweri, banagendi beera i Nayoti.

¹⁹ Ha nyuma, Sahuli anabwirwa, ti: «Dahudi akola i Nayoti mu kihugo kye'Rama.» ²⁰ Lyeryo, uyo Sahuli anatuma abandu kwo bagendi múgwata. Haliko balya bandu, ikyanya bâli ki riiri mu njira, banabona ikiso kya'baleevi bagweti bagatanga ubuleevi. Na yikyo kiso, kyâli yimangiirwi na Samweri. Haaho, yabo ábâli tumirwi, Umutima gwa Rurema gwanayami bayingira mwo, nabo banatondeera ukutanga ubuleevi.

²¹ Ikyanya Sahuli akayuvwa kwokwo, anashubi tuma abandi bakozi. Nabo kwakundi, banatondeera ukutanga ubuleevi. Kyanatuma agashubi tuma abandi ubwa kashatu. Haliko nabo kwakundi, banashubi tanga ubuleevi.

²² Iri hakatama, yehe yenyene anagenda i Rama. Ne'ri akahikaga ha kirigo kye'Seeku, anagwanana ho'mundu muguma, anamúbuuza: «Ewe! Samweri na Dahudi, bali hayi?» Uyo mundu, ti: «Bagenda i Nayoti, mu kihugo kye'Rama.»

²³ Lyeryo Sahuli anashokola injira yo'kugenda yo. Ne'ri akaba akiryagagi mu njira, naye kwakundi, Umutima gwa Rurema gwanamúyingira mwo, anatondeera ukutanga ubuleevi, analindi hika i Nayoti mu kaaya ke'Rama.

²⁴ Ku kyanya Sahuli âli riiri imbere lya Samweri, anahogola ikanju lyage, anagwejera haashi, anamala umulege-rege gwoshi, ubushigi ni'zuuba, agweti agatanga ubuleevi. Kyanatuma abandu bagaadeta, ti: «Emwe! Ka Sahuli naye akolaga mu baleevi?»

20

Yonataani atabaala Dahudi

¹ Dahudi anapuumuka yaho i Nayoti mu kihugo kye'Rama, anagenda imunda Yonataani, anamúbwira kwokuno: «Bikagi nagira? Ka hali ubuhube? Na bikagi byo nahubira yisho, halinde akoli loziizi ukunyita?»

² Yonataani anamúshuvya: «Nanga, utagaafwa. Lolaga! Daata, ndaabyo byo angagira, buzira kumbwira. Kiri na'magambo mwene yaga, bitangaziga mbu agambishe.»

³ Kwokwo, Dahudi anabiika indahiro, ti: «Ku kasiisa, yisho ayiji bwija kwo unguuziri, keera anayitoneesa: “Iri nangayita Dahudi, Yonataani angajengeerwa. Ku yukwo, ndagamúbwira.” Niehe Dahudi, nga kwo Nahano ayamiri ho, na nga kwo naawe uli ho, ha kati kaani no'lufu, hali ihinyerere hininiini naaho.» ⁴ Yonataani anamúshuvya: «E Dahudi, ngiisi byo ugambu-una, ngakugirira byo.»

⁵ Dahudi anamúbwira kwokuno: «Kusheezi, luli lusiku lukulu lwe'mbaluko yo'mwezi. Na ngwaniini ukushangiira na mwami ku kashasha. Haliko nakuyinginga, umbanguule ngendi yibisha mu ndalo, halinde ukuhisa ku lusiku lwa kashatu kabigingwe. ⁶ Iri yisho angambula ha kashasha ke'byokulya, anabuuze, unamúshuvye, ti: “Dahudi andendeera kwo nimúhanguule agende mu kaaya kaabo ke'Betereheemu, gira bagendi tanga ituulo kuguma ne'mbaga yage. Yiryo ituulo, liri mu tangwa ku ngiisi mwaka.”

⁷ «Yiri igambo, iri angabona kwo likwani-
ini, kwokwo ugaamenya kwi'goorwa lyani lya-
mala. Haliko, iri angayami shavura, kwokwo,
lyo ugaamenya kwo aki shungusiri ukunyita.

⁸ Ndi mukozi wawe. Ku yukwo, unyuvwirwe
indengeerwa. Mukuba, keera tukanywana im-
bere lya Nahano. Iri nangakuhubira, unyitage
wenyene. Aaho! Kituma kiki wangaki mbaana
imunda yisho, mbu abe ye ganyita?»

⁹ Yonataani, ti: «Nanga, maashi! Nga nanga-
menyiri kwo daata ashungisiri ukukugira buligo,
ndangalesiri ukukuhwehuka.»

¹⁰ Dahudi, ti: «Iri yisho angakushuvya mu ku-
mamira, nyandi úgammenyeesa?» ¹¹ Yonataani,
ti: «Tugendage mu ndalo.» Kwokwo, bana-
genda mwo.

¹² Yonataani anamúbwira: «E Dahudi, Na-
hano Rurema wa'Bahisiraheeri, abe kamasi ki-
itu. Kusheezi, kandi iri ulundi, ku kyanya íkiri
nga kino, ngaaba keera nabuuzwa daata hi'gulu
lyawe. Iri angadeta amagambo miiija hi'gulu
lyawe, ku kasiisa, ngakubwira. ¹³ Kandi, iri
angaba ashungisiri ukukuyita, ngakuhwehuka,
gira ugendi yibisha. Ne'ri ndangakuhwehuka,
Nahano anyite! Kwokwo, Nahano mukizi ya-
manwa, nga kwo ayamiri ali na daata.

¹⁴ «Ku kyanya ngiri mugumaana, ukizi ngirira
amiiija nga kwo Nahano ayamiri ali mu gangirira.
Na kundu nangafwa, ¹⁵ ukakizi girira imbaga
yani amiiija, halinde imyaka ne'myakuula. Ukizi
gagira kiri na ku kyanya Nahano agaaba keera
akuminikira abagoma booshi hano mu kihugo.»

16 Yonataani anashubi nywana ikihango na Dahudi kuguma ne'mbaga yage, ti: «Nahano akizi minika abagoma baawe booshi.» 17 Kwokwo, anabwira Dahudi amúyereke kwo ali mwira wage, mu kushubi múbiikira indahiro. Mukuba, Yonataani âli kuuziri Dahudi bweneene, nga kwo âli yikuuziri.

18 Ha nyuma, Yonataani anashubi múbwira: «E Dahudi, kusheezi, bwo luli lusiku lukulu lwe'mbaluko yo'mwezi, ikitumbi kyawe kigaaba kimaata. Abandu bagayami bona kwo utali ho. 19 Kwokwo ulundi, ku kabigingwe, ukagendi yibisha ho ushubi yibishiri, ha nyuma lye'kilundo kya'mabuye. 20 Ha yikyo kilundo, ngaalasha he'myambi ishatu. Na mu kugilasha ho, ngayigira nga hali byo ndoziizi ukulasha.

21 «Ku yikyo kyanya, ngaatuma umukozi wani, kwo agendi gilooza. Ne'ri nangamúbwira: “Lola, iyo myambi iri ha nyuma lyawe. Galuka ugitoole”. Yibyongayami kumenyeesa kwi'bala, ndaalyo. Kwokwo, unayami yimuka yaho uyibishiri. Nga kwo Nahano ayamiri ho, ndaalyo igoorwa írigakuba kwo.

22 «Haliko, iri nangamúbwira: “Lola! Iyo myambi iri imbere lyawe”. Kwokwo, unayami yimuka. Mukuba, Nahano agaaba aloziizi kwo ushaage yaho, unayidungeere hala. 23 Na hi'gulu lya yiki kihango kyo twanywana, Nahano ye kamasi kiitu twembi, halinde imyaka ne'myakuula.»

24 Kwokwo, Dahudi anagendi yibisha mu ndalo. Ne'kyanya ulusiku lukulu lwe'mbaluko yo'mwezi lukahika, mwami Sahuli anayegeera

ha kashasha, gira alye. ²⁵ Anabwatala ku kitumbi kyage kitereke ha kibambaazi, nga kwo âli komiiri. Yikyo kitumbi kyâli kizi lolana ne'kya Yonataani. Ne'kya Habineeri, kyo âli riiri ha butambi lye'kya Sahuli. Haliko, ikitumbi kya Dahudi, kyâli kimaata.

²⁶ Sahuli ku yulwo lusiku, akasalira kwo ngeeka hali ibyadwakaza Dahudi, halinde atahika ku lusiku lukulu, kyanatuma ndaalyo igambo lyo akadeta.

²⁷ Ku lusiku lwa kabiri lwe'mbaluko yo'mwezi, ikitumbi kya Dahudi kyâli ki riiri kimaata. Kwokwo, Sahuli anabuuzza: «E Yonataani, kituma kiki Dahudi mugala Yese atayiji lya ibyokulya? Si bigingo, atashuba hano. Kiri na zeene, atali ho.»

²⁸ Yonataani, ti: «Dahudi anyinginga bwe-neene, kwo nimúhanguule agende i Betere-heemu. ²⁹ Ambwira: “E waliha, umbanguule ngende. Mukuba, abandu be'mbaga yani bagagendi yikumba iyo munda mu kaaya kiitu. Bandumira kwo naani ndabule ho. Kwokwo, iri wabona kwo bikwaniini, umbanguule ngende imunda yabo beene witu.” Kyo kitumiri atali hano, mbu mushangiire.»

³⁰ Lyeryo, ulya Sahuli anayami rakarira Yonataani, anamúmamira, ti: «Si ukabutwa no'mukazi mushule! Ka ndayiji kwo mukundiini na mugala Yese? Si ugweti ugayibonia ishoni wenyene! Unali mu zibonia na nyoko. ³¹ Mu kino kihugo, ku kyanya Dahudi akiri mugumaana, utangaki yimikwa kwo ube mwami. Aaho! Ugendi múleetaga, gira nimúyite.»

³² Yonataani, ti: «E daata, biki byo agira, halinde ayitwe? Ka hali buhube?»

³³ Lyeryo ngana, Sahuli anayami lasha Yonataani itumu, gira amúyite. Yonataani anayami bona kwo yishe aki shungisiri ukuyita Dahudi. ³⁴ Kwokwo, anayimuka ha kashasha akoli rakiiri bweneene. Ku yulwo lusiku, ndaahyo hyo akalya. Si âli koli vunisiri umutima, bwo yishe akayiteeza ishoni hi'gulu lya Dahudi.

³⁵ Iri hakaba shesheezi, Yonataani anagenda iwa ndalo, bo na mutabana muguma, gira agendi tanduula Dahudi.

³⁶ Iri akahikaga yo, anamúbwira: «E yaga, uyikize, mu kugendi ndoolera imyambi yo ngaalasha.» Uyo mutabana, iri akaba aki gwati agatibita, Yonataani analasha imyambi imbere lyage.

³⁷ Yugwo musore, iri gukahika he'yo myambi ikagendi yishinga, Yonataani anamúhamagala, ti: «Si umwambi guli imbere lyawe!»

³⁸ Anashubi múbwira: «Uvwaruke, utatinde.» Yugwo musore, gwanagikuumania, gwanagireetera nahamwabo. ³⁹ (Yibyo byoshi ibikakoleka yaho, yugwo musore, ndaabyo gukamenya. Si Yonataani na Dahudi naaho, bo bâli biyiji.)

⁴⁰ Lyeryo yugwo musore, Yonataani anaguheereza yibyo byugi byage, anaguhangu-ula kwo gubitaahane. ⁴¹ Ikyanya gukaba keera gwagenda, Dahudi anayimuka ha nyuma lya kirya kilundo kya'mabuye, ho âli bishamiri. Anafukama ubugira kashatu imbere lya Yonataani, mu kumúheereza ulushaagwa. Kwo

bali bombi, bananyunyugutana, iri banalira. Si Dahudi, ye wâli riiri ne'kifufu kingi ukuhima Yonataani.

⁴² Iri hakatama, Yonataani anamúbwira kwokuno: «E Dahudi, mukuba, keera twanywana ikihango kwi'ziina lya Nahano mu kudeta, ti: “Nahano ye kamasi kiitu twembi. Ye na kamasi ha kati ke'kibusi kyawe na kye'mwani, halinde imyaka ne'myakuula.” Aaho! Ugendage mu mutuula.»

21

Dahudi atibita Sahuli

¹ Kwokwo, Dahudi anayigendera. Yonataani naye, anagalukira i kaaya. ² Dahudi anagenda i Noobu, imwo'mugingi Ahimereki. Uyo Ahimereki anagendi músanganira, iri analenga mwo'musisi, anamúbuuza: «E waliha, si ndaaye mwayijanwa! Kituma kiki wayija uli wenyene?»

³ Dahudi anamúshuvya: «Hali byo mwami akyula, kwo ngendi múgirira. Anambwira: “Hatagirage mundu yeshi ye ugaganuulira ngiisi byo nakutuma.” Na hi'gulu lya'bandu bo tuliri-inwi, keera twalagaana ho tugagwanana. ⁴ Aaho! Ka hali byo ngaalya? Nakuhuuna imikate itaanu, kandi iri bindi byokulya íbiri ho.»

⁵ Uyo mugingi, ti: «Ndaayo mikate yo mbi-iti. Si hali imikate naaho keera íyatangwa imwa Rurema. Iyo mikate, mwangagihaabwa, iri abandu baawe bangaba batazi menyana na'bakazi mu zino siku.»

⁶ Dahudi anamúshuvya: «Biri ukuli, kwe'kyanya tuli mu genda mu mikolwa mwene

iyi, tuli mu yibandula ku bakazi. Bwe'yi misore yani iri mu yiyeruusa-yeruusa, ka itali yo haahe, kwo bakwaniini bayiyeruuse ku mikolwa íri nge'yi?»

⁷ Lyeryo, uyo musingi anayami heereza Dahudi imikate íyâli mali taluulwa imwa Nahano, bwo ndaayo gindi mikate íyâli riiri ho. Iyo mikate yâli mali gomboolwa ne'mikate mihyahya íkiri miduutu.

⁸ Ku lwolwo lusiku yaho i Noobu, hâli riiri umukozi muguma wa Sahuli, iziina lyage ye Dohegi, Umuhedoomu. Uyo mukozi, âli riiri mwimangizi wa'bangere ba Sahuli. Anâli riiri yaho hi'gulu lyo'kuyiyeruusa imbere lya Nahano.

⁹ Dahudi anabuuza Ahimereki: «Ka uhiiti ingooti, kandi iri itumu, gira ubimbeereze? Ngíisi byo mwami andungika, byatuma ngayija ku ngungu, buzira ngooti, kandi iri ikindi kyugi kyoshi.»

¹⁰ Ahimereki naye, ti: «Hano, hali ingooti yo'lya Mufirisiti Golyati, ulya ye ukayitira mu ndekeera ye'Hela. Iyo ngooti, ikiri nzingule mu kyubati. Iri wangaba ugiloziizi, ugiyabiire. Ndaayo gindi íri hano.»

Dahudi anamúshuvya: «Iyo ngooti, ugimbeereze. Ndaayo gindi ígihimiri.»

Dahudi agendi shumbika i Gaati

¹¹ Yulwo lusiku lwo Dahudi akatibita mwami Sahuli, anatibitira imwa mwami Hakishi we'Gaati. ¹² Si abakozi bo'yo mwami, banamúbwira: «Ka atali ye Dahudi uyu, mwami

wa'Bahisiraheeri? Ka atali ye yolya bâli kizi yimbira, iri banakina, ti:

“Sahuli akayita abandu bihumbi.

Si Dahudi yehe akayita ibinoono ne'binooono.”»

¹³ Dahudi, iri akayuvwa yago magambo, anatondeera ukuyoboha ulya mwami Hakishi.

¹⁴ Kyanatuma agayiloga akabamba-isire, anakizi genda ali mu koorora-koorora ku nyiivi za'kaaya. Ulukonda lwanakizi mújunguluka-junguluka, halinde ku lwanwa.

¹⁵ Uyo Hakishi anamamira abakozi baage, ti: «Uyu mundu, si mubwini kwo ali musire! Aahago! Kituma kiki mwamúndeetera hano?

¹⁶ Ka ndaabo bandi basire bo mbiiti? Ka mwamúndeetera, gira ayiji ndibuza na yiri isire lyage? Ko'yu mundu, akwaniini akizi yiji yifunda mu mwani?»

22

¹ Dahudi analyokaga yaho i Gaati, anapumukira mu lwala úlwâli riiri hoofi na'kaaya ke'Hadulaamu. Bakulu baage na beene wabo, iri bakayuvwa kwo akola yaho, banagendi múyibiika kwo. ² Hâli na'bandi, nabo banamúyibiika kwo. Mu kati kaabo, mwâli abandu ábâli kola mu malibu, na ábâli riiri ne'myenda, na ábâli kizi hahazibwa. Yabo booshi, bâli nga bandu magana gana. Dahudi yenyene, anaba ye kirongoozi kyabo.

³ Dahudi analyoka yaho, anagenda i Misipa, mu kihugo kye'Mohabu. Iri akahikaga yo, anabwira mwami wakyo: «Nakuyinginga uleke

daata na maawe babeere hano ha mwawe, halinde ndole ngiisi kwo Rurema agangirira.»

⁴ Kwokwo, Dahudi anasiga ababusi baage ha mwa mwami we'Mohabu, banabeera haaho, ku kyanya kyoshi kyo Dahudi âli yibishiri mu lwala.

⁵ Ha nyuma, umuleevi Gaadi anamúbwira: «E Dahudi, ushaage hano mu lwala, ugendage mu Buyuda.» Kwokwo, Dahudi analyoka yaho, agenda mu lubako lwe'Hereeti.

Sahuli ayita abagingi ba Rurema i Noobu

⁶ Lusiku luguma, Sahuli âli bwatiiri mwi'dako lye'kiti kyo'mushishi ku mugazi gwe'Gibeya, afumbiiti itumu lyage. Na'batwali baage bâli músokaniini. Ku yikyo kyanya, Sahuli anabwirwa kwo hali ho babona Dahudi, kuguma na'bandu baage.

⁷ Sahuli anayami babwira: «E beene Binyamiini, mundegage amatwiri. Ka mutoniri kwo'yu Dahudi agaheereza ngiisi muguma winyu indalo ze'mizabibu? Kandi iri, ka agaagira ngiisi muguma winyu abe mwimangizi wa'basirikaani bihumbi, kandi iri wa'basirikaani magana? Nanga! ⁸ Aahago! Kituma kiki mweshi keera mwangirira igambi libi? Si ikyanya mugala wani anywana ikihango na mugala Yese, ndaaye úwaki mbwehuka. Ndaanaye úgweti úgambahala. Ndaanaye úwambwira kwo mugala wani ye gweti úgaheereza Dahudi ishigi, halinde anyite.»

⁹ Ku yikyo kyanya, ulya Muhedoomu Dohegi âli yimaaziri ha butambi lya'batwali ba Sahuli, anadeta: «Niehe, n'gabona mugala Yese i Noobu,

ha mwo'mugingi Ahimereki mugala Ahituubu.
¹⁰ Uyo Ahimereki anahanuusa Nahano hi'gulu lya Dahudi, anamúheereza ne'byokulya, kiri ne'ngooti yo'lya Mufirisiti Golyati.»

¹¹ Kyanatuma mwami Sahuli agayami tumira umugingi Ahimereki, kuguma na'bandu booshi ba mu mbaga ya yishe. Mukuba, booshi bâli riiri bagingi yaho i Noobu. Yabo booshi, banayija imunda mwami Sahuli.

¹² Iri bakahika, uyo Sahuli anadeta: «E Ahimereki mugala Ahituubu, undegage amatwiri.» Naye, ti: «E nahamwitu, nguteziri go.»

¹³ Ulya Sahuli anamúmamira, ti: «E Ahimereki, kituma kiki mwangirira igambi libi, mwe na Dahudi? Na kituma kiki ukamúzimaana imikate, wanamúheereza ne'ngooti, wabuli hanuusa Rurema hi'gulu lyage? Kyo kitumiri keera ahuna imbere lyani. Na buno, akoli loziizi ukunyita.»

¹⁴ Uyo Ahimereki anamúshuvya: «E maashi, mwami, mu bakozi baawe booshi, nyandagi úli mwemeera nga Dahudi? Ali mukwi wawe. Ye na mwimangizi wa'balaliizi baawe. Na mu nyumba yawe, ye mu simbahwa ukuhima abandi booshi. ¹⁵ Lulya lusiku, ka lwo lwâli lwa mbere ngahanuusa Rurema hi'gulu lyage? Nanga, e mwami! Niehe na beene witu, tuli bakozi baawe. Yaga magambo, utakizi tusalirira buligo hi'gulu lyago. Si mu yaga gooshi, ndaalyo igambo kiri ne'liguma lyo nyiji hi'gulu lyage.»

¹⁶ Kundu Ahimereki akashuvya kwokwo, haliko mwami anakyula: «E Ahimereki, ku kasiisa, ugayitwa, kuguma ne'mbaga yoshi ya yisho.»

¹⁷ Lyeryo, Sahuli anayami hamuliza abalaliizi, ti: «Yaba bagingi ba Nahano, bali igambi liguma na Dahudi. Aaho! Mubayitage! Mukuba, kundu bakamenya kwo Dahudi atupuumuka, haliko batanayiji mmenyeesa.»

Kundu Sahuli akakyula kwokwo, haliko yabo balaliizi banalahira kwo batayite balya bagingi ba Nahano.

¹⁸ Iri hakatama, mwami anahamuliza Dohegi, ti: «Wehe, we gabayita.» Lyeryo ulya Dohegi anayami yita yabo bagingi booshi ba Rurema. Ku lwolwo lusiku, akaminika abagingi makumi galimunaana na bataanu. Na yabo booshi, bâli yambiiti amakangaata go'bugingi.

¹⁹ Ha nyuma, Sahuli anagendi yitiisa na'bandi booshi ba mu kaaya kaabo ke'Noobu: abashosi, na'bakazi, na'baana, kiri no'tulenge, kuguma ne'ngaavu, na bapunda, ne'bibuzi.

²⁰ Mu yabo bandu booshi be'Noobu, Habyataari naaho ye kafuuka. Uyo Habyataari, âli riiri muguma wa mu bagala Ahimereki mugala Ahituubu. Ha nyuma, anatibitira imunda Dahudi.

²¹ Uyo Habyataari anahikiri ganuulira Dahudi ngiisi kwo Sahuli akayita abagingi ba Nahano.

²² Dahudi anayitulikania mu kudeta: «Lulya lusiku, ikyanya Dohegi âli riiri yaho, nâli koli yiji kwo agagendi hwehuka Sahuli. Kwokwo, nie watuma yabo bandu be'mbaga ya yisho bayitwa.

²³ Kundu kwokwo, utayobohe. Ubwatalage hano ndi. Ngiisi úgweti úgalooza ukukuyita, ye na yoyo naani úloziizi ukunyita. Ku yukwo, ubeerage hano, gira utaki yitwe.»

23

Dahudi akiza akaaya ke'Kehila

¹ Ha nyuma, Dahudi anabwirwa, ti: «Lola! Abafirisiti bayiji teera akaaya ke'Kehila, banagweti bagashahula ingano ha biyeruuliro.»

² Kwokwo, Dahudi anahanuusa Nahano, ti: «Ka ngendi balwisa?» Nahano anamúshuvya: «Ee! Gendaga mu yako kaaya, uteere Abafirisiti, unakagwate.»

³ Kundu kwokwo, abandu ba Dahudi, banamúbwira: «E waliha, si hano mu Buyuda, tukola ne'kyoba! Aaho! Ka itagaaba yo haahe, mango bayuwwa kwo twagendi lwisa Abafirisiti mu kaaya ke'Kehila?»

⁴ Kyanatuma Dahudi agashubi hanuusa Nahano. Nahano anamúbwira: «Yimuka, ugendage i Kehila. Mukuba, yabo Bafirisiti, keera n'gababiika mu maboko gaawe.»

⁵ Kwokwo, Dahudi na'bandu baage, banagenda i Kehila. Iri bakahikaga yo, banalwisa Abafirisiti, banabayita mwo bingi bweneene, banashahula ibitugwa bingi. Kwokwo, kwo Dahudi akakiza abatuulaga be'Kehila. ⁶ (Ikyanya Habyataari mugala Ahimereki akapuumukira imunda Dahudi mu kaaya ke'Kehila, anatala ni'kangaata lyo'bugingi.)

Sahuli ahiiva Dahudi

⁷ Ikyanya Sahuli akabwirwa kwo Dahudi akola i Kehila, anadeta: «Keera Rurema abiika Dahudi mu maboko gaani. Kano kaaya kahiiti inzitiro ngomu. Kiri ne'nyivi zaako, ziri ne'migaliro mikomu. Aaho! Bwo keera akayingira mwo,

anyisheegula.» ⁸ Kwokwo, Sahuli anatuma abasirikaani baage i Kehila, gira bagendi lwisa Dahudi, kuguma na'bandu baage.

⁹ Dahudi, mbu ayuvwagwe ngiisi kwo Sahuli ashungisiri buligo hi'gulu lyage, anayami bwira umugingi Habyataari: «Uleetage lirya ikangaata lyo'bugingi.»

¹⁰ Iri akalileeta, Dahudi anahuuna, ti: «E Nahano Rurema wa'Bahisiraheeri, ndi mukozi wawe. Keera nayuvwa kwo Sahuli ashungisiri kwo agayiji shereeza akaaya ke'Kehila hi'gulu lyani. ¹¹ Ka biri ukuli kwo Sahuli agayija i Kehila? Ka'batuulaga ba mu kano kaaya bagambiika mu maboko gaage? Mukuba, kwokwo kwo nayuvwa. E Nahano Rurema wa'Bahisiraheeri, ndi mukozi wawe. Kwokwo, nakuhuuna unju-vye.» Nahano anamúshuvya: «Sahuli agayija.»

¹² Dahudi anashubi múbuuza: «Abatuulaga ba hano i Kehila, ka bagambiika mu maboko ga Sahuli kuguma na bo tuliriinwi?» Nahano anayemeera, ti: «Biri kwokwo.»

¹³ Kwokwo, Dahudi anayami lyoka mu kaaya, ali kuguma na'baabo. Bâli koli hisiri nga bandu magana galindatu. Iri Sahuli akabwirwa kwo Dahudi keera alyoka mu yako kaaya, atanaki gendi kateera.

Dahudi ayibisha mwi'shamba

¹⁴ Dahudi anagendi tuula mu twaya two'butibitiro útwâli mwi'shamba, anatuula na mu migazi yi'shamba lye'Ziifu. Kundu Sahuli âli kizi genda agamúhiiva ngiisi lusiku, haliko Rurema atakamúbiika mu maboko gaage.

¹⁵ Ikyanya Dahudi âli riiri i Horeeshi mwi'shamba lye'Ziifu, analonga umwazi kwo Sahuli ayiji múloozá, gira amúyite. ¹⁶ Ku yikyo kyanya, Yonataani mugala Sahuli, anagenda i Horeeshi, gira agendi loozá Dahudi. Ne'ri akamúbona, anamúkania umutima mu kati ka Rurema.

¹⁷ Anamúbwira kwokuno: «E Dahudi, utayo-obohe. Daata Sahuli, ndaakwo agakugira. We gaaba mwami wa'Bahisiraheeri. Na naani nie gaaba mwi'dako lyawe. Yiri igambo, kiri na daata yenyene aliyiji bwija.»

¹⁸ Yabo bombi banashubi nywana ikihango imbere lya Nahano. Ha nyuma, Yonataani anataaha. Haliko, Dahudi anasigala haaho mu kaaya ke'Horeeshi.

¹⁹ Uyo Sahuli, iri akaba akiri yaho i Gibeya, abandu baguma be'Ziifu banamúyijira, banamúbishuuka, ti: «Dahudi akoli bishamiri ha kati kiitu mu butibitiro bwe'Horeeshi, ku mugazi gwe'Hakila, úguli uluhande lwe'kisaka lwe'Yeshimo. ²⁰ Ku yukwo, e mwami, uyijagi gira ngiisi íbiri mu mutima gwawe. Twehe, tugamúgwata, tunakusikiirize ye.»

²¹ Sahuli anabashuvya kwokuno: «Bwo mugweti muganyuvwirwa indengeerwa, Nahano akizi mûgashaanira. ²² Mugendi gahiriza, halinde mumenye bwija ngiisi ho ayibishiri, mumenye na nyandi úwamúbona ho. Keera nabwirwa kwo ali mwenge bweneene. ²³ Mugendi gahiriza bwija, halinde mumenye ngiisi ho ayibishiri. Ikyanya mugaaba mukola na'kasiisa, mukabuli yiji mbwira. Ku yikyo kyanya, iri angaba akiri

ho, tugagendanwa, na ngendi múshakula mu mbaga za'Bayuda.»

²⁴ Yabo bandu banagwanwa i Ziifu. Dahudi na yabo bo bâli ririinwi, bâli kola mwi'shamba lye'Mahooni, mu ndekeera yo'lwiji Yorodaani, uluhande lwe'kisaka lwe'Yeshimo. ²⁵ Sahuli na'bandu baage, banagenderera ukumúhiiva.

Iri Dahudi akabwirwa kwokwo, anagendi yibisha mu nyaala ízâli riiri mwi'shamba lye'Mahooni, anabeera mwomwo.

Sahuli anayuvwa kwo ali mwi'shamba lye'Mahooni, anagendi múlooza yo. ²⁶ Uyo Sahuli kuguma na'bandu baage, bâli riiri uluhande luguma lwo'mugazi. Dahudi naye na'bandu baage, bâli riiri ulundi. Dahudi anaba akola ne'ngungu yo'kupuumuka Sahuli, bwo Sahuli âli kola agamúgwata.

²⁷ Lyeryo, mundu muguma anayami hulukira ho, anabwira Sahuli: «E mwami, uyijage duba. Abafirisiti keera bateera akaaya.»

²⁸ Kwokwo, Sahuli anatee janda ukuhiiva Dahudi, anagendi lwisa Abafirisiti. Kyo kitumiri yaho handu, hakayinikwa iziina Lwala lwo'kuyihandulana kwo.

24

¹ Dahudi analyokaga yaho, anagendi tuula mu butibitiro bwe'Heni-Gedi.

Dahudi akejeerera Sahuli

² Iri Sahuli akaba keera alyoki lwisa Abafirisiti, anabwirwa kwo Dahudi akola mwi'shamba lye'Heni-Gedi.

3 Kyanatuma Sahuli agakuumania abasirikaani bihumbi bishatu ábakatoolwa mu Bahisiraheeri, anabatwala, gira bagendi looza Dahudi na'baabo mwi'shamba, áhali mu detwa Nyaala ze'Mbongo.

4 Ulya Sahuli analenga he'bibuzi bituuzirwi, anayingira mu lwala, gira agendi nia. Kiziga Dahudi na'baabo, mwomwo mwo bâli bishamiri.

5 Balya baabo, banabwira Dahudi kwokuno: «Lulya lusiku, Nahano akakubwira kwo agabiika umugoma wawe mu maboko gaawe. Aaho! Lwoluno keera lwahika. Umúgirirage ngi-isi kwo uloziizi.» Dahudi anagenda agweti agatonyookera áhali Sahuli, anashisha kwi'kano lyo'mulondo gwage.

6 Uyo Dahudi, mbu abonage kwo keera ashisha ku mulondo gwa mwami, anayami gwatwa ne'bihamba, 7 anabwira abaabo: «Nahano akizi mbangirira, ndashubi girira nahamwitu igambo libi mwene yiri. Si Nahano yenyene, keera akamútaluuula, anamúshiiga amavuta. Aaho! Niehe, ndangashubi golola ukuboko mbu nimúkomeerese.»

8 Ikyanya Dahudi akakanukira abaabo, batanaki múteera. Sahuli anayimuka yaho ku lwala, anayigendera.

9 Yulwo lwala, Dahudi naye analuhuluka mwo, anakoobeza Sahuli, ti: «E mwami, nahamwitu!» Iri Sahuli akakebaanuka, Dahudi anayami fukama, halinde anahisa amalanga haashi.

10 Dahudi anayidehereza ku nduulu kwokuno: «E mwami, kituma kikagi uki gweti ugatwaza

abalezi, ikyanya bagweti bagaadeta kwo ndoziizi ukukuyita? ¹¹ Si zeene buno, keera wayibonera ngiisi kwo Nahano atámali kubiika mu maboko gaani, ku kyanya ushuba ku lwala. Mu bano bandu baani, baguma bambwira kwo nguyite. Haliko, nakuyuvwirwa indengeerwa, nanadeta: “Ndagagolola ukuboko kwani hi'gulu lya nahamwitu. Mukuba, Nahano yenyene, ye kaku-toola, mu kukushiiga amavuta.”

¹² «E daata, lolaga ikano lyo'mulondo gwawe, lyerino ngoli fumbiiti. Yiri ikano, ikyanya nalishisha, naleka ukukuyita. Kwokwo, umenye ku kasiisa kwo ndakujinikiiri. Kundu ndaalyo igambo lyo nzindi kuhubira kwo, haliko wehe, uki gweti ugambiiva, mbu unyite.

¹³ «Ku yukwo, ha kati kiitu twembi, Nahano abe ye gaatwa ulubaaja. Keera wambubira bwe-neene. Kwokwo, hali ikyanya Nahano yenyene anganyihoolera. Si niehe, ndagakuhuma kwo! ¹⁴ Ukengeere umugani uguli mu detwa kwokuno: “Amabi gali mu girwa na'bandu babi”. Ku yukwo, ndagakuhuma kwo.

¹⁵ «E mwami wa'Bahisiraheeri, ka biziziragi kwo ndoziizi ukukuyita? Uyimwiri nyandi? Ka mutumba gwa kabwa? Kandi iri kihuhulu kye'nguku? ¹⁶ Ku yukwo, Nahano abe ye gaalola yiri igambo, anatumuule. Abe ye gakizi mbulanira, mu kundyosa mu maboko gaawe.»

¹⁷ Dahudi, mbu ayuse ukudeta kwokwo, Sahuli anabuza: «E mugala wani wa Dahudi, ki'zu lyawe, yiryo?» Iri Sahuli akayuvwa kwo lyohe, anatondeera ukulira ku kimombo.

18 Sahuli anamúbwira kwokuno: «E Dahudi, we tuuziri mu kuli ukumbima. Kundu ngweti ngakugirira amabi, haliko wehe, ugweti ugan-galulira amiija. 19 Na buno, keera wambwira ngiisi kwo uki genderiiri ukunyereka amiija. Ikyanya Nahano ambiika mu maboko gaawe, utanyita. 20 Aaho! Nyandagi úwangagwata umugoma wage, mbu anashubi múliika? Ku yibi byo wangirira zeene, Nahano akizi kuhemba ibihembo biija.

21 «Na buno, ngolaga na'kasiisa kwo ugaaba we mwami wa'Bahisiraheeri. Ubutwali bwabo, ikyanya bugaaba mu maboko gaawe, bugasikama. 22 Ku yukwo, ushubi mbiikira indahiro kwi'ziina lya Nahano, kwa'bandu be'mbaga yani, utagabayita. Na kwakundi, umbiikire indahiro, kwi'ziina lyani litagatwibwa mu mbaga ya daata.»

23 Lyeryo, Dahudi anabiikira Sahuli indahiro. Kwokwo, Sahuli anagalukira imwage. Haliko Dahudi, kuguma na'baabo, banagalukira mu nyaala.

25

Samweri afwa

1 Ku yikyo kyanya, Samweri anashaaja. Kwokwo, Abahisiraheeri booshi banakuumana, banamúziika ha mwage mu kaaya ke'Rama, banamúgandaara.

Dahudi na Habigahiri

Ha nyuma, Dahudi anagenda mwi'shamba lye'Paraani. 2-3 Ne'yo munda, yâli tuuziri mugale

muguma, iziina lyage Nabaali, mwene Kalebu. Uyo mundu âli tuuziri ibibuzi bihumbi bishatu, ne'mbene kihumbi. Âli gweti agabikema ubwoya mu kaaya ke'Karimeeri. Uyo Nabaali, mukaage ye wâli Habigahiri. Âli riiri mukazi mwitegeereza, anâli nonosiri bweneene. Si Nabaali yehe, âli riiri mudali-daali, anâli ngunge.

⁴ Ikyanya Dahudi âli riiri mwi'shamba, anabwirwa kwo Nabaali akola i Karimeeri, agweti agaakema ibibuzi byage ubwoya.

⁵ Kwokwo, Dahudi anatuma imisore ikumi i Karimeeri, imunda Nabaali, kwo bagendi mûlamusa, ⁶ banamûbwire: «Ukizi lama! Ukizi gashaanirwa kuguma ne'mbaga yawe, ne'bindu byawe byoshi.

⁷ «Nayuvwa kwo ugweti ugaakema ibibuzi ubwoya. Ikyanya abangere baawe bâli riiri ha kati kiitu, ndaalyo igambo libi lyo tukabagirira. Na ku kyanya kyoshi bâli riiri i Karimeeri, ndaakyo kindu kyo bakabula. ⁸ Ne'ri wangababuza boonyene, kwokwo kwo bagakubwira. Aaho! Uyakiirage iyi misore. Na bwo'lusiku lukulu lukola hoofi, nakuyinginga kwo ngiisi hyoshi hyo wangelanga, ubaheereze hyo. Si bali bakozi baawe! Na naani, nie Dahudi, ndi mugala wawe.»

⁹ Ikyanya iyo misore ikahika imunda Nabaali, yanamûbwira ngiisi kwo Dahudi akabatuma, banatee linda hiniini.

¹⁰ Haliko, ulya Nabaali anabanaakira kwokuno: «Uyo Dahudi ali nga nyandagi? Uyo mugala Yese, ye nyandi? Si zino siku, abakozi bingi bagweti bagatibita banahamwabo.

¹¹ Na buno abakozi baani bagweti bagangemera ibibuzi ubwoya. Aaho! Ka nyabiire imikate, na'magoloovi, ne'nyama zo nababaagira, mbu mbiheereze imindamenywa? Nanga, maashi!»

¹² Yabo bakozi ba Dahudi, iri bakayuvwa kwokwo, banagalukira imunda ali, banamúmenyeesa ngiisi kwo Nabaali abanaakira. ¹³ Ulya Dahudi anayami bwira abaabo: «Ngiisi mundu, ahagate ingooti yage.» Dahudi naye, anahagata iye'mwage. Abandu nga magana gana, banamúkulikira. Na'bandi bandu magana gabiri, banasigala ha miteekerwa.

¹⁴ Mukozi muguma wa Nabaali, anagendi bwira mukaage Habigahiri: «Dahudi ali mwi'shamba. Atuma umusingo imwa nahamwitu. Haliko, mu kubashuvya, abanaakira iri anabatuka. ¹⁵ Kundu kwokwo, yabo bandu bâli kizi tugirira amiija bweneene. Ikyanya twâli tuliinwi yaho mwi'shamba, ndaalyo igambo libi lyo bakatugirira. Ndaanakyo kindu kyo tukabula. ¹⁶ Ku kyanya twâli kizi ba turagiiri ibibuzi, ubwakya-ubwayira, bâli kizi ba nga luzitiro mu kutusiikira.

¹⁷ «Aaho! Wenyene umenyage ngiisi kwo ugaagira. Yiryo igambo lyangakengeera lyay-iji leetera nahamwitu amakayu, kiri ne'mbaga yage. Na wenyene ubwini kwo ali mudali-daali, ndaanaye úwangamúshungula.»

¹⁸ Ulya Habigahiri anayami yabiira imikate magana gabiri, ne'ndaha zibiri ze'divaayi. Anayabiira ne'bibuzi bitaanu, banabideeka bwija, banayabiira ne'bilo bitaanu bye'ngano

ngalange, ne'mihuli igana ye'mizabibu myumu, ne'mikate magana gabiri ikagirwa mu mitiini myumu. Yibyo byokulya byoshi, anabiboha-boha, anabishoneza ku bapunda. ¹⁹ Anabwira abakozi baage: «Mugwanwe ha mbere. Na naani ngamushalagira.» Yibyo byoshi byo'yo mukazi akagira, atanabibwira yiba.

²⁰ Uyo mukazi anashona ku punda wage. Ne'ri akaba akola mu manukira inyuma lyo'mugazi, anayami hulukira ku Dahudi na'baabo, baloziri uluhande ahuluka. ²¹ Ku yikyo kyanya, Dahudi âli mali gwanwa adeta, ti: «Uyo Nabaali, kundu nâli kizi mûtabaala, haliko bikaboneka kwo ndaabyo n'gagira. Si nâli kizi langa ibindu byage yaho mwi'shamba, ndaanakyo kindu kyage ikikateereka. Kundu ngamûgirira amiija, haliko yehe, ambemba amabi. ²² Kusheezi shesheezi, ngaaba keera naminika abashosi booshi ba mu mbaga yage. Iri bitangaba kwokwo, Rurema anyite.»

²³ Ulya Habigahiri, iri akabonaga Dahudi, anayami shonooka ku punda, anafukama imbere lyage, anahisa amalanga haashi. ²⁴ Anagwa mu magulu gaage, anadeta kwokuno: «E nahamwitu, yaga mahube gooshi, gabe hi'gulu lyani. Nakuyinginga ndonge ukukuganuza hiniini. ²⁵ Utakizi twaza ulya nakuhambwa Nabaali. Balya bakozi bo ukatuma, ndakababona. Uyo Nabaali akayinikwa iziina Muhwija, linamûkwaniini, bwo'buhwija bumúyamiri mwo.

²⁶ «E nahamwitu, buno, ukoli bwinagi ngi-isi kwo Nahano akubuza kwo utayone umuko,

utanayihoole na'maboko gaawe wenyene. Ku yukwo, nga kwo Rurema ayamiri ho, na nga kwo naawe uli ho, abagoma baawe, na ngiisi ábali mu looza ukukuyita, ubalekere mu buhwija úbuli nga bwa Nabaali.

²⁷ «E nahamwitu, ndi muja-kazi wawe. Nakuleetera bino bihembo, nakuyinginga ubiyakiire. Ubiheereze yaba bandu bo muliriinwi. ²⁸ Iri nangaba nakuhubira, nakuyinginga ungoe. Nabona kwo uli mu kizi gira izibo lya Nahano. Kwokwo, agakizi kugashaanira, halinde abandu be'mbaga yawe bakizi twala. Ku kyanya ukiri mugumaana, utakizi yemeera mbwa'mahube gaboneke ha kati kaawe.

²⁹ «Kundu abandu bangakizi kuhiiva mbu bakuyite, haliko Rurema Nahamwinyu agakizi kulanga, analange na booshi bo muliriinwi. Si abagoma baawe booshe, bakizi fwira ku mbinga. Bakizi ba ngi'buye íryavugumulwa na'kahobola.

³⁰ «Nga kwo Nahano keera akakulagaania, agakuhemba amiija, anakuyimike ube mwami wa'Bahisiraheeri. ³¹ E nahamwitu, ku yikyo kyanya, utakizi ba ne'ngerania mbu ukayona umuko mu kuyihoola. Ne'kyanya Nahano agaaba keera akugirira amiija, ukakizi ngengeera, nie muja-kazi wawe.»

³² Dahudi anamúshuvya kwokuno: «E mugoli, Nahano Rurema wa'Bahisiraheeri, ye wakuleeta hano zeene, gira tuyiji bonaana. Akizi huuzibwa!

³³ Ye kanakuheereza ubwitegeereze, halinde wayiji mbangirira, ndayone umuko mu kuyihoola. ³⁴ Ee! Nahano Rurema wa'Bahisiraheeri

ayamiri ho, ye wanambangirira kwo ndakuyite. Útaki vwaruke, tunayami gwanana, kusheezi shesheezi, mu beene Nabaali booshi, ndaaye kiri no'mushosi muguma úwngasigiiri.»

³⁵ Lyeryo, Dahudi anayakiira birya byokulya bya Habigahiri, anamúbwira: «Ugalukire i kaaya mu kati ko'mutuula. Ngiisi byo wambwira, nabiyuvwa, nanabiyemeera.»

³⁶ Habigahiri, iri akahika ha kaaya, anagwanana Nabaali ali no'lusiku lukulu mu nyumba yage, nga lwa mwami. Âli kola mulalwe, anâli koli shambiiri. Iyo ndalwe, yanatuma mukaage agatee hulika.

³⁷ Iri hakaba shesheezi, Habigahiri anabona kwo yiba, indalwe keera yamúlyoka ku masu. Ne'kyanya akamúbwira byoshi íbikakoleka, lyeryo, Nabaali anayami ticalala ngi'buye. ³⁸ Ulya Nabaali, ha nyuma lye'siku ikumi, Nahano anamúyitiisa.

³⁹ Dahudi, iri akabwirwa kwo Nabaali keera afwa, anadeta: «Nahano ahuuzibwe! Ulya Nabaali, kundu akangayiriza, haliko Nahano akambangirira kwo ndayihoole. Na bwo ndi mukozi wage, akanyitangiira, gira ndagwanwe nagira amabi. Si Nabaali yehe, bwo akagira amabi, keera Rurema amúhana.»

Haaho, Dahudi anayami tuma indumwa imunda ulya Habigahiri, gira bagendi múbwira, kwo ayiji ba mukaage. ⁴⁰ Abakozi baage, iri bakagenda imunda Habigahiri i Karimeeri, banamúbwira: «Dahudi atutuma kwo tuyiji kuyabiira, gira ugendi ba mukaage.»

⁴¹ Uyo Habigahiri anayami fukama imbere lyabo, anahisa amalanga haashi, anadeta kwokuno: «Ndi mukozi winyu. Ngola ibiringiini ukumùkolera, na ngizi karaba amagulu ga'bakozi ba nahamwitu.»

⁴² Ku kyekyo kyanya, Habigahiri anayitegaanura, anayabiira bakashoshole baage bataanu, anashonera ku punda wage, banakulikira abakozi ba Dahudi. Ne'ri bakahika imunda ali, Dahudi anamúyanga.

⁴³ Dahudi anashubi yanga Ahinwamu we'Yezereheri. Yabo bakazi bombi, banaba bakaage. ⁴⁴ Ku yikyo kyanya, kundu Dahudi âli mali yanga Mikaali munyere Sahuli, haliko Sahuli anashubi múyangiisa na Paliti mugala Lahishi wa mu kaaya ke'Galiimu.

26

Dahudi ashubi kejeerera Sahuli

¹ Lusiku luguma, bashosi baguma be'Ziifu, banagenda imunda Sahuli, mu kaaya ke'Gibeya, banamúbwira: «Dahudi ashubi yibishiri ku mugazi gwe'Hakila, úguli mu lola i Yeshimo.»

² Uyo Sahuli anayami yabiira indwani za'basirikaani bihumbi bishatu, zo akatoola mu Bahisiraheeri, banayami gendi looza Dahudi mwi'shamba lye'Ziifu. ³ Sahuli anashumbika mu njira íri ha butambi lyo'mugazi Hakila, gunali mu lola i Yeshimo. Haliko Dahudi yehe, âli ki riiri mwi'shamba.

Uyo Dahudi, mbu alonge umwazi kwo Sahuli ayiji múlooza kandi yaho mwi'shamba,

⁴ anayami tuma abagahirizi, gira basise kwo Sahuli akola yaho.

⁵ Ne'ri Dahudi akamenya ngiisi ho Sahuli âli shumbisiri, yenyene anagenda ho. Iri akahika, anabona kwo Sahuli na Habineeri bagwejiiri. (Habineeri âli riiri mugala Neeri. Ye wanâli riiri mukulu wa'basirikaani ba Sahuli.) Uyo Sahuli âli gwejiiri ha kati ke'shumbi. Ne'kiso kya'basirikaani, kyâli múzungulusiri.

⁶ Lyeryo Dahudi anabuuza Ahimereki, Umuhiti, na Habishaayi, mwene wabo Yohabu: «Nyandi úloziizi kwo tugendanwe mu shumbi ya Sahuli?» Habishaayi anamúshuvya: «Niehe! Tugendanwe.» (Uyo Habishaayi, iziina lya nyina, Zeruya).

⁷ Kwokwo iri bukayira, uyo Dahudi bo na Habishaayi banagenda mu shumbi ya Sahuli, banagwanana Sahuli agwejiiri ha kati-kati ke'shumbi. Ni'tumu lyage, liri lishinge ha butambi li'twe lyage. Habineeri na'baabo basirikaani, nabo bâli gwejiiri bamúzungulusiri.

⁸ Lyeryo, Habishaayi anabwira Dahudi: «Zeene Rurema akoli biisiri umugoma wawe mu maboko gaawe. Ngahwe! Umbanguule nimútumite itumu, halinde limúhulukaane, linayingire mwi'daho. Ndagamútumita lyo kabiri.»

⁹ Kundu kwokwo, Dahudi analahira, ti: «Nanga maashi, utamúyite! Nyandagi úwangahuma ku mundu keera úkatoolwa na Nahano, atanahanwe? ¹⁰ Ku kasiisa, nga kwo Nahano ayamiri ho, yehe yenyene ye wâye múyite, kuba kufwa butala, kandi iri kufwira

mwi'zibo. ¹¹ Si Nahano atangayemeera kwo mbume ku mutaluulwa wage! Kundu kwokwo, utee yabiira iyi ndeha ya'magoloovi, unayabiire na yiri itumu lyage lyo ashiziri ha butambi li'twe, tunayigendere.»

¹² Lyeryo, Dahudi anatonyookera hi'twe lya Sahuli, ananyomboola lirya itumu, ne'rya ndeha ya'magoloovi, banabitwala. Ikyanya bakabitwala, ndaaye úkababona, ndaanaye úkasisimuka. Mukuba, Nahano akababiika booshi mwi'ro lya'kahondo-hondo.

¹³ Uyo Dahudi, mbu abe keera ajabuka akabanda, anagendi yimanga kwi'rango lyo'mugazi, anaba keera ayisunga hala hiniini na Sahuli.

¹⁴ Haaho, anahamagala abasirikaani ba Sahuli, kuguma na Habineeri mugala Neeri, ti: «E Habineeri, ka wangandega amatwiri?»

Habineeri anamúshuvya: «We nyandi, we gweti úgahamagala mwami?» ¹⁵ Dahudi anamúshekeereza, kwokuno: «Shaaga! Ka utali we ndwani? Mu Bahisiraheeri booshi, nyandi gundi úkusumbiri? Kituma kikagi utagweti ugalaliira mwami, nahamwinyu? Si buno hashubi yijiri umundu wo'kumúyita! ¹⁶ Yibyo wagira, bitakwaniini. Ku kasiisa, nga kwo Nahano ayamiri ho, mwe na yaba basirikaani baawe, mukwaniini muyitwe. Si mutagweti mugalanga mwami, anali ye Nahano akatoola! Utee looza itumu lyage, ne'ndeha yage ya'magoloovi. Si bishuba ha butambi li'twe lyage!»

¹⁷ Lyeryo, Sahuli anayami menya izu lya Dahudi, anamúbuuza: «E mugala wani wa

Dahudi, ki'zu lyawe yiryo?» Dahudi naye, ti: «E mwami, nahamwitu! Ndi niehe.»

¹⁸ Dahudi anashubi deta kwokuno: «E nahamwitu, si ndi mukozi wawe. Aaho! Kituma kikagi uki gweti ugambiiva? Biki byo n'gagira? Ka hali byo n'gakuhubira? ¹⁹ Ndi mukozi wawe, maashi! Kwokwo, unyuvwirize. Iri Nahano angaba ye gweti agakushimya hi'gulu lyani, ayakiirage ituulo, gira lyo ahindula inzaliro zaawe. Kandi iri hangaba hali abandu ábagweti bagakushimya, Nahano abadaake.

«Si keera ukanyimula mu kaaya. Kwokwo, ndaki shobwiri ukutuula mu bandu ba Rurema. Ndanakiri mu múyikumba, nga kwo bikwaniini. ²⁰ E nahamwitu, mwami wa'Bahisiraheeri. Utaleke mbu ngendi fwira mu kihugo kye'mahanga, hala na Nahano. Kituma kiki ugweti ugambiiva, nie mundu úli nga nguku? Si ukola mu mbiiva ngo'muraabi we'ngware ku migazi.»

²¹ Sahuli anashuvya kwokuno: «E mugala wani wa Dahudi, nie kakuhubira. Ugalukage! Zeene, wangirira ngo'mundu úhiiti akamaro. Ku yukwo, ndagaki gira mbu nguyite. Ku kasiisa, ngweti ngayigira nga muhwija, keera nanahuba.»

²² Dahudi naye, ti: «E mwami, itumu lyawe, lino. Utume úgayiji kuyabiirira lyo. ²³ Ngiisi mundu úli mu gira íbikwaniini, na mu kati ko'kuyemeerana, uyo, Nahano ali mu múhembra. Zeene, Nahano atámali kubiika mu maboko gaani. Kundu kwokwo, ndangakuyita, bwo Nahano yenyene ye kakutoola. ²⁴ Lolaga ngiisi kwo nakulanga zeene. Kwo na kwokwo naani,

Nahano agweti agandanga, anagweti agangiza mu malibu gaani gooshi.»

²⁵ Sahuli naye, ti: «E mugala wani wa Dahudi, Rurema akizi kugashanira. Ku kasiisa, ugakizi gira ibya kahebuuza, iri unakizi hima abagoma.»

Haaho, Dahudi analyoka yaho. Sahuli naye, anagalukira i kaaya.

27

Dahudi mu Bafirisiti

¹ Ha nyuma, Dahudi anayitoneesa mu mutima gwage, ti: «Ulya Sahuli, hali ulusiku aganyita. Ku yukwo, bwangaba bwija ndibitire mu kihugo kye'Bufirisiti, Iyo Sahuli agaaleka ukundoogeza mu mbibi ze'kihugo kyage, na mbe nafuushuka mu maboko gaage.»

² Kwokwo, Dahudi analyoka yaho, ali kuguma na'bandu baage magana galindatu. Yabo booshi, banagendera Hakishi mugala mwami Mahooki, we'Gaati. ³ Dahudi na yabo baabo, banagendi tuula yo. Ngiisi mundu, anayija ne'mbaga yage. Dahudi âli yaziri abakazi babiri. Muguma ye Ahinwamu we'Yezereheri. No'gundi ye Habi-gahiri muka umuhisi Nabaali, wa mu kaaya ke'Karimeeri.

⁴ Iri Sahuli akabwirwa kwo Dahudi keera atibitira i Gaati, leero atanaki múlandiriza yo.

⁵ Lusiku luguma, Dahudi anayiji bwira Hakishi: «E mwami, ndi mukozi wawe. Aaho! Iri nangaba nyemerirwi imbere lyawe, nakuhuuna umbeereze akaaya kaguma ka mu kihugo kyawe, kabe ko ngatuula mwo. Kituma kiki tugayama tuli mu vyegana mu kano kaaya ke'kyami?»

⁶ Lwolwo lusiku, mwami Hakishi anaheereza Dahudi akaaya ke'Zikilaagi. Yako kaaya, ukulyokera ku yulwo lusiku, kanayami ba ka'baami be'Buyuda. ⁷ Uyo Dahudi akamala umwaka, ne'myezi ina, atuuziri mu kihugo kye'Bufirisiti.

⁸ Mu yizo siku zooshi, Dahudi na'baabo bâli kizi gendi lwisa Abageshuuri, na'Bagiriizi, na'Bahamareki. (Yabo bandu, ukulyokera keera, bo bâli batuulaga ba mu yikyo kihugo. Kyanâli hisiri halinde i Shuuri, kiri ne'Miisiri.) ⁹ Ikyanya Dahudi âli kizi teera utwaya twe'yo munda, anayami yita abandu booshi, abashosi na'bakazi. Haliko, anashahule ibibuzi ne'ngaavu, na bapunda, ne'ngamiya, ne'byambalwa. Abuli galukira imwa Hakishi.

¹⁰ Uyo mwami Hakishi, iri âli kizi múbona, anamúbuuze: «Banyandi bo mushubi teera zeene?» Dahudi anakizi múshuvya: «Tushubi teera abandu be'Negebu ye'Buyuda», kandi iri «Tushubi teera Abayerameeri», kandi iri «Uluhande lwa'Bakeeni.»

¹¹ Ndaaye mundu ye Dahudi âli kizi siga ali mugumaana, aba mushosi kandi iri mukazi, mbu aleetwe i Gaati. Mukuba, âli toniri, ti: «Yaba bandu, hali ikyanya bangakoli yiji mbala umwazi, ti: “Kwoku, kwo Dahudi ashuba mu gira.”» Yizo siku zooshi zo Dahudi akatuula mu Bafirisiti, byebyo byo âli kizi gira.

¹² Kwokwo, mwami Hakishi anayemeera Dahudi. Mukuba, âli kizi yitoneesa: «Ku kasiisa, beene wabo Abahisiraheeri, keera bamúnenuuka bweneene. Akola agakizi ngolera imyaka ne'myakuula.»

28

¹ Mu yizo siku, Abafirisiti banakuumania abasirikaani baabo, gira bagendi lwisa Abahisiraheeri. Kwokwo, Hakishi anabwira Dahudi: «Yuvwagwa! Ndangaliiri kwo mugakizi mberekeza mwi'zibo, kuguma na'bandu baawe.»

² Uyo Dahudi anayemeera, ti: «Kwokwo, ngana! Ndi mukozi wawe. Buno, ukola ugayibonera ngiisi kwo ngola ngaagira.» Hakishi, ti: «E Dahudi, ukulyokera buno, ukola ugakizi ndaliira isiku zooshi.»

³ (Ku yikyo kyanya, Samweri âli mali fwa, anaziikirwa mu kaaya kaage ke'Rama. Abahisiraheeri booshi, bâli mali múshibuuka. Na ku kyekyo kyanya, mu kihugo kye'Hisiraheeri, Sahuli âli mali yimula abanamaleere booshi, kiri na'balozi.)

⁴ Yabo Bafirisiti, ikyanya bakakuumana, banagendi shumbika i Shuneemu. Sahuli naye, anakuumania Abahisiraheeri booshi, banagendi shumbika i Giribowa.

⁵ Sahuli, mbu abone abasirikaani booshi ba'Bafirisiti, umutima gwage, gwanahemuka.

⁶ Ikyanya akahanuusa Nahano, Nahano atakamúshuvya, kuba ku njira ye'birooto, kandi iri ku ya'mabuye ge'Hurimu, kandi iri ku ya'baleevi.

⁷ Kyanatuma Sahuli agabwira abakozi baage: «Mundogeze umukazi úli mu banda imbuko, gira ngendi múhanuusa.» Banamúshuvya: «E mwami, hasigiiri muguma naaho mu kaaya ke'Heni-Doori.»

8 Kwokwo, Sahuli anayambala igindi-gindi mirondo, gira atamenyeekane. Ne'ri hakaba bushigi, anagenda na'bakozi baage babiri. Iri bakahika imwo'yo mukazi, anamúbwira kwokuno: «Umbamagalire umuzimu gwa ngiisi ye ngakubwira.»

9 Uyo mukazi naye, ti: «Ku kasiisa, yugu mukolwa, uyiji ngiisi kwo mwami Sahuli keera akaminika ábâli kizi gugira, kuguma na'balozi booshi ba mu kihugo kye'Hisiraheeri. Aaho! Kituma kiki wangandega, mbu lyo banyita?»

10 Ulya Sahuli anamúbiikira indahiro kwi'ziina lya Nahano, ti: «Nga kwo Nahano ayamiri ho, ikyanya ugaagira yiri igambo, ndaakyo kihano kyo ugalonga.»

11 Uyo mukazi, ti: «Nguhamagalire umuzimu gwa nyandi?» Sahuli, ti: «Umbamagalire umuzimu gwa Samweri.»

12 Uyo mukazi, mbu abonage umuzimu gwa Samweri, anayami yidehereza ku kaluulu, anabwira Sahuli: «E mwami, kituma kiki wandeba? Si we Sahuli!»

13 Mwami Sahuli anamúbwira: «E mukazi, utayobohe! Bikagi byo wabona?» Naye, ti: «Nabona umuzimu gugweti gugazununuka i kuzimu.»

14 Sahuli, ti: «Yugwo muzimu gushushiri nyandi?» Uyo mukazi, ti: «Gushushiri umushosi mushaaja úgweti úgazununuka mu kuzimu, anayambiiti ikanju.» Sahuli anayami menya kwo Samweri. Kyanatuma agafukama anahisa amalanga haashi.

15 Samweri anabuuzza: «E Sahuli, si wanzuuzza! Kituma kiki washubi ndeeta igulu?» Sahuli, ti: «Ngola mu libuuka bweneene. Mukuba, Abafirisiti bagweti bagandwisa, na Rurema keera amba ingoto. Atakiri mu njuvya, kuba ku njira ya'baleevi, kandi iri ku ye'birooto. Kyo kyatuma nayiji kuhamagala, gira umbwire ngiisi kwo ngaagira.»

16 Samweri anamúshuvya kwokuno: «Kituma kikagi wangaki mbanuusa, na Nahano keera akuheereza ingoto. Si akola mugoma wawe! 17 Ngiisi byo ngakubwira, Nahano keera akugirira byo. Na buno, agweti agakunyugutula ubwami bwawe, anabuheereza umutuulani wawe Dahudi. 18 Na íbyatuma akugira kwokwo, bwo utamúsimbahiri. Mukuba, kundu akakubwira ku buraakari bwage kwo uhane Abahamareki, haliko wanalahira.

19 «Aahago! Nahano akola agakubiika mu maboko ga'Bafirisiti, kiri na'bandi Bahisir-aheeri booshi. Kusheezi, mwe na'baana baawe, mugangwana. Kiri na'basirikaani ba'Bahisiraheeri booshi, Nahano agababiika mu maboko ga'Bafirisiti.»

20 Sahuli mbu ayuvwe kwokwo, anayami yidikuula haashi, anashenguka bweneene. Na bwo ndaahyo hyo âli zaazi lya umulege-rege gwoshi, ubushigi ni'zuuba, indege zanatera.

21 Uyo mukazi, iri akayegeera Sahuli, anabona ngiisi kwo akola mu lenga mwo'musisi, anamúbwira kwokuno: «Lola! Ndi mukozi wawe. Leero nayibiika ho nangesiga itwe lyani, mu kugira ngiisi byo wambwira. 22 Na bwo ndi

mukozi wawe, unyuvwirize, we kongwa! Leka nguheereze ibyokulya, gira ulye. Na mango wayusa ukulya, ugalonga imisi, unagenderere no'lugeezi lwawe.»

²³ Haliko Sahuli analahira, ti: «Ndaabyo ngaalya.» Kundu kwokwo, yago magambo go'yo mukazi, abakozi ba Sahuli banagayemeera, banamúyinginga bweneene kwo alye. Iri hakatama, anayemeera, anayinamuka yaho haashi, anabwatala ku ngingo.

²⁴ Uyo mukazi, mu mwage, mwâli inyana íshishiri. Kwokwo, anagendi gibaaga, anayabiira no'mushyano gwe'ngano, anagukaata mwo'mukate muzira saama. ²⁵ Yugwo mukate, anaguheereza Sahuli, kuguma na balya bakozi baage, banalya. Mu bwobwo bushigi, banayami taaha.

29

Dahudi alahirwa mu Bafirisiti

¹ Abafirisiti banalunda abasirikaani baabo i Hafeeki. Abahisiraheeri nabo, banabiika ishumbi yabo ha tudota útuli mu ndekeera ye'Yezereheri.

² Ikyanya abatwali ba'Bafirisiti bâli kizi genda mu kisegengo kya'basirikaani kihumbi, ne'kya magana, Dahudi na'baabo, nabo banakizi yija babashalagiiri, bali ne'kisegengo kuguma na Hakishi na'basirikaani baage. ³ Yabo batwali ba'Bafirisiti, banabuuza: «Yaba Baheburaniya, bikagi byo bagweti bagaagira hano?»

Uyo Hakishi, ti: «Ka atali ye Dahudi uyu? Ashuba mukozi wa Sahuli, mwami wa'Bahisiraheeri. Haliko buno, hakola ingingwe yo'mwaka gwoshi tuliriinwi. Ho akatibitira ukulyoka imwa nahamwabo, ndaabwo buligo bwo nzindi múbona kwo.»

⁴ Kundu Hakishi akashuvya kwokwo, haliko abaabo batwali ba'Bafirisiti banamúrakarira, ti: «Umúgalulage, gira agendi beera ngiisi ho ukamúheereza. Atakolwe kwo twagendanwa mwi'zibo. Hali ikyanya tugaaba tukola mu lwa, anatuyihindulire, anabe akola mugoma witu. Kwokwo, kwo angalonga ubulyo bwo'kugalukira imunda nahamwabo. ⁵ Uyu Dahudi, si ye yolya ya'bakazi bâli kizi kinira, mu kuyimba kwokuno: “Sahuli, kundu akayita ibihumbi, haliko Dahudi yehe, keera akayita ibinoono ne'binoono.”»

⁶ Hakishi anatumira Dahudi, ti: «Nga kwo Nahano ayamiri ho, uyamiri uli mwemeera imwani. Bwangabiiri bwija tugendanwe mwi'zibo. Mukuba, ndaabwo buligo bwo nangakushumuza kwo, ukulyokera ku lulya lusiku lwo ukayija kwo hano imwani, halinde zeene. Kundu kwokwo, bano batwali bo tuliriinwi, batakuyemiiri. ⁷ Ku yukwo, ugalukire i kaaya mu kati ko'mutuula, lyo utabayagaze.»

⁸ Uyo Dahudi, ti: «Bikagi byo nagira? Si keera wadeta kwo utazindi mbona kwo'buhube, uku-lyokera ku lusiku lwo ngatondeera ukukukolera, halinde zeene. E mwami, nahamwitu, kituma kikagi ndangagendi lwa na'bagoma baawe?»

⁹ Hakishi, ti: «Ku kasiisa, nyiji kwo uli mu nzimiisa, ngo'muganda wa Rurema. Kundu kwokwo, keera abatwali ba'Bafirisiti bashiikiza kwo tutagendanwe mwi'zibo. ¹⁰ Kwokwo buno, mugendage shesheezi kare-kare, mwe na'bandu baawe. Mukavyuke ku mbazi, munashokole injira.»

¹¹ Kwokwo, iri bukakya ku lukula, Dahudi na'baabo, banazindikiri galukira mu kihugo kye'Bufirisiti. Abafirisiti nabo, banagenderera halinde i Yezereheri.

30

Izibo mu Bahamareki

¹ Dahudi na'baabo, ikyanya bakasigaana na'Bafirisiti, banamala isiku zishatu bali mu njira, banahika mu kaaya kaabo ke'Zikilaagi. Iri bakahikaga mwo, banagwana Abahamareki keera bakateera, banakajigiivya, keera banashahula ibindu imbande zi'shamba. ² Abandu baamwo booshi, bâli mali bagwata imbira, abakazi, ne'misore, na'bashaaja. Kundu kwokwo, ndaaye ye bakayita, si bakabatwala bali bagumaana.

³ Dahudi na'baabo, banabona kwa'kaaya ke'Zikilaagi keera kasingooka, na kwo bakaabo booshi, keera bagwatwa imbira, kuguma na'baana baabo bo'bunyere, na bo'butabana.

⁴ Lyeryo, yabo beene Dahudi banatondeera ukulira bweneene ku kimombo. Emwe! Bakalira, halinde banajagabuka. ⁵ Kiri na bamuka Dahudi bombi, nabo bakagwatwa imbira. Kuli kudeta Ahinwamu we'Yezereheri,

na Habigahiri muka umuhisi Nabaali, we'Karimeeri.

⁶ Balya beene Dahudi, imitima yabo yanashenguka. Ngiisi muguma wabo âli kola no'mwizingeerwe hi'gulu lya'baana baage bo'butabana, na bo'bunyere, banatondeera ukudeta kwo Dahudi ayitwe mu kulashwa amabuye. Kyanatuma Dahudi naye agashenguka. Kundu kwokwo, anakania indege mu Rurema Nahamwabo.

⁷ Lyeryo, uyo Dahudi anabwira Habyataari mugala Ahimereki: «E musingi, undeetere ikanju lyo'bugingi.» Anamúleetera lyo. ⁸ Ne'ri Dahudi akaliyakiira, anahanuusa Nahano, ti: «E Nahano, yaba biitani, ka ngwaniini mbakulikire? Ka nangaki baduuka?»

Nahano, ti: «Bakulikire, ugaki baduuka. Na ngiisi ábagwatwa imbira, ugabafuusa.»

⁹ Kyanatuma Dahudi agayami yimuka, ali kuguma na'bandu baage magana galindatu. Iri bakahika ha lwiji Besoori, baguma banasigala.

¹⁰ Mukuba, mu kati kaabo, abandu magana gabiri bâli koli jagabusiri. Kwokwo, Dahudi anagenderera na'bandu magana gana, gira alandirize abagoma.

¹¹ Yabo ábakagenderera na Dahudi, banahulukira ku Mumiisiri muguma mwi'shamba, alambamiri, banamúleeta imunda Dahudi. Yugwo musore, banaguheereza amagoloovi, ne'byokulya. ¹² Banashubi guyushuula ne'kikoojoka kyo'mukate úgukagirwa mu mitiini myumu, ne'mihuli ibiri ye'mizabibu myumu. Iri gukayusa ukubilya,

gwanakana indege. Mukuba, gwâli mali hisa isiku zishatu, ubushigi ni'zuuba, buzira hyo gugabiika ku kanwa.

¹³ Gulya musore, Dahudi anagubuuza: «Ewe! Hayi walyoka? Na nyandi nahamwinyu?» Nagwo, ti: «Niehe, ndi Mumiisiri. Na ndi muja wo'Muhamareki. Ikyanya n'galwala, nahamwitu akasiga anjanda mu njira. Na buno hakola isiku zishatu. ¹⁴ Twe tukateera Abakereeti, ne'mbande ze'Buyuda, kuguma ni'shamba lya beene Kalebu. Tukajigiivya na'kaaya ke'Zikilaagi.»

¹⁵ Dahudi anashubi gubuuza: «Ka wangandwala ho yabo biitani bashumbisiri?» Yugwo musore, ti: «Nangakutwala ho. Haliko, utee mbiikira indahiro kwi'ziina lya Rurema kwo utaganyita, na kwo utagambiika mu maboko ga nahamwitu.»

¹⁶ Kwokwo, yugwo musore gwanatwala Dahudi imunda balya biitani. Iri bakahika, banagwana bakola bushaababa. Yabo booshi, bâli kola mu vwajagira, iri bananywa, no'kukina ku njira ítali nga yo. Mukuba, birya bindu byo bakanyaga mu kihugo kye'Bufirisiti, na mu kye'Buyuda, byâli riiri katundu.

¹⁷ Lyeryo, beene Dahudi banatondeera ukukunguza izibo, ukulyokera bushigi, halinde ukuhisa ku lusiku lwa kabiri kabigingwe. Mu yiryo izibo, ndaaye mushosi úkafuuka mwo, ha nyuma lye'misore magana gana íkashonera ku ngamiya zaabo, yanapuumuka.

¹⁸ Ngiisi kindu kya'Bahamareki bâli mali nyaga, Dahudi anakifuusa, kuguma na bakaage bombi. ¹⁹ Mu birugu byoshi íbikanyagwa,

ndaakyo kindu íkikahala, kiba kiniini kandi iri kihamu, aba mwana wo'butabana, kandi iri wo'bunyere. Yabo booshi, Dahudi akabafuusa. ²⁰ Dahudi akafuusa ne'bibuzi, ne'ngaavu. Yabo baabo, banasholera yibyó bitugwa, iri banadeta: «Yibi byoshi, Dahudi ye wabinyaga.»

²¹ Yabo bashosi magana gabiri ábâli luhiri bweneene, bâli ki riiri yaho ha kirigo kye'Besoori. Ne'kyanya Dahudi akagaluka, banamúlangiiza kuguma na'baabo, banagendi basanganira.

Iri Dahudi akahika ho bali, anabalamusa. ²² Haliko mu balya bo bâli gendiinwi, mwâli riiri banakuhambwa, no'tulegerege. Yabo bandu babi, banabwira Dahudi: «Si bo bandu ábakasigala hano ha kirigo, batakanatuherekeza mwi'zibo. Kwokwo, iyi minyago, tutangagishangiira twe nabo. Si tugabaheereza naaho bakaabo na'baana baabo.»

²³ Dahudi anabashuvya kwokuno: «E beene witu, yibi byoshi, Nahano ye katuheereza byo. Ku yukwo, tutangabayima. Si keera atuyogorora mu kati ko'mutuula! Kundu abagoma biitu bakatuteera, haliko Nahano keera ababiika mu maboko giitu. ²⁴ Aaho! Yibyó mugweti mugaadeta, ndaaye kiri no'muguma úwangabiyemeera. Si ngiisi ábashuba mwi'zibo, na ngiisi ábasigala bagalanga ibindu, ngiisi muguma agalonga umutuli úguyumiini na gwo'wabo.» ²⁵ Ukulyokera ku yulwo lusiku, Dahudi anabiika yulwo lubaaja hi'gulu lya'Bahisiraheeri, lunakiri ho halinde zeene.

²⁶ Ikyanya Dahudi akagalukira mu kaaya ke'Zikilaagi, anayabiira umutuli muguma ku minyago, anaguheereza bashaaja baguma be'Buyuda, bwo bâli riiri biira baage, ti: «Hali indengu ku byo tukanyaga mu bagoma ba Nahano.»

²⁷ Iyo minyago, anagitumira abandu ba mu kaaya ke'Beteeri, na'ba mu ke'Ramooti mu mbande zi'shamba, na'ba mu ke'Yatiiri, ²⁸ na'ba mu ke'Haroweri, na'ba mu ke'Sifumooti, na'ba mu ke'Heshitemwa, ²⁹ na'ba mu ke'Rakaali, na'ba mu ka'Bayerameeri, na'ba mu ka'Bakeeni, ³⁰ na'ba mu ke'Horima, na'ba mu ke'Borashaani, na'ba mu ke'Hataaki, ³¹ na'ba mu ke'Heburooni. Anagitumira, kiri na'ba mu twaya twoshi two Dahudi âli kizi lenga mwo, kuguma na'bandu baage.

31

Sahuli na bagala baage, bafwa

¹ Abafirisiti banayiji teera Abahisiraheeri ku mugazi Giribowa. Yiryo izibo lyanakungula bweneene, halinde Abahisiraheeri bingi banayitwa. Na ábakafuuka, banapuumuka.

² Ikyanya bâli ki gweti bagaalwa, Abafirisiti banalandiriza Sahuli na bagala baage, banayita bagala baage Yonataani, na Habinadabu, na Malikishuwa. ³ Izibo lyanakungula bweneene ku Sahuli. Abasirikaani bo'kulwisa imiheto, iri bakamúbona, banamúvurumika imyambi, yanamúhahaza bweneene.

⁴ Lyeryo, Sahuli anabwira umwambali wage úwâli mútwaziizi ibilwaniiso: «Uyomolage ingooti yawe, gira umboleereze. Ndalozizi kwo yaba bapagaani bayiji mboleereza ne'ngooti, mu kunjekeereza.»

Kundu kwokwo, uyo mwambali anayoboha, analahira ukumúyita. Lyeryo Sahuli, anayami yomola ingooti yage, yenyene anagigwira. ⁵ Uyo mwambali, iri akabona kwo Sahuli keera afwa, naye anagwira ingooti yage, anayami fwa. ⁶ Kwokwo, kwo Sahuli na bagala baage bashatu bakafwa. Kiri no'lya wo'kumútwaza ibyugi, na'baabo basirikaani bingi, booshi banaherera kuguma ku lwolwo lusiku.

⁷ Abahisiraheeri ábâli tuuziri i kajabo ke'ndekeera, na ábâli tuuziri uluhande lwe'sheere lwo'lwiji Yorodaani, iri bakabona kwa'basirikaani bapuumuka abagoma, na kwo Sahuli kuguma na bagala baage keera bafwa, banayami bunga mu twaya twabo, nabo banapuumuka. Abafirisiti, banayiji tutuula mwo.

⁸ Iri bukakya, ikyanya Abafirisiti bakagendi shahula ibindu bya ábakafwa ku mugazi Giri-bowa, banagwana ikirunda kya Sahuli ne'bya bagala baage bashatu.

⁹ Uyo Sahuli, banamúsingula itwe, banayabira ne'bilwaniiso byage. Banabuli tuma indumwa mu kihugo kyoshi kye'Bufirisiti, gira bamenyeese imyazi mu bandu, kiri na mu mbeero ze'migisi yabo. ¹⁰ Yibyó bilwaniiso bya Sahuli, banabisingula mu luheero lwa Hashitarooti. Ha

nyuma, banabamba ikirunda kyage ku luzitiro kya'kaaya ke'Beeti-Shaani.

¹¹ Ikyanya abatuulaga ba mu kaaya ke'Yabeeshi-Giryadi bakayuvwa ngiisi kwa'Bafirisiti bakagirira Sahuli, ¹² ibikalage byoshi byanayimuka, byanayami genda ubushigi bwoshi, halinde bwanabakyaera ku magulu.

Iri bakahika i Beeti-Shaani, ziryana ndwani zanalyosa ikirunda kya Sahuli ku luzitiro, kiri ne'bya bagala baage. Yibyo birunda, banabileeta i Yabeeshi, banabisingoola. ¹³ Amavuha gaabo, banagakuumania, banagaleeta mu kaaya ke'Yabeeshi, banagaziika mwi'dako lye'kiti kyo'mushishi, babuli yishalisa isiku zirinda.

**Ibibiriya: Igambo Iya Rurema mu ndeto
ye'kifuliiru
Fuliiru: Ibibiriya: Igambo Iya Rurema mu ndeto
ye'kifuliiru (Bible)**

copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Fuliiru

Contributor: SIL International (in Africa)

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

871cddeb-c358-58e1-a46a-1b6006a51f3b